

DIRGELWCH

Irai iw

D D E A L L

Ac i eraill iw

W A T W A R,

SEE F

Tri aderyn yn ymddi !dan
yr ERYR, a'r GOLOMEN,
a'r GIGFRAN.

Neu ARWYDD

IANNERCH

Y CYMRU.

Yn y flwyddyn mil a chwe-
chant a thair ar ddêc a deugain,

CYN DYFOD,

666.

Printed yn Llundain gan James Fletcher, ac a
werthir gan Thomas Brewster, tan hyn
y tri Bibli yn ymmyl Pauls.

GWYRG
GEN.
CYMRU

*Arwydd i annerch y cymru yn y flwyddyn
mil a chwechant a thair ar ddêc
a deugain, cyn dyfod, 666.*

Eryr. **O** Ba le'r wyt (y Gigfran ddû) yn
chedeg?

Cigfran. O dramby'r ddayar ac
o amgylchu'r gweir gloddiau f yn:
nill sy mylwyd.

Eryr. Onid tydi yw'r aderyn a ddanfonodd
Noah allan o'i long na ddaeth yn ôl fych atto dra-
chefn?

Cigfran. Myfyr yn wir yw'r aderyn hwnnw, ac
mae arnat dy osn di b:entn yr Adar.

Eryr. Pam na ddoit ti yn ôl ac yr hwn a'ch
ddanfonodd?

Cigfran. Am sôd yn well gennis bwyta cyrby
y meirwon na bôs dan law Noah at seibion.

Eryr. Di wyddost (ô Gigfran.) i'r golomen ddy-
chwelyd yn ôl, ai deilien wyrdd yn ei phîg.

Cigfran. Beth er hynny? nid yw hi ond aderyn
gwan ymysyg Chediant y ffurfaen; Rwt sy hun yn
grysach, ac yn grystrofach o lawer.

Eryr. Ond yr wyt yn bwyta cîg y meirwon,
ac yn ymborth ar y budreddi annaturiol.

Cigfran. Felly er wyt tithau (O Eryr) wei-
thau, er dy sôd yn falch, ac mectis yn frenin.

Eryr. Gwir yw hynny: Ond galwn am y golo-
men i wrando beth a ddywed hi am dani ei hun, ac
am danom ninnau.

Cigfran. Ni doato hi i'n cymuned ni rhag olyn.

Arwydd i annibio y cymru.

ac ni feiodia hi doywedd y et morddwl lle bingfli.

Eryr. Nage. Rhaid wrth gyngor y golomen. Gwrandawn ar bawb, a dewitwn y gorau. Pale yr wyt (o golomen?) yn lloches y grisau? Gad i ni glywed dy lais dithau.

Colomen. Os cair Cennad (ac onide) mae Eryllys i ddangos dirgelwch y dwfr diluw a'r hen fyd a'r newydd; da gennif ddyn yn y ddeilen las, a newydd da i'r rhai a achubir. Ac mi ddylwn gael cennad i ddyweddyd y gwir yn lonydd am danaf sy hunan, ac am bob aderyn arall.

Eryr. Dôs rhagot. Ni rwystr a nêb di: Di gei gennad i fynd ymlaen.

Colomen. Mae gennifi etto lawer yngylch ysgrythurau ac encidian dynion, yngylch teyrnas oedd a rhyfeloedd, Arch y dyst o larth, a chodiad y seren ddydd, Hanl y cysian uder, a dydd y farn, Diwedd y byd hwn, a dechrau'r byd arall, naturiaeth Duw, a natur dyn, nêf ac usffwr, a llawer o fatterion eraill, Ond mae'r gigfran yn anhywaith, ni chair sôn am ddismasioni o'i bodd hi.

Eryr. Ond mae Noah wedi peri i mi 's Eryr lonyddu 'r Gigfran a chadw heddwch ymysig Adar: Ac fel yr ydym ni 't Eryrod yn gryfach na'r cigfrain, felly mae'r da yn gryfach na'r drwg.

Colomen. Beth a fyn yr Eryr i wybod? ac am ba'r y newydd y mae yn ei feddwl ymosyn?

Eryr. Fynnwn wybod genniti pa beth yw dirgelwch Arch Noah, A chan fôd y dychryn, a' diluw, a'r rhyfel, a'r rhwystrau, - gwae, a'r gwasedd, a'r camwedd wedi parhau cyd ar y ddayar, Pa bryd y ceir diwedd?

Colomen. Cyfrinach yw Arch Noah i ddangosi i roi, canys nid yn 'r adfer drwg, neg yn dechrau, ond

Arwydd i annereb y cymru.

3

yn emylysgar iw glynwed : Ond am y ddeilien wyrda,
a'r newydada, fe baid y dwfr diluro pan bregether yr
esengyl dragwyddol arwy'r holl ddayar.

Eryr. Onid yw'r pregethwyr yn i phregethu hi
ymhob plwyf yn barod ar i rhedeg, ac yn parablu,
ac yn darllain yr esengyl i ni yn ein tefyll?

Colomen. Nag y llyn gan mwyaf: Nid adwae-
nant Dduw, Mwy nag y mae 'r iwrch ddayar yn
adnabod yr haul, n'n blant Eli yr hwn ai Gwnacth.

E yr. Ond mae nhwy yn dywedyd mai pregethu,
'r esengyl maent i gyd.

Colom. Ie o'r un llais sydd gan y gigfran, a'r
golomen, neu os y'r un fath yw cyfarthiad i'n a llefe-
rydd angelion. Ac nid un o ddefaid yr Oen nefolyw
'r hwn ni byr nad blaidd yw bugail, ac nad bugail
yw 'r blaidd.

Eryr. Ond Beth (meddi di) yw'r ddeilien lâs
a'r esengyl dragwyddol?

Colom. Arnydd fôd digofaint wedi myned hei-
bio, a'r chwe mil yn passio, a'r Sabbath mawr ar fy-
nydd Ararat yn agos.

Eryr. A geir heddwch drwy'r bîd, a goleuni
yn lle 'r tymbestloedd, a'r tywylwch gwyntog
ymma?

Colomen. Cair dros lawer o flynyddoedd.

Eryr. Pa fod y profidi hynny? Onis gwnei
ni byddaf bodlon i ti, mwy nag i'r gigfran, neu
aderyn arall.

Colomen. Cwrando (O Eryr) a deall; Mi ddy-
wedaf y Gwir. Mewn Chwech diwrnod y gwnaed y
bîd, ac ar y seithfed y gorlwyfwyd medd Moesau; Ac Gen. 2.
mae zin dydd gyda pŵer myli-wr tragicidoldeb fel
mi; wyddoedd, a mil o flynyddoedd fel un dydd, a Per. 3.

Deall hyn meddaf (Eryr) canys ychydig

Anwydd i annerch y cymru.

ai censydd nes iddo ddyfod.

Cigfran. *Crabec.* Beth a hona 'r golomen
ffolymma yn siarad ni wyr hi beth, o'rhaenod
O Eryr boneiddigaidd?

Eryr. *Heddwch:* Hi wnaeth wasanaeth i'r byd
yn yr Arch. Rhaid i bob aderyn arfer ei lais.

Colomen. *Nid da gan y gigfran monofsi,* er
na mneuchum eriod nim diddi.

Eryr. Felly nid da gan y drwg y da un amser,
ond i hymlid y maent o goed i gastell.

Cigfran. At aderyn drwg y gelwi di fi? at
tawd yw i mi gael synghyfrif yn ddraig?

Eryr. Fe a'fh anwyd yn usfern, ac yno y mynnai
drigo. Ond ni synnit mo'th alw wrth henw dy
wlâd, na th farnu yn ol dy waith.

Cigfran. Ni synnat o'm boedd mo'm galw scely.

Eryr. Gwel, ac edrych ar y golomen ymما, nid
gwaeth gainthi hi pa todd y gelwir hi, canys mwyn,
ac arafaidd yw.

Cigfran. Nid colomen wyl, ond Cigfran. Ac se
orfeintwylt i bob aderyn ei liw, ai lun, ai latis et
lun; Ac os gofynnt di i mi pam? Minnau a
osynnaf i titbau, O Eryr Pam nad wytty cynnil-
ed ar dryw bâch, neu'r wenfol?

Eryr. Ond Gwrando (Cigfran) pa newydd yr
wyti yn i ddwyn ar ol dy holl hedeg dros y gwte-
djedd?

Cigfran. Rwi 'u evelled mai gwrych yw bôs
yn gyfrifys pa le brnnag y bwys.

Colomen. Nid yw dy gyfrifys tra di ond ffolineb
canys ni fedd i ac ni synni ddyfod yn ol ar Noah.

Cigfran. Gwyl o Eryr frenin sel y mae'r wic-
lomen o'rhaen di ymby marnu i.

Colomen. Nid wyl ond dy medya

donat ti, ac fe sijn y gwir o'r diwedd ei le.

Eryr. Ond dangos di (o aderyn dû) i'ch gyfawnhau dy hun, Pa gyfrwystra sydd ynoti mwy nag amewn aderyn arall?

Cigfran. Ni seddias dros i yda phob gwyrnt, ac aroglir sy mwyd o bell, a gocheiyo u saethyddion, ni odescynnas yn ages i neb heb sy llygad yn sy mben. Pa opintwn hynnag a so gan yr uchelwr, mi ledias i llyngau, am y casswys longddebol yn sy nôl.

Eryr. Oni fedr y golomen hynnay hefyd.

Cigfran. Crawec. Mae rhai o'r profesiwr newyddion ymma mo: Wangens a minnau, ac mae gyfrwys am y byd ar gigras i draf. O dros tuol i'r ddalen a darllan i y tu arall i'r gwâr, mae llawer o'r dynion newyddion ymma heb ganddynt bîs am y byd na a am danrif ei hanain, nag am ddim am y cassiwr lôn gyea Noah yn yr Arch, metwon cymdeithas yn ystyd yr all Adva; Ac nt adwaen nt yr un o honom nt y Cigfran o'r meddwl hwnnw.

Colomen. Gwir y mac yr gigfran yn i ddywedyd yn hyn, canys mae llawer a llaw colomenned arnynt, Tit. 1. 16 naturiaeth y gigfran ormod ynddynt.

Eryr. Ond gwrando di (Gigfran gyfrwys) onid oes ewyliys thydd gennit? Oni elli os mynni beidio a lladd yr wyneb bach, a chymmeryd thywysorodd arall i fyw?

Cigfran. Ped sat ewyllrs se syddai allu. Ped sat yr gwaethaf yn gallol tawn ewyllys bôd parwun, se sy'n fawd felly: Ond mae ewyllys parwun a'r archbaru yn ei naturiaeth ei hyn.

Ond oni elli di ddyfod allan o'r ewyllys, dy hun?

Arwydd i annherch y cymer.

Cigfran. Ha at af. Trêch yw naturiaeth na
dim, ac ni wela. Si awr yn nosio yn erbyn y stryd
hon o. Je, et all. Ff i g'r y rhwngnebu yn hir ond
y saful 'ydd a naturiaeth newydd ganddo.

Eryr. Ond Beth yw 't ewyllys i'r naturiaeth?

Cigfran. Mae 't ewyll s yn y credu'r fel y
ff. Bynn f'i march, neu lŷw f'r Nor. g. neu Arglwydd
mewn gwlad. Ac os byod yr ewyllys yn dd. wr.,
mae pob pluen o'r aderyn hwmw yn d'r w. g. hafrod.

Eryr. Da yr wyt i yn dywedyd dy reswm, ond
drwg yr wyt i yn gwneuthur. Pa le y cefalsti y
synwyr ymma i ymresymmu fel hyn?

Cigfran. P'nha le y eaw i i hi, ond yn yscollion
y dyninas? O. dy i aderyn dû yr aethym i'r yscoll,
ae yn gigfra i ddôl fel y gwelet di y daeth m i adzes.

Eryr. Wrth hynny. Ni buase waech i ti aros
gatref.

Cigfran. O ni symanstwr f er dim arcis car-
tres: Ca. iys mi a ymllais ga'l trwb i diwrlo'r
adar, a rhef rhoi tennad (O Eryr) mi a'r
diwyllion ditian fel y siommord y phariseiai Bon-
itus Plat. O ddiâs yw dylgad ti, a rhaid tewi.

Eryr. Ond a welaisti mor colomennod yn yr
yscobon llei buost di?

Cigfran. Pr oedd ymbell un. Dadri seddwn i
ddar, at i mo i hiaith nhw, na nhw'r thau o deall
mo m madd lliau finau. Dad ham yr wyt, O
Eryr y i faro gyda 'r colomen o'm blaen i?

Eryr. Mae Noah yn i hoffi lu yn fwy na'th di.

Cigfran. Cr hys yw Costa mat er f'r colomen
ernta, a'i sil. D yfod i'r Arch eilwaith ri daeth y
dy. Deud i m tol am dano mw.

Eryr. Fe alle mai Anghrist oedd honno yn
rhith colomen: neu fe alle fod y byd yn rhyddidol.

ar ôl daifod cyfryngdod a gweinidogaeth yr Arch.

Cigfran. Ond fel y waethaf y mae nhwyr i gyd
les gwybodit.

Eryr. Nage Onid y nhwy yw 'r adar gwirion,
hawddgar cyflym, cwynfannus, diniwed; ac mae
yn y gwledydd bobl o'r fâth honno, er dy fôd ti
yn crowccian yn i herbyn: Gwell a fyddai i ti
aros gyda ni yn ddiniwed. Fe wyr Noah mai ade-
ryn drwg wyt; Ac mae ei fwa et yn cyrhaeddyd o
entrych y Hurfafen, i waelod y ddayar, a'i saeth ar
y llinyn yn erbyn pôb aderyn drwg, sydd wedi i
adel ef heb ddychwelyd atto.

Cigfran. *Mi i ddywedais odiwr waith o'z blaen*
i ti, na allai newid mo'n naturfaeth mwy na'm
llito; mae gennfis lawer chwedol i w ddyweddyd, bet
atwn i gennad, a chaoeso.

Eryr. Pam na ddywedi di dy feddwl yn hîf, a
minnau yn rhoi cennad i ti?

Cigfran. *Ond synhwyrol yw 'r neb a ddywed-*
mewn damhegion; A brenin w i pr awzon, Ag-
os dywedaf ddim yn erbyn dg feddwl di, ni am
anheistht.

Eryr. Na wnaf ddim. Fe ddyle rheolwyr roi
cennad i bawb i ddyweddyd i meddwl: Dywaid yn
hîf, ac mi a'ch wrandawaf.

Cigfran. Ond mae 'n berwynus dwywedod y gwir
yr aeron: mae miswyr a chyngorwr yn spio am
danom, f'n dal, ne f'n difetha.

Eryr. Nage Drwy na ddywedych ond y gwir
sydd ynot mewn heddwch, di gei dy wrando.

Cigfran. *Pa wrando ar y colomen, ni seni hi*
gwybodaeth duchan oferedd i wedi 'r ciwb (meddwl ll)
gyda gwybodaeth o chwant y cnaws tra han-
bat.

hatho. A Gwych gennif (bes gallton) oessa yr hol
etf bâch wedi i newydd atleni, a dych; ynni p' lefel
am llais garw gwylol.

Eryr. Drwg yw creulondeb y llais garw. Oni
wyddost ti mai gwell bôdd pawb, nai anfodd?
Dysg y gwirionedd gan y colomennod, a bydd
ddiddig ynot dy hunan.

Abus. 12.

Cigfran. Ni chi wa i well llais pregethau gan
p' natli na'r itali.

Eryr. Fe fedd y golomen itteb nad oedd St *Paul*
2 Cor. 10. ond gŵr gwael yngolwg y Corinthiaid, ond tuedd,
10. a dyfnder y meddwl mewn pregethwr iw'r cwbl.

Cigfran. Ond pawz siðos yr awron fel yr Apo-
stolton?

Eryr. Er hynny. Mae'n hawdd i lygad *Eryr*
ganfod fôd yr un môr yn torri allanyr awron ac
oedd y pryd hynny; ond nad yw'r ffynnonau ymma
o ddwfr etto yn troi yn llynnau fel cynt, eisiau
calonnau isel iw derbyn.

Cigfran. O Eryr, na chŷd mo; gau bzo-
phwydol, ond cospa nhw y metwn p:yd.

Eryr. Nid ffals brophwydi yw y rhai sy'n
traethu yr esengyl, ac yn byw ar ei hól: drwg
yw cefigen. fôn yr oeddi am dy sîr dda ary
cyrph meirwon, os cefais, cadw os gelli. Minnau a
gefais lawer o'r seigiau hynny; Ond mae nhwy
wedi darfod.

Cigfran. Datweli di gowion p' colomennod yn
ebhedeg f'r pulpud i b'regethu, a'i plissg gent am' ei
pennau; Pa fod y gall i ffengtiau dyfser henaint?

Psal. 105.

22.

Job 32.

9, 10.

Eryr. Fe ddywaid y golomen i fi, fôd y llanc
Joseph (ac *Elihu* hefyd) yn fwy ei ddysg nâ'r he-
nafgwyr. A bôd rhai yn ddyscedig yn ei hisfiengtiid,
a llawer yn ynsfydion yn ei henaint. Ac nad
dyfnderon.

dysnderoedd ffynnoedau naturaeth sy 'n dyfrhau
enaid dŷn, ond y cawodydd oddifry; ac na wydde *Zach. 10. 1*
Nicodemus ddylicedig beth oedd yr ailenedigaeth *Joan. 3.*
mwy na phlentyn cyn i eni, a llai na phlentyn bâch
wedi i eni. Di weli lange bychan yn deall mwy
nag anifail mawr, ac fel y bo'r dydd yn gwawrio, y
mae dŷn yn gweled. Canys fe welai Joan efan-
gylwr lawer mwy ganol dydd, nag a welai Joan
fedyddiwr ar y wawr: am hynny y lleiaf yn nheyr-
nas nef oedd fwy nag ef.

Cigfran. Ond mae'r cenhedlaeth ragithiol rna
yn barnu et henafaid t' bod nhw ym nbân usfern,
ac er hynny sôr a wñant am gartiad persfaith.

Eryr. Mi wñ amcan beth y mae nhw ym ei
ddywedya, Rwyti yn cam gymmeryd ei geiriau:
y chel yw paradwys, a dwfn yw usfern, nid oes fawr
etto yn y byd canol ymma yn cansod yn eglur pa-
rai sydd yn y ddau fyd eraill. Ac am ei henafaid,
gobeithio maent fod cynifer o honynt ac a wnae-
thant yn ôl yr hyn a wyddent wedi dychwelyd i
lochesau'r Arch, Ond nad digon i'r oes ymma fod
fel y nhw. Canys fe edrychir am lawer oddiwrth *Zech. 1. 4.*
y rhai a dderbyniasant lawer. *Luk. 12.*

Cigfran. Ond mae llawer o opsiâu wñau netwpp. 4.
ddion, ac o heresiâu dîmstriol, ymbysg yr adar any-
scedig ymma.

Eryr. Pa bethau yw rheini? Ni chredai mo bôb
chwedl; Gât i mi weled am llygad fy hunan, ac *Ezay 11. 3.*
y na mi a farnaf.

Cigfran. Ond siŵach i ti gredu y *Doctoris*
y seidig? ac os parant i ti dosal, gwna heb tufo.

Eryr. Nid felly. Mi welais yn amser Mary, Eli-
abeth, Jago a Charles olaf, ac er hynny hyd yn hyn *Matt. 1. 5.*
id oedd ond y trecha treisied, a llawer o waed 14.

gwirion

gwirion a dywalltwyd i geisio ystwytho cydwystodau y rhain. Ond mae'n rhaid i ebill a thrawi-aeth synd o flaen morthwyl rheolaeth, rhag holli'r pren, neu blygu'r hoel.

Cigiran. Gwzando dithan (o Eryr trwysegaidd) Pam er wyt yn gwarasu i'r cigrain spondar ol ei meddyglau, at ei da byddau, er wyt yn dilyn efn llyfr gwasa iaeth oodiarnom, ac "m etn llwytho nt a threthi trwmion n ol d'ew ll s d; hwn, ac yn awneuthur gwaeth na'n byg wrth, : nis talun h'r d adyef.

Eryr. Am y trethi. Er na wyrr y gigfran cystal ar Eryr beth sydd iw wncuthur i fantumio arfau, a llongau i gadw heddwch, eto rhaid i ti dalu teyrnged, ac ymostwng i'r awdurdod sydd arnat, ac oni bai fôd y cigrain hyd yn hyn yn yscymun, ni bydde raid wrth filwyr, na threthi iw mantumio. Pan ddyfiech di fôd yn llonydd fe yscafnheir y trethi. Ond am lyfr dy wasanaeth mi chwedleuaf yn y fan a'r golomen, i weled beth a ddywaid hi yn hynny.

Cigfran. Cigfran anhappus i wylt: Roedd sp henaustus yn cael llorwedd, a'r errod a'r rheolwyr gant yn cymeru d ei hesutw thwra, ac yr awwdon yr wyttyn llawd dy reswm, ac yn llai dy nerth na'r tywyssogton o'r blaen.

Eryr. Digon yw hynny o weiniaeth a chyfrwystr, yr oedditi gynne yn sôn am heresiau diniltriol sydd ymhlið y colomennod. Henwa un o'r hereisiau hynny, ac mi ai hystyriaf, ac onide mi & &c.

Cigfran. Mae nhwyr yn dal nad oes ond un brenin ac yn dwywedodd i fôd ei ymhôd lle ac heb i gennwys yn unllle. Nid adiwaen i moj brwm i blwmw. Ac mae nhwyr a'r sedd, o'r wylhod tithau,

Eryr i fôd . n i w i d y arni nt ac am hynny syngheingo; i . w i t i meton pŷd edrych o n d a g i lch.

Eryr. Nid rhaid i mi ofni mor colomennod gwirion, ni wna nhwy ddim ond a fynno Noah, yr hwn er ei fôd ef yn aros yn gorfforol yn yr Arch, mae ei Arglwyddiaeth ef dros yr holl fyd.

Cigfran. Ond mae nhwy yn dal mae nhwy i'w r bob buraf. O i chlywai i'r golomen gynnau yn i chanol ei hanan?

Eryr. Mae hi yn llawer hawddgarach na'th di. Ac rwi 'n cofio i'r dynion diniwed gynt ddywedyd i bôd nhwy yn blant yr Arch, a bôd yr holl : Joan. 5: fyd yn gorwedd mewn drygioni , a bôd ganddynt 19: hwy fel ddirlgel, nad edwyn neb ond nhwy i Dat. 3. 17: hunain.

Cigfran. Ond nid opintwr dŷn am dano eti hun a all et achub heb gweithredoedd da.

Eryr. Mi wn nad yw 'r golomen yn barnu moc yscuthanod a llawer mât arall o adar, ond am yr adar drwg, mae ei gweithredoedd ei hunain yn i barnu.

Cigfran. Ond pa le y mae et gweithredoedd da nhwy, ar ôl et holl trichan, at tr dar?

Eryr. Oni allant wneuthur y daioni a fynnent, ni wnânt niwed i neb. Ond dydi, gan na fynni wneuthur da. Di a fedri ac a fynni wneuthur drwg.

Cigfran. Ond niwed i ddont hwy hedeg i gaeau et cymydogion a difetha et hadro, weth i barnu i bîfern, fel pe baent oll yn golledig.

Eryr. Yn yr hyn y mae nhwy ar fai nid wyfi yn dadleu drostynt; Ac ni all neb ond Noah farnu calonau yr holl adar : Ond yr wyt i yn barnu calon y golomen, i bôd hi yn ddrwg, a phawb yn gweled wrth dy liw , a th lais , a th weithredoedd

doedd di, dy fôd ti yn ddrwg dy hunan.

Cigfran. Ni allai atos clawed y gerdd pmma,
Attolwg i ad lengad i mi i chedeg uet mwnnwys:

E yr. O aderyn cyflwyfddrwg, Gwell gwrando
na chael dy ladd. Ond fe lás a gafas rybudd.
Mae arnai ty hon eisiau cael sy nysgu, Ond er na
wn i fawr; Rwi yn rhwymedig i roi i ti gyngor, a
thithau yn rhwym i wrando ar sy llais.

Cigfran. Pa leia ormod arnasi. Pa warrant oedd
genait ti, os gwylw gofyn, i dozri pen y Brientir,
ac i symud Parliamentau wrth dy b'eson dy han,
sel na wyr lawr p: awron i bwys yr ymosgwng
i dalu teyrnaged. A: mi welaf sôr teyrnas heb
reolwr (sel corna heb ben) a phalib yn gioneu-
thet a synnoes ei hunau.

Eryr. Geirwon yw geiriau 'r Cigfran. Ond
gwrando er hynny ar reswm. Mae ylpyrd rheo-
laeth syth yn parhau, a'r siwl na phlycco iddo,
a ddryllir. Mae Noah yn thoi rheolaeth i'r sawl
a synno. Yn gestwng y naill, ac yn codi 'r
llall o'r dommen i reoli. Nid oedd *Gideon*, a *Sant*,
a *Dafydd* ond gwyr gwael ar y cyntaf ynybyd.
Ac o'r tu arall, mae efe yn chwythu ymmaith
bennethiadaid y byd fel llwch y llawr dyrnu i'r

Dan. 4.

Dan. 2. 35.

Esay 40.

Dan. 5. 27.

dommen. Canys nid yw efe yn derbyn wynebau
dynion. Nid yw 'r holl ddayar ond stôl draed iddo.

Mae efe, n i rhychwantu y ffutafen, ac yn daly
môr mawr ar gledr ei law, ac yn pwysol y myny-
ddoedd mewn cloriannau; ac os bydd ungŵr mawr

yn rhyytcafñ, mae efe yn i roddi heibio; ond mae efe
yn edrychi ar yr isel, ac yn cynnal y galon dorredig.

Cigfran. Ni welaf y teyrnas oedd yn berwsi fel
pedfaent grochanau ar y lân. Dind beth a doar
wybygt of O Eryr ar ôl hyn?

Eryr

Eryr. Ni wni sy hun, mi gaf wybod gan y golomen. Ond rwi 'n tybied y ceir etto fyd gwell nag a gaed erioed, canys yn y nef a'r ddayar newydd fe erys cyflawnder.

Cigfran. Ond ont well dy hunan fod y bŷd yn myned waethwaeth a chartiad perffaith yn trelo?

Eryr. Na sonnia di am gariad perffaith (O Gigfran amherffurh) Beia arnat dy hun yn gyntaf ac *Rhus. 2.31.* yna mae gobaith o honot. Oni wel i fod yr haul yn cledu 'r clai? a pha dwymna y tywynno ar y dommen brynta fydd: Mae i da yn mynd wellwell ymhob oes erioed, a'r diwg yn mynnu mynd waethwaeth.

Cigfran. Mf welaf dy fod ti syth rhwng faestio 'r colomennod: D i wyrddost i i bôd i law yn ymlusgo i deiau, ac yn ganeuthur drygfor i gyda 'i cil yd?

Eryr. A fuost ti erioed yn i mysg nhwy i weled beth y mae nhwy yn i wneuthur?

Cigfran. Pa tûm. Ac nfd wyt ar fedr bôd mor fîl a myned yn agos at ymni iw ciarsodau hîwrent.

Eryr. Oni buost; Pa ham yr wyt i yn i cyhuddor?

Cigfran. Mf glywais lawer yn dyweddyd, nad oes dim daton i waelweth fod yn ei mysg nhwy.

Eryr. Mi wrantaf mai rhyw gigfrain eraill a ddywad y chwedl ymma i ti am danynt hwy.

Cigfran. Beth os e? Mf gredaf i synwyd un gigfran o flaen cant o golomenod. Ond mae i hwy yn gwadu 'r pscrythurau, a phob daton.

Eryr. Pam y maent hwy (wrth hynny) yn i darllain mor fynych? Ond odid di dy hun sy'n gwadu 'r scrythurau. Ac heb edrych arnynt unwaith yn y pedwar amser, nag heb i darllain o'r tu fewn chwaith, iw dangos mewn gweithred oddiell.

Arwydd i annerch y cymru.

Cigfran. O p'hi dawpilloedd ydant hwy, nhw a ddyweda i y i ddeg, ac a weddiant weddian hirion, na tha ant odim wedd'r cwbl.

Eryr. Ni ofynnwn i'r golomen Beth a ateb hi drosti i hun. Beth a ddywedi di wrth hyn?

Colomen. Gwell yw na dayneder dim wrth rai diereswm. Ond gwrir yw, yr ydym ni yn ymgysarfod yn fynych, yn dywedyd yn deg, yn ceisio gwneuthur y daioni i barch, ag nnyi a swyllysiem bei gallem wneuthur yn well. Ac os gellir profi yn bôd ni o'n hodd yn niniodio neb, Cymmer di (O Eryr) ddial arnom. Ond ni ddyle'r gigfran gael ei bewyliys. Nid oes chwaith goel ar i gair nai llith hi, mwy nag ar tytheiriad ei. Hi fedr dynnu cant o lwon, am y gallo hi lyngau eraill. Ac am y gweddiau hirion y rhai'n fy'n prysgo ar ei chylla hi: Mae 'n rhaid i ni barhau nes y caffos gan Noah wrando. Je di weli dy hanan ein bôd ni yn cael agos hobb peth ar yr ydym ni yn i ofyn, yr ydym ni yn eurio wrth ystlysau yr Arch, ac yntau yn agor i ni.

1 John. 3.

22.

Eryr. Henwa un peth a gasodd y colomennod.

Colomen. Ni a weddiasom ar i ni y colomennod gael y llaw uchaf yn y rhyfel, ac am lawer peth arall, ac fe a'i rhoddwyd i ni.

Cigfran. At colomenrodd oedd chiwi yn amser y rhyfel, tebacach i gothyrniant o lawer.

Colomen. Gwir yw fod rhai adar afriolus wedi faro ar ein plaid, ar rheini a wnaethant gan man drwy blundrio'r gwledydd.

Cigfran. Cratwe. Mi ghydon ar fynghalen ladd y golomen iwenhletthus gamua.

Eryr. Digon. Mi welaf y mynnit ti ddechrau rhyfel arall o newydd bes gellid. Digon yw hynny o ymladd, Di gefaist dy garo yn fynych.

Cigfran.

Cigfran. Gâr iddo. Ni gal dorwrnod etto.

Eryr. Etto fyf? Di sonaist lawer gwaith am gael y llaw ychaf. Bydd gall o'r diwedd; A chona mai esmwychdra i'nsyd i lladd Canys n. chlyw Ith. t. esmwylt fod yn esmwylt.

Cigfran. Cimwylt iuedd di? ni synntwn bet gwyddit ti mor ar esmwylt yndi etto.

Eryr. Os byddi esmwylt ynot dy hunan di gei bob peth yn dda. Gochel fod fel Cain filiun, neu fel Baliam ddichellgar, neu fel Abiathar gyfrwys, neu fel Abi'alon alosydd, neu fel Tudwas fradwr, neu ryw anifail dregw; neu yn a'reolus fel y mor. Oni phrynaist ti synwyr etto? Gochel nedio o'r badell ffrio i'r tan: Ni ddywedas o'r blaen i ti, Mai y rhwyd a wnuodd dy falaïs dy hun sydd yn dy faglu.

Cigfran. Ond pam yr wrthwi va syngalw i yn Gigfran?

Eryr. Ita soch di Cigfran, Rhuid yw dy alw di felly.

Colomen. Os paid y gigfran ai chreulais lib. Fe a'i hoffir hi fel aderyn arall: Nid oes synosi nach imer-wedd bustl na malus yn ei herbyn. Oal mae yn ddrwg gennif drosti.

Eryr. Fe allai y gellir i newid hi er hyn i gyd.

Cigfran. Mae Noah wedi sy'n wylod i, ac nid gwaeth i mi beth a wneiliws os gwylhodedig yndi.

Eryr. Nid efe a'th wrthododd di. Ond dydi ai gwrthodaist ef, ac a aethost ymmaith. Catiad ac Ezek 32:11. ewyllys da yw efe, ac nid oes dywiliwch ynddo. Hawdd ganddo faddeu i'r gwaethaf; Anhawdd ganddo ddigio, a gwych ganddo hir-ymaros.

Cigfran. Ond mae llawer va dwivedyd i fod

i nes i gwrthod llawer, a deus rhai cyn i genni.

E Mae hynt u hwnt i m dysg i : fe alle y gwyr
y golomen y diugelwch hwn. Beth a ddywedi di?

Colomen. Anhawdd dywedyd, ac anhawdd deali
pa fodd y mae' i: aysnder hws yn Noah. Ond mi
ddarllinnaf i chwi yr A. B. C. cyntaf fel byn. Mae
ynhragnyddoldeb dri yn un, sef ewyllys, cariad, a
nerith, a'r naill yn ymgyrhaeddyd erioed a'r llall, ac yn

D.b. 8.

ymboribi, ac yn ymganbedlu yn i gilydd byth. Oni
bai fôd pleser cariad tragnyddol i borthi'r ewyllys
ansfeidiol ni byddai neb yn gadwedig. Ac oni bai fôd
cynhyrifiad yr ewyllys cyntaf yn dan lloscaddry, ni by-
ddas neb yn golledig. Ac oni bai fôd y tri, fel byn
yn i ydruithio, ni buaisai na dŷn, nag angel, nag an-
fais, na dim arall wedi i wneuthur. Mae rhai wedi
ymesgor erioed yn y cariad drwy yscogiad y rewillys, yr
hwn sydd yn i gwascarn fel gwreichion allan o hono
ei hun, ac yn i ymhern yn nôfr y difyrweb (yr hwn
yw'r Arci) nid yw gwreiddyn y tri ond cariad ynddo

1 Joan. 4. 8 ei hun, heb gasbau neb. Ond yn yr ewyllys gweithgar
hwnnw mae'r ysgogiad yn terjachu y perth sydd yn-
ddo, ac yn gadel heibio (fel pren ei ddail, neu dŷn ei
boeryn) y perth nad yw un ag ysbryd y galon. Wele, nid
yw'r cigfrain yn adnabod tarawiad y tant ymma yn
y delyn nesol. Ond deall di (O Eryr) ac fe a ddeall
y colwmennod byn frwyfry. Canys fel dymma wre-
iddyn y matter, a ffynnon pob perth. Dymma fôn der-
wenn yr holl fyd gweledig hwn: Dymma y cynhyr-
ifiad tragnyddol sydd yn achosi pob symundiad ymyst
yr holl greaduriaid. Ond nid yw'r adar ar gan-
ghennat, 'r pren yn meddwl pa fodd y mae'r gwreis-
iddyn yn cynnal ei naturiaeth, a nhwythau ynddo. Tr
ewyllys cyntaf yw gwreiddyn pob un (fel y mae'r
dil. 3 17, wrechienen yn dyfed o'r garreg) ac mae efe ei hun

yn ymgrychu yn wraffad i ffonwes y mab, ac yn ymlo-
nydau yno yn y cariad; Ond mae llawer o'r gwre-
chion heb synnu ymneri fel y, Ond yn ebedeg gyda Lu-
ciffer yn erbyn y goleuni a'r tawelwrch tra gwyddol, ac
yn aros yn yr yscogiaid tanlyd, heb gartles mwythdra
byth, eisien dyfod i'r geisio allan o'i rauuriaeth ei hun-
nain. Mae gallu yn yr ewyllys i ysgog, ond nid oes
more menyllys gyda gallu i ddychwelyd (fel y dywad y
gigfran o'r blaen ran o'r gwir) Am llynny mae llawer
yn i gwrthod ei hunair, ac yn achlynn ar Noah. Ac
er bod ei ffonwes ef yn i chwennych, mae ei monwes
danlyd hwynt ya i dal yn i'r teyrnas ei hunain. Ond
(O Eryr) os eosi di o syn ymhellach am hyn, pan fom, ni
mrithym ein hunain yn y distawrnydd, mi ddangosaf
ya helaetbach wreiddyn pob dir gelwch. Ond yr awron
dos ymlaen i chwedlennus ar gigfran.

Er. Beth a ddywed i (ohēn gigfran) wrth hyn i gyd?
Cigfran. Dylun yr awron i'r rhestrwm i golomen.
Ac mae 'ch geiriau chwi weithiau a gos arm goz-
chlygu i. Ond (myn rhwng) ut brdwaith tu o
honocht byth. Er hynny, Rwi'n tybted be clawat
y cigfrain eraill gymmaint ac a glywais i, nhw y
doenent i fôd o'r un gresydd a chwirthau.

Eryr. Galw di arnynt i wrando arnom ni.

Cigfran. Ma wnae (dybrygwn i:) Galwev y saul
a synno arnynt: Galw dy hunan os mynnit.

Eryr. Wrth hynny nid wyt i yn chwennych dai-
oni i ti dy hun, nag i neb arall?

Colomen. Gad iddi (O Eryr) y rhai a achubir a
elwir. Ac dynna newydd da i'r roi o'r cigfrain, sef
bod gan Noah gelfyddyd ryfedd i droi cigfrain yn go-
lomennod. Ac yn ddiamman fe ai gynnw. Ac yno ni ^{Act. 9.1.5.} 6.11,
elwir mwy monynt yn gigfrain ymylg adir. Mae
ese yn gwneuthur y gwaethaf yn orau, ac yn ga-

Mae'r del y blaen f i faw yn olaf.

E yr. Ond gad i mi chwedleua ychydig a'r gigran. Pa newydd fydd genniti o'r tu hwnt i'r mor?

Cigfran. Mae'r cofomennod ymma yn hedeg yn rhwng teyrnas ac arwydd dwyog yw hynny na saf y b i eiddi wedd. Mae llawer o hoarai hwy yn Holand, a rhai ym Frainc, ac ym eithaf yn Hispania, ac nid yw dda gennisi t gweled nhw ym rhwng mann yn heder iu ffenesi. Mae nhw hysyd mowr grifwm, nad oes ym gwallt hyn abl iu dai nhw.

Eryr. Ond beth y mae'r cigfran eraill yn i ddywed yd yn y gwledydd rheini?

Cigfran. Mae'r hen rat yn gweled fod trô mawr ar llo ym agos, a'r ciastan llaince yn diwrddio ac yn cymuneryd ei pleser. Ni sum yn Rhufain y dodd arall, ac yno mi welon y Pâb yn ciwanu yn ei gadair, mae hi yn llawn brigo i mi fed ych ym longhylch.

Eryr. Ar dyw efe ymmysg y crynwyr? Pam y mae efe yn etynnau?

Cigfran. Mae rhwng broffwr dolaethau yn i ddychian i es. Ond mae efe yn dansen ar hysbac ar leiaf i geisio cadw ei blis i ynni, ac er hynny sy'n thio ym mae: mae ymddygiad i enw h ym cigfran ei friwslaf yn y bîd, ac mae rhoi'r tywyfogion (sel pil tan yn eisio fermau), erd mae ym than siyaf yn bwriadu ym gwrcoeddri, at gresydd yn dromar ei hysbuddau hwynt.

Eryr. A oes genniti ddim newydd am y Twrk, ac an y llidewon?

Cigfran. Oes; mae'r Twrk yn tanu yn rhitha llygaid, ac mae nhw ym osni, mae'r Twrk sydd yn awron a fwyd i olaf. Dewin gwledydd eraill mae afonydo a llynnau yn troi yn waed, ac mae rhwng

i hyseddodau osnadiw yn yr wylchen, fel ped saf ddi-
weod pob peth i'n aros. Lloeth a dda i o honomni
pan loscer y byd. Dad am yr i ddodwon, mae rhwng
yn edrych am seren foran, ac ar fedr codi eto diwch-
la. 'r holl trystau, ac eistedd yngħazarit ybŷd. Ac
tut i tybied sy hui y cant hiny godia, rhycedd.

Eryr. Pam yr wyt i yn meddwl telly?

Cigfran. Am y caiff yr iaf fod yn bîches, canys
mae'r byd yn troi fel olwyn cerwyn.

Eryr. A oes dim newydd o'r werddon ac o Scotland?

Cigfran. Nag oes ond bod swi mawr yn ei
mysg, a'r colomennod ar yr aden ymhob mann et-
to. Dad mi dyw redais orn a o ne trydd i ti yn
barod, a siwrach a fuasai i mi d wi.

Eryr. Mae genni ddiolch am dy newydd. Dôs tha-
got. Gwych yw clywed beth a ddywet o bobader yn.

Cigfran. Nid oes ond hymniw. Ond bod pilerau
'r byd yn siglo, a'r tan, a'r Rhyscerthiwn ymhob
gwlad o amgylch (ont bat hymniw mit a gawslwn
h. lpi: hyw rai yn noegr cyn hyn.) Ond os dylicedas
wi thryt gwirfach, te a glyw'r golomen.

Eryr. Mi wrantaf y gŵyr hi fwy na hyn: ond a
oes obaith o fydd da yn dy dyb di?

Cigfran. **Ni dovwedais o'r blaen sy meddwl,**
nad oes ymhob man ond y trechaf triestied, a'r
gwannas gwithied. **Nid sy'n gwaith i'r wyrwysym-**
mu fel hyn, ond dan yos i ti mor felldigedig yw
'r genhedlaeth ymma o colomennod sydd yn codi
ei pigau, ac rof i'n tybied y dylit ti a nhw ythau
gywynpo allan at gilydd, a Dyna sy holl ue res i.
Ni dovwedown akr wrth y golomen (ont bat fod yn
scorn gennif) y dylas hithau edrych am et byr yd,
a sefyd ymhell oddi ut yst, ac nid wrth dy glwn

o'i yn y modd yna. Cryr i wyt ac nid oes i'r avar mo; ym'ellu akr a'th ehwneidd llymieni di.

Eryr. Mi wni i lawer o'm henaliaid ladd llawer o golomeanod; ond nid wyf ar fedr neidio cyn edrych, na phigo ni wn i pwy nag am ba beth.

Cigfran. Ped sawl i yma gyaath di lawer mis, mi sed iwn ddangos newydd bob awr. Ond mae arnaf chwartz burguinod, ac se alic fôd i hwy'rat yna llosg i sy nŷbh i. Gâd i mi spaci bellach.

Eryr. Nage, nid ei di oddi yna nes dywedyd mwy o'th feddwl.

Cigfran. Feth a synt di gyda'm si o'r hydau?

Eryr. Oni buost di y dydd atail yn Llundain yn clustfeinio, beth a glywir ti?

Cigfran. Do; Mae i'n Llundain bôb math o adar, sel meän ceed tew (pô'r aderyn a'i lais.) Mae yno lawer o golomenod i ydym, ac hesyd o giglau in duon, heb ddim newid liiw ariant. yr oedd yntu yn sôn y llosgid Llundain; ond er maiant y sôn, mae hi eto yn se'yil, sel ymae yelha'i eraill: llawer darogan a dylledd deynion, ac er hymnyp nid ydym ni yn i al o yn ffals brophr yd. Canys nito ffals reba'n bodlono ni.

Eryr. Beth a ddyscaist di yn Llundain?

Cigfran. Pr eedd un i wrth fôd allan yn yr hêol yn elywedd y dwndiwr ym'iarad, ond ni ddysefais i lawr, am nad oedd i elwm yn ei chwedlau: yr oedd yntu gwagedd yn ymgennito yn ei mysg, a rhyscerthwyr lawer o eglau, sel lîl melwn ason, yr oedd gan bôb yn ddat y glust, ac yn tasod, a hwnnw ei hun yn dyweyd y mwy nag a glywose y ddywyd glust, a nityn nag a welse y ddau lygad, A phan i welais,

welais i hwynt yn feler dywyll et hwynt hyd, mi ac ihm hefbio fddynnt yn llawen et hwynt lelly. Ac ni wyddent hwy m i y na g anisefliant. A phed sat y dynton hy, i yn ceroded ar et pedwar-aclod, a i'r llew yn tysi diwyddynit, ac heb fedru dy'rcydd dim mwya, a g alywa Balaam, se dybyr at dynton rhegymwl mat anteciliedd ddisfwin ytyr, a'r haf a wnaed i w dal, ac i no di etha.

Eryr. Miwn fy hun, iod llawer o lwynoged cyfrwys, ac o gathod gwylltiau, ac o anifeiliaid perryglus rhyd y gwledydd, ac yn Llundain hefyd. Ond rwi 'n golyn i ti Beth yr oedd gwyr doethion Llundain yn ei ddyweddyd?

Cigfran. Priddent hwy na driweddyn f'el. Ac er bod gennisi glust fel ade, na arall ni wyddon i beth a ddywedent. Cr i mi ddescvn ar grib, neu ar sarged y ty, ni chaŵa i glywed sawr.

Eryr. Ond beth yw'r ychydig a glywaisti?

Cigfran. Ddwsi a dirgel i'r cymghorffon Glâd. Nid yw'r gwerin gwirion ymystig yr adar yn deall monynt.

Eryr. Ond a wyt i dy hun yn ei deall?

Cigfran. Ha ydwyf y i safon. Nid ees chiwaith neb yn nhewras loegr, nag yn nicias Llundain yn ei ddall et hynan. Y peth a wneleter heddyw mae rhwng ysb. yd yn ei ddad-wneuthur y soru. Ni wela i ddim yn dyfed i ben yn ôl meddyllau dynton, ond mae rhwng d:oell arall yn troi bwchlaw hynnyr pawb. Mae'r is yn ymgasglu, a chorwynt disymudwth yn i chiwelu; Mae'r p:ys copyn yn hir yn gweu ei rhwyd, a rhwng llanitos yn yscubo'r ciwb i lawr, a hynny mewn munud atw. Mae'r bobl (ar a wela i mewn odyn galch, neu fel plant yn gweuthur tai bâch ym

Llygad i annibeb y Gymru.

mian oedd ac wseiriant yn ddyfenniath yr eosi, ac yn ymddyfenniath yr ebl. Mae rhwng neith ym mis yng dynion yr awron nad ordd o'r blaen. Mae rhwng ysb:ys rhysedd yn gweithio, er nad i'w e hawl yn gweled. Riw i'w ddywedeg hen foethri ti yn erbyn sy erbynllws, ac yn ol llyniabod iwrthod.

Eryr. Pa fodd y gelti di wneuthur felly?

Cigfran. Mae llawer yn draddodiadau yn erbyn ei a bwybod, ac yn ol ei hegwylles a rhai yn le aru yn erbyn ei heawyllys, ac yn ol ei cydwybod; felly yr wyl hinnau yr awron, er nad wyl yn arfer hynny.

Eryr. Pa ymryson fodd rhwng y gydwybod a'r ewyllys?

Cigfran. Mae'r gydwybod yn lle ariu. Diaid ymreuthur fel hyn, a i e'n vilys yn ddywedod mi lyrafaen wneuthur hyn ac e. Ond yr oedd ni yn rwyf synhys y i dlystaeth heawylles, ac yn gadel ein cyd a phybod.

Eryr. Ond beth (meddi di) yw'r Gydwybod.

Cigfran. Tŷst oddiwl eni. Goleuni e'z adar, Canwyll dynion, llafz vacia holchaint, Gwarch Noah, Saisieniwydd buan. E vnghezwr dirgel, Cyflaill tra y gwybodol, G ledd wasladol i roi, a phnys a safol me on traill. Ond nôd da geniñs chwecleua ge zinod am y gwybod ymma.

Eryr. Pam hynny?

Cigfran. Am i nad gwybod i mi ac isto i ddyln. Pedfa wa i y a diliw synghydrwybod, mi eisifwn i'w se y colomen, ond ni all' aros hynny.

Eryr. Wele. Di ddywedais ddigon, a gormod en dy erbyn dy hunan. Mi welaf fod y brain yn ayned yn erbyn ei cydwybodau ei hunain, cystal ac yn erbyn y colomenau.

Cig-

Cigfran. A i wyt i ac fedr sy rhwng ymddynged sy han, a gosod synghydwybod yn erbyn sy etwynnus?

Eryr. Rwyti felly yn barod / meddi di:) ond dywaid i ni pa'r un a'i dy gydwybod, a'i dy ewyllys a bennu hwy af?

Cigfran. Och synghydwybod: Canys nfd ym'r un barod yn cael mo'm hebu y llys. Ac mae arall olin y cailai o hono par gedet i m barnu.

Eryr. Fynghyngori, fyddde i ti edrych am y peth a barhatho yn hwyaf, a gochel y peth a dderfydd. Canys er melysed fo ni thal ef ddim, oni pheru fo ond munud awr.

Cigfran. Bei gallwn i hymny, mae sy o llywlys yn i erbyn.

Eryr. Blin yw dy gylwr, a blin wyt tithau yn dy gylwr; ni allaf, ond fe all yn dy helpu. Er hynny dywaid y gwir, nid yw hynny ddim ar fai.

Cigfran. Bei dywedwon i yr holl wrt, Gŵir pŵr dywedwon i laicer yn sy erbyn sy hanan.

Eryr. Gwyn ei fydd ai gwneilo, ac a blycco i ddai-oni. Di wyddost mai gwell yw'r wialen a blycco, na'r hon a dorro o eisiau i'r der a rhywiogrwydd. Mae cyfraith naturaeth yn dysgu dynion i snyder at ol ei goleuni ei hunain. Rheswm a chydwybod yw daù lygad dyn naturiol, a'r dyn a dynno ei lygaid ei hun allan o'i enaid se ddyle'r barnwr i gospi, nid am nad yw fo yn mynd ar ôl opiniwn creiddoly llywodraethwr, ond am i fod ef yn mynd yn erbyn ei reswm ei hun. Ac os gwnei di yn erbyn dy oleuni, rwyti yn dy gosbi dy hun oddi-fewn, ac yn perni'r twyddogion oddiallan dy gosbi hefyd.

Cigfran. Ni allai wrtho. Gwnewch a synnoch; chwt

chiw' ym'r Arglwyddi dros amser galoredig. Daf
os bawd tythar sylla w i, mi a'i talas i'r colomenod.

Eryr. Drwg yw hynny. Gâd i yn ddial, ac na
fydd fel y mae llawer dyn; fel tarw gwylt mewn
rhwyd, neu gi cynddeiriog mewn cadwyn. Ma-
ddeu di i bawb, Canys mae Noah yn barod i fa-
ddeu i ti os doi di yn ôl. Ond nid gwiw (medd
rhai) ganu i'r byddar, na rhoi cynghorion i'r cyn-
Dih. 26.3. dyn. Rhaid yw cael gwialen i gefn y ffliaid. Ond
mi dybygwn y dylit ti wŷbod pwy a' th wnaeth.

Cigfran. Nid wpsi yn ymosvrn sawl am hynny,
ond mi yn i mi ddyfod allan o'r arch. Ac ymma yr
wpsi yr awron, pa le bynnag y bwys ar ôl hyn.
Pwys a wŷr hynny.

Eryr. Di dy hunan a ddylit fynnu gwybod, ca-
nys hir yw byth, Gwerthfawr yw dy fywyd, fe wn-
ed yr Arch i' th gadw di yn fyw. Na chymmer
mo' th wenwyno gan y cigfran eraill, na' th dwylio
gan y sarph gnawdol.

Cigfran. Ffug nhyffilo meddi di. Os oes nîbo
honam yn twyll ei gilydd, wpsi sydd yn i twy-
ll o nhw, Canys myni yw yn o'r rhal hynaf yn y
bwys. Ond gâd i mi syned o'r ddiwedd. Pa hŷd y
perp y bardon ymma?

Eryr. Aros ychydig. Gorau canwyll pwyll.
Gorau synewyr athrawiaeth. Gorau cyfrwystra i
ddyn i wadu ei hun. Gorau meddyg meddyg
enaid. Gorau defod daioni. ac hefyd, Mae yn bof-
bl i'r gwaethaf ddyfseu hôd yn orau (fel y dywe-
dodd y golomen o'r blaen.) Onid wyt i yn cofio y
diharebion gynt. Ardd cyd bych, Ardd cyn ni
bach. Deu-parth y gwaith yw dechrau: Ond na
âd i'r nôs waethaf fod yn ddiwaethaf. ni thawdd
dlêd er ei haros. na chais elw o gscœulustra.

Na

Nachais synd i'r nêf wrth fôd yn chwerw. Na chais fwrw coel ar dy gelwydd. Na chais ddim lle nis dylech. Gwae oteiwr yn y cynhayaf. O'n heuir ni tedit, oni fedir ni fwyteir. Ceisied Pawb ddŵfr i w long. Ac yr awron (Ô hengigfran) onid wyt i yn cofio y diharebion hyn.

Cigtran. Aros di; prn. Ni wefas mat d'harebwyr wyt: Ni dyrgaswn ddarfod i chwi a'r colomenod a nghosio diharebion y doethion, a'r henafaid. Daid mi glywas rai ar flaen eich tasgau, Ni henwas finnau hêr a rat eraill. Lledled rydau waethiwaith ddeddfau. Ha choll dy hên ffordder y ne wydd. Y resaf i'r eglwys pellai oddiath y bair ac i wys. Llawer tîg d:wg ei ddafnwyd. Angel pen ffordd, diabol pen tan. Adda u mawr a rhodd sechan, Pen pent, a llorwyrn dymme. Da yw'r macn gyda'r esengl. Drych i balwb et grwm dog. Pob cyffelyb a ymgais. Tigris gan bob aderi'n ei lais. Hawdd cynneu tan yn lle tanllwyth. Ac nt chel drigedir et egin. A d:wg un, d:wg arall. D:wg fawb o'i wi bod. Mal y dyn y bydd ei lwdn. Natur yr hŵch yn y porchell, Lhi dynna dyr. Rhy' chel a hirib. Ornaed aelu yd ddisgydd yn ddisfaith. Ochaiss yr ael synd i'r eglwys, hi a'r allor. Dymuna rai o'r diharebion dy secdig sydd yn rhedeg yn sy meddwl finnau.

Eryr. Ni fedri di dy hunan ddeongli dy ddiharebion. Nid yw dy galon di yn deall mor peth y mae dy dafod di yn iddywedyd. Mi fedrwn ateb i bôb dihareb ar a henwaist, ond mi a'th atebaf mewn hên ddiharebion eraill. Mae gwehilion i'r gwenith. Nid gwradwydd gwellhau. Ymrysson a'r ssôl, di a fyddi ssolach. Gwell tewi na drwg ddywedyd. Gwell pren na dyn cyhuddgar. Gwell

cí da na dýn diwg. Hwyr (er hynny) y gellir dyn o'r dyniawed du. Ond dewis ai riau ai r fwyall. Dysg hyd angau, ac angau i'r sawl ni ddysgo. Ni wyr ni ddyig. Ni ddyig ni wrendi. Ni wiendu ond y doeth tawedog. Camwrando a wna cam ddywedyd A hi y cnoi tammed chwetw. Er he-ddwch nag er rhysel, gwen nen farw ni chatgl fel. A'r mud a ddywaid y gwir. A llawer o ddoethineb a fu gynt ym mysg y Brytaniaid.

Cigfran. Doeth y ddywedais, Ond beth yw'r
Brytaniaid mwy nag eraill?

Eryr. Os drwg, gwaethaf. Os di ffyddlon. Dyma'r ynys a dderbyniodd yr esengil gyntaf yn amser lles fab Coel. Ymma (medd rhai) y ganwyd Helen, a'i mab Constantin. Cymru medd eraill a ganfu America gyntaf. Brytaniaid a Safasant hyd angau dros y ffydd gywir. Y nhw y mae *Esay* yn i galwascell y ddayar (medd yr hen Israeliad) ac o ymys Brydain yr á (medd llawer) allan, dán a chyfraith, a lluoedd drwy'r holl syd.

Cigfran. Och woltneb yr Eryr yn h.y.1. Roe-
dditi o'z blaen yn can'yn yn tréch dyr ediharebion,
Ond nid oes yn o'z pregethu yr newyddion va-
canlyn ei Dext. Mae nhw fel gwilerod yn nef-
dio o'z naill gatngc fr llall, heb w: doeth va ei
mwsig.

Eryr. Am hyn. Cosia di mai mynach y prege-
thodd Jachawdwyr y byd ar y ddayar, weithiau
ym mhen mynydd, weithiau mewn llong, wei-
thiau mewn ty, ac weithiau mewn Synagog. Ond
nid ydym ni yn datllain iddo gymmeryd eri-
oed yn text o'r bibl, ond ynwaith allan o *Esay*. A
thrwy na bo y rhain yn pregethu ond y gwir, nid
oes fatter am ddilyn llythyren yn text. Text pre-
ethwr

gethwr yw gwirionedd. Testyn gŵr Duw yw 't hol! sibl. Ac maellyfr ymhob dyn, er na fedr fawr i ddarllai. Ond na phregethed, ac na ddyweded neb ond y peth y mae efe yn barod i w felio â'i waed.

Cigfran. Gâd i'w do. Ni sonntai ond hynny am iddynt ganlyn ei Text. Oid mae nhw y 'n dysgu yn erbyn y gwirionedd. Ac mae yn peth a doyle bari i'w glustiau di serwino. Mae nhw y'n dywedyd yn yna hŷl sod y Drindod yn aros, ac yn cael croesu yn sylweddol ymhob dyn da. Ac ond yw hyn yn o: heresiau Bîntstrtol, ni wr i beth sydd.

Eryr. Beth a ddywaid y Golomen. A wyt i yn tybied fod hyn felly.

Col. *Dymma un o'r perthau dyfnaf. Dymma gwylwms
cated, a drws wedi i gloi ai farrio oddi wrth oesoedd.
Ond fel dymma'r gwir, Mae un yscrythur lân yn dy-* Eph. 4.6.
wedyd fôd y Tâd yn om; a'r llall fôd y mab, a'r drydydd Cor. 13.
fôayr ysbyryd glân ymhob calon bûr, olen, isel, nefol. Ac
mae'r holl yscrythurau ynghyl yn dangos (a minnau
a feiddiaf ddywedyd) fôd y Drindod dragwyddol ynom
ni, ac yn ein gwneuthur ni yn dragwyddol, ie hefyd
oni bai fôd Duw drwy ysbyridoedd eraill ni allent
barbau byth. Ond er i fôd es drwyddynt ni chaiff ef
ganddynt mor aros ynddynt. Ond mae Trindod ddry-
gionus arall yn rheoli y byd. Rhuf. 8. 9.

Eryr. Pa beth yw Trindod y byd ymma?

Colomen. *Chwant y cnawd, Chwant y llygad, a*
balchder y bywyd. Nen en yllys creolan, a difyrwch ¹ Joan. 2.
brwn, a gallu drygionus. ¹⁶

Eryr. Beth a ddywaid y frân with hyn?

Cigfran. Gâd hyu heibio. Nid wyt i yn clwyd
yn tafon beth y mae hi yn i ddrywedodd. Gâd hyu
a'i ton i, nad ydym hwy i gyd ond y bobl gysylltai et
deall

deall yn y býd. Rhyw yn gaingc sydd yn ei pen-nau, ond nid oes mot calonau hwy yn helacth.

Eryr. Beth er hynny? Os ydynt hwy yn deall
Luk. 10.
42. yr yn peth anghenheidol trægwyddol, nid oes
ormod matter er i bód nhwy megis ffyliaid yn-
ghylch y matterion a loscir ar tyrder gyda'r býd.

Ond Dysced pôb aderyn y gaingc sydd iw chanu
fyth yn y býd arall, pan fo'r byd, a'r cyfiwystra,
a sŵn pôb hwsmonaeth wedi passio byth:

Cigfran. Ni welaf, o'r fod ti yn dioddef foddynt
dodwyd ymddynt.

Eryr. Atteb di O Golomen. Pa fodd y mae
hyn? Ai trwy ysbrydoliaeth neu sylwedd?

Colomen. O Eryr Deall, mai sylwedd yw pôb
ysbryd, ac nad yw'r býd a welir ond cyscod o'r býd
nis gwellir, yr hwn sydd drwy'r býd ymma: ac nad yw
'r corph ond cysgod, ac megis march llaian yr ysibryd,
neu wain i'r enaid a berybyth. Ond mae'r Drindod
2 Cor. 4.
18. yn aros ynom yr un fath ag y mae'r mân aur yn y
Hebre. 3. 6. ddayar, neu wr yn ei dŷ, neu blentyn yn y grôth, neu
Gal. 4. 19. dàn mewn ffwrn, neu'r môr mewn ffynnon, neu fel y
mae'r enaid yn y llygad y mae'r Drindod yn y Duviol.
Am hynny mae'r hên ddihareb yn cyngbori, na chais
ymwled a'r drindod onis ceisi yn yr undod. A gwirio-
nedd yw mai ymha le bynnag, (ymmbwy bynnag,) y
bo goleuni, a chariad, a heddwch, a phurdeb ac un-
deb, a nerth nesol, yno y mae'r tri yn un yn aros.

Eryr. Ni ddown at y pethau hyn eto. Chwe-
dleuwn ychydig a'r cigfran, mi ai gwelaf hi yn
anesmwyth, ac yn barod i echedeg. Gwrando di
frân, ni synnem bei allem dy ynnill di i ddychwe-
lyd gyda ni i'r Arch.

Cigfran. Beth sydd gennych i'm hynnill?

Eryr. Miwn si mai gwell gan Noah fadden i

yn a edifarhao na disa cant. Cofia Rahab o Jericho, a Saul o Tharsus, a'r lleidr ar y groes, a'r mab aftradlon.

Cigfran. Gobeithio 'r gozan oni bat obaith se a dobre 'r galon. Gobaith ni chywyllyddia.

Colomen. Y Sawl sydd ar iawn obaith ynddo, 1 Joa. 3.3. mae efe yn i bnu ei hun : a'r gobaith ffals arall sydd, Job 11.20. fel anadl dŷn yn mawr, yn diangc ymماith.

Cigfran. O Eryr. Dymma 'r golomen yn cefn rhw yllzo i mi obethio, ac os derydd am sy sydd am gobaith, se ddarfu am danaf unnau byth.

Eryr. Nid felly. Ond dangos y mae hi fod go-baith rhai fel llaw wywedig, na all helpu pan fo rheittia, neu fel angor llong heb gael gafael yn y gwaelod.

Colomen. I ynnill y frânyn ôl, mi allwn roi sy mynyd drosti. Ac rwi 'n tyfio laethu fod gogoniant yn Luc. 2.14. yr uchelder, ac ewyllys da i ddynion. Fe fu yr Isachawdwr ar y ddaiar yn ynnill Publicanod mewn cariad, ac yn dioddef gloes angan dros ei elynion. A glywedd nêb erioed sôn am y fath gariad? ddarfod i un dynnu ei galon o's fonwes, a'i lladdhi, a'i rhoi hi iw wrthwnebwyr i w bwyta, i w cadw nhw yn syw? Dymma fel y gwnaeth y Goruchaf i achub y dynion bryntaf rhag y gwe trwyddol. Mawr yw, os gall dyn dynnu ei lygad ai roi i gadw yn llaw ei gyfaill. Ond o beth a ddywedwn i am hŷd, a llêd, ac uchelder, a dyfnder cariad y nefoedd? Mae lawer yn gorchfygu cariad ei cymydogion drwy ei drygioni ei hunain. Ond mae hwn o's ewyllys da yn talu bell diliâd ei elyn a'i fywyd ei hun, ac yn i dynnu o'r carchar, ac yn i wisgo yn millad ei fâb ei hunan. Mae ofe yn rhedeg ar ôl y rhais y'n diangc oddiwrtho, ac

yn eusaru y rhai sydd yn poeri yn ei wyneb, ac yn cynnal yn gwanieb y rhai sydd yn ceisio weidio o'i ffonwet, ac yn cyd-dreyn a'r rhai a aerys wrtho. Fe ddacte o'r nesoedd uch. f'r bedd i saf, i godi y pechadur drem. Hyd o'r domini a diariol i'r jainge nesol. Fe gymmerodd a fel ar naturiaeth dyn, ac a adawodd angelion i ymada gyda'r dmr. Ond mae un peth yr rhwystro yr aderyn a's ynma i ddy'ud adres er addywydwr wetiri.

E yr. Beth a all hwnnw fod?

- Rhef.8.7. Colomen. Y peth gorau ar a fedd hi, Synewyr y bŷd, a doethineb y cnawd, a rhestru naturiol yr hwm (tel sarbh dorbwg) sy'n ehwyt hwn allan wenwyn ymwyneb y gwirionedd. Dylg lygredig sydd raid i ddiddysgu, a'i dattod oll cyn cul i wlm y gwir ddisgyblion. Heidr o'r tu fewn iw synwyr dyn, yn cloi drws pob meddwl yn erbyn avel yr ysbyd glân.
- Afl.13. 20. Dymma 'r Achitophel! a'r suddas y'n bradychu dyn i ddarlylam diafol. Mae gan bob dyn ddigon o gyfrwydra iw dnylo ei hunan. Dymma fra Lucifer a Gelyn Noah, Mam rhyfelcoedd, Mammoeth oferedd, Plentyn uffern, Diana 'r bŷd, Castell y pechad, Môg y pwll, Dadleuwr âros dârygion, a ffyanon pob astwydd ar anifail mawr. Canys doethineb y byd, Rheswms dyn, cyfrwydra i'r hendiyn, yw'r eilng dirgel, blodenyn y cnawd, Cares anghbredinlaeth, a gwaed pwdr. Dymma deyrnwialen Beelzebub, Dymma ffals ddrych y ddaiar, Dymma enlyn Babel, a brenhines y nesoedd, a chwedl meddwl ciandol neu ddwys feddylfryd y galon, Gwaâwr gwirionedd, Persiach Anghrist, Afon dyn, Hyd natur, a chertwyn ymddyngwr y gorlwared. Dymma famburtais pob cron fydd fastardai dd. Am hon yr wsi yn sôn cymaint, am iddi wnenhur cymaint o ddring yn y bŷd dan rhwystro.
- Drl.17.5. Synewyr

synewr a dealldwriaeth. Ei nôd matis ond y cyfrifystera diffaeth ymma i'w lladd y gigfran. Hwn yw'r gwynt sy'n troi melin yr enwlys oddifewn.

Eryr. Beth yr wyt i ddwywed yd yn erbyn doethineb. Mae ainau osn dy fôd di yn amhwyllo.

Colomen. Gwirian sobruyd l yr uysfi yn i trac-thu. Nid magl i'r ieffylog yw i'w ganu yr y cnawd, ond i'r aderyn doethaf duyarol. Y dynion naturiol gorau a gallir. Am hynny Gwibled pamb ei synwyr ei hwn. Ni fedr anifail byw i ledog, ag nwybrydul yw'r naturiol, er gwybodfa yngolwg dynion. Mae llawer o bregethu'r ymmerodrau ac yn golledig. **Ei**, Cor. batbroyw synwyr ymmerod. Mae'r yn serfennu ei 9.27. pregethus, ond oni bai gyflwynion, ni wnaent bwytb o waith, ac er hynny fel gwriadigion yr efengil y mynnent ei hanrhodeddu. Ac heb law y dysgwadwyr deillion nid oes men nrefn a gwyliaid ddim llyryd llwm an-lythtreunog nad oes sarpb yn ei fomres, a synwyr y cnawd yn ei galon.

Eryr. Nid rhfyedd wrth hyn fod llawer yn goledig os yw pob dyn fel nythed o nadroedd yn llawn o feddyliau cnawdol. Ond beth a ddywaid y frân wrth hyn?

Cigfran. Dymma d:20 at y gŵciddyn. Os dwydg gynghorw; dwywr ganlyniwr. Os tywyll goleuni'r rhefwm mae 'r holl go:ph yn dwywyll a i hobb gair ar a ddywedats i criced yn oser. Ond (omrhanit) twt 'n ty'ned fôr rhefwm ymhob peth, ac mai rhefwm naturiol yw 'r goleuni'r gofau. Dymma weicde i y pren a blannwyd yn dwyfr. Dilwretoedd i y colomen es os gall.

Colomen. Mi un m: i dymma Salomon y byd, ond mi'n i sbryd y gŵirion y gofau y i fwy na Salo-

mon yn ei holl ogoiant a'i ddoethineb. Ond i ddengos i ti ddoethineb ddayarol y frân. Ei synw yw hi yw hyn Dalied pawb ei eiddo, cippied pawb a alle. Safed pôb dŷn ar ei waetod ei hun. Naddwyed mor gwir mewn cariad, ond mewn creulondeb. Na ddringid wrwblaw rheswm dŷn. Canlyned y lŷl ai arfer. Maged ei naturiaeth a'i gnawd a'i waed, a gwaried ei amser mewn trythyllwch. Bu y taed ac yfed a bydded lawen. Bodloned bawb er i fwyd ei hun. Byaled gan ido ddau wyneb yn barod, i galon yn ddau ddyblyg: Bydded gall drosto ei hunan. Onide m.:r i wna. Ond dymma ffolineb y lŷd. Dymma ynsydrwydd pen agored, canys nid call y dyn a'i ceisio ei hun. Y Sawl sydd a dau myneb ganho, mae un o'r ddau yn gythreuslig: y neb a wenbieithio ddynion sydd bwdr yn ei galon. Hawdd yw bwytia, yfed, a i hwarae gormod, a dawnfio yng y cnard ar ôl pibell yr ysbyrydarwng. Ysbyrd y gwaed yw cwmmwl y meddwl. Arfer y lŷl yw'r portffylldan i ddestryr. A'r Sawl na ddringo i wrch ei law ei hun, ni eistedd syth yn y nefoedd. Mae'r dyn difyr chwerthinog allan o'i gof ei hun, ac o'r en fewn i gof y sarph. Amser dyn yw ei gyrraedd a gwas a'i gwarrio yn oscr. Rhaid yw defi ysbyryd y cnawd, a magu hywyd y sibryd yr uchaf. Eodd i wna'r dyn na nesia yw erbyn ffrwd y wlad. Yr hewsum uchaf yw'r afreswm isaf. Ni saif neb ond un arno ei hun. Nid eiddo neb ei hunan. Cadwed pawb ei galon at Dduw. Adrodded pôb un ei gydwbybod yn ddoeth. Cladded dŷn ei reswm ei hun. Ond dymma i aithriad oes nemmor yn ei deall. Nag ofnaf neb arall cymaint ac es ei hun. Oni fedri roi iau ar eraill, distawu dy hun. Pan fo mwyafrif i'n y lŷd hydded Heiaf yn dy galon. Nag ofnaf diisfol, na châr y pechod, ac na chynnwys dy hun. Naddalied ysbyrid y creadur a'i, ond nesia i ysbyrid

ysbryd y creawdr. Cyfrif y da o'r blaen yn berll, a'ch
waith o'r ol yn dum. Melys i'r cnawd yw siwgwr
diabol, ond bwytta di y manna dirgel. Mochyn yw
Luciffer yn ymdreiglo ynghnawd dyn. Crchan hwn
yw calon fuar yn berwi ar ddaear a fern. Gwŷnian i'r
cnawd ynt seirch o ryfel; deuya oddi arwynt, ac nag
oeda. Perthenoddraint yw i bethymman dyn, ai gweado
ei hun a ddiangc o honi. Portha dy cheirant, ac fe
a'ch blaidd. Lleu mae dynion mae a gelion, lleu mae
angelion y bydd dynion. Y Saer sy'n trw ynddo ei
hun sy'n hyr allan o sonwes yr iâd. Oni eli achrub ei
rall, diangc dy hun oddi wrthi di hun. Gwell yw ad-
nabod y galon yn y bîd ymma, nai bôl hi yn adnabod
digofaint byth. Pa fodd y gelli folys llonyddoni by-
ddi ar y graig? Nid gwaeth beth a ddywid ffylliaid,
nid ei gair nhw y saif.

Eryr. O Golomen. Dymma ddibarebion ne-
wyddion. Yr oeddi gynne yn sôn am ynnill y
fran, ond fe alle fôd hyn yn i gwylltio hi ym-
hellach.

Colomen. Ni ellir wrth hynny. Oni ynniâl y
gwir hi, nid oes dim a'i hynnill. Llawer sy'n crochi
brîw piwr, ond fe a dyr allan gwedi. Mae llyngér
ymmonwesau dynion, onis lleddir, nhw a laddant.

Eryr. Helpa 'r frân, fel y gallo hi wŷbod hyn
ynddi ei hun.

Colomen. Nid wyf yn gwthio ar arall y peth yr
wys yn ei ganfod. Oni hi id i'fst oddi faw a nid yw
rhewysman genau ond rhaffau gwêl. Er hynny mae
rhyw dorriad anrhrethaeny yn fynghalon i wrth fe-
dâwl am gollledigaeth dyn, ac wrth edrych arno yn
ddall yn fûd. yn syddur, ya dîwt, ya noeth, yn
glynysas, yn glöff, yn glaf, ie yn farw, ochoch a dys-
na och iwrtebi.

Eryr. Onid oes help i'r frân er hyn i gyd?

Colomen. O na wele hi y goleuni mewn cariad!

Luk 19.

42.

Jer 30.

15.17.

Ond mae ef etto yn guddiedig oddiwrthi. Er hynny mae golwg i'r dall, a iechyd i'r difeddyginaethol. Mae 'r porh cyfng etto heb i gan, ac mae yn bosibl myned i mewn. Dymma 'r amser. Dymma 'r dydd. Mae se yn passio fel brennidwyd nôs, neu saeth o'r llinyn, a phandorrer llinyn y bywyd ni ellir moi glym-mu eilwaith byth.

Eryr. Ond beth os pechodd hi y pechod na faddeuir mono yn y byd ymma, nag yn y byd a ddaw?

Job 24.

13.

Heb. 10.

27.29.

Colomen. Nid oes neb yn pechu felly, ond y rhai maleisus sydd yn rhyfela yn erbyn ei goleuni ei hun, ac yn ffieiddio daioni mewn eraill, ac yn gwybod mai daioni yw, ac hefyd yn parhau fel hyn yn gynddeiriog byd ddiswedd ei heinioes. Am hynny Rwi 'n rhybuddio pawb, ac yn gweiddi ar bamb. Na sbybygwch fod drws y drugaredd wedi ei gan yn eich erbyn tra fo anadl ynoch, ac ewyllys i ddychwelyd. Ond yr ydych etto yn dilyn y cnard, yn canu carolan i gyffro i eich chwantau, yn darllain llfran bydron anllad, ac yn gwenwyno y gwreiddyn pur, yn dilyn safarnau, a thablerau, a llwon, a melldith, a gwawd, a gwarwar, yn caru chwarnyddfa diafol (fileidionnau uffern) yn dibrisio 'r tlawd, yn byw yn hoyw, yn nhommen masweidd-dra, yn gwarwar sobrnydd, ac yn y tan dû anweledig, yngwely 'r buttain, mewn gwreddan a glo-thineb, mewn meddawdol, a chwerthin, mewn cydor-wedd a chywilydd, mewn censigen ac anfodloniwyd, mewn rhyfig a chyfrwystr, mewn gwar a gwaelod erchyll. Daffro. Cysod. Mae eto i ti groeso, Mae gwredd nesol yn aros am danar. Mae i tra ddigen yn nhŷ dy dad. Pa ham y bydauch fetw (ublant dyniau?).

en?) Pa haws y collwch chwi eich eneidiaw yn yr o'ch tragwyddol?

Eryr. Yr ydym ni yn gwrando ar hyn i gyd. ac nid yw hyn ond sŵn geiriau yngluestiau llawer.

Colomen. Sŵn yw bwn a berý byth, fel twrwf taranau tragwyddol mewn llawer cydwylod sydd yr awron yn gwrando ar y pethau byn yn ddisyr, a'i calonau yn esmwyth, ac yn chwerthi nog. fe gyfyd hyn yn eich erbyn daydd a ddaw. Chwi wrandawyr diosaf. Rhaid oedd i mi i dlywedyd er i hyn fôd yn dîst yn eich erbyn. A phwy by anag wŷs sydd a'r pethau hyn gennit yn dy law, neu yn dy glust. Rwi yn rhoi Siars arnati erbyn y dydd mawr sydd yn ages, ar i si ddangos, a danfon y pethau hyn ar hýd, ac ar led y mysg y cymru a't holl gymydogion, ac na chuddia, na chela (dan dy berigl) mo hyn oddiwrth eraill.

Gigfran. Ha. Nid yw hyn i gyd ond bygwythion a breuddwyd y golomen. Ni a lloddwon llawen tra fom. Ac ymmath a'r meddyliau ymma i ffwrdd allan o'r meddwl.

Colomen. Nhwy a ddeuant i mewn eilwaith, er i ti wneuthur dy waithaf i w cadw allan. Nid ydus nes er anghofio 'r gwir. Oni wrandewi di, fe a wrendu eraill, ac a edifarhant, ac se ai cedwir bwynt. ac a'i hlosfîr di.

Eryr. Gwrando (o Gigfran) Rhaid i mi o'r diwedd dy holi di yn ddywysach. Pam na ddoi yn ôl at dy Arglwydd?

Gigfran. Ni welaf dy fôd ti yn sy erbyn i ym hollaiol, ond cymmer Noah, a'i Archibryngoli a'r golomen. Minnen a wi p'le cat sy stopper. Ni gylwaf sawl i wrgunnod ar y ddalar.

Eryr. Fe dderfydd y rheini o'r diwedd. ac yn

se ddersydd am danat tithau.

Cigfran. Nid oes fatter. Ni a'i cymmeras tra i cassw. Ffarwel i Noah, ac i'w Arch, ac i ti-thau, ac i'w golomen. Ni ddotattoch mwyach. Giauac. Crawc. Pmaith, pmaith, Pmhell ddigon.

Eryr. Wele, mae 'r gigfran wedi hedeg a myned ymaith oddiwrthym ni yn ddigon pell. Ni gawn lonydd i ymddiddan wrthym ein hunain am y pethau a ddechreuaist. Mi welaf na ellir dyweddyd pob peth ymlhb cwmnhi, am nad yw i pe-thau dysniaon ond damhieigion i'r byd byddar. Rwi 35. 'n gofeithio gan fod y frân wedi ein gadel yr agori di i mi ddirlgelwch dy deyrnas di.

Colomen. Ni feiddi a si addyweddyd syngairian sy Joan 5.30. hunan, on i oddiwrh un i ddangos y arfn, ac ni sedri Jean 16. di moi ddeall er i ddylwedyd. Nid oes na dyweddyd na 14. gwran is ya iawn onis gwneir yn ysbryd y Coru hif. Arno so rwi 'a edrych, ynddo formi 'n creda, y den-gys es i ddisglirdeb. Am hynny iōs rhaget.

Eryr. Pam mai deilien olewydd a ddygi di yn dy big, ac nid deilien oddiar bren arall?

Colomen. Yr olew nefol a'r ennaaint trawwyddol Zich.4.12. yw synglybw i: Rwi 'n gal i dail manw-dderau Bashan 1 Joan 2. ar sy ol. Canys nid y dail mwyaf oddiar rai uchaf y 20.27. 1Cor.1.26 mae Noah yn i hoffi.

Eryr. Pam yr wyt i yn dyfod brydnawn yn yr hwyr, ac nid yn y borau a'th newydd gennit?

Colomen. Am mas iua di ned i'r holl pregethir Dif.14.6. yr esengil dragwyddol, yr bon a gnadwyd rhag aeso- 1 Tim 6. edd a rhag Patriarch a prophwydi yn y dichrenad. 15.

Eryr. Roedd y gigfran (di glwysif) yn cyhu-ddo y golomen ddiwaethaf na ddaeth hi i'w at Noah:

Colomen.

Colomen. Gwir yw. Yr eglwys ddimaeithaf yw
Laodicea. Agwir hefyd yw (fel y dywedaisf di) nad
rhaid wrth bregethwyr wedi darfod dafr dilaw di-
gofaint. Ar ddiadu diwaethaf yw'r dyddian gorau
irai, a gwaethas i traill. Canys yedlyn y bydd rhai
gwel, ar hais gwaeth nag a fu o'i blaen hwynt erioed.

Dat. 3.

2 Tim. 3. 1

Eryr. Awyddost i pa fodd y bydd dydd y sarn?

Colomen. Ni llawnol fydd o bedarw awr ar ha-
gain myn yna'r dilaw. Oni llawnol i losi i y llyderin 2 Pet. 3.
ymmi fel y darfogdeb i yd ym bewn e'r blaen. 6. 7.

E yr. A losgir y net ar ddøy r yn lludw ar y
cynfas yn nechreuaid dydd y sarn?

Colomen. Ni wneir myn yna'r dilaw y
bŷ i y adam. Cans y rhaid i'r boda a feriad (cymbod
dimffriad) pôb beth. Ar hais i'r gweithriocedd gael
Sabbath o orpinys draddysgladaun, a byn y mae'r AA. 3. 21.
holl brodyr y bŷ er deibren dy llōg yn son am dano, a Rhuf. 6. 19
byn y mae obectiwr yna o bŷ i dilaw i ôl. 22.

Eryr. Pa arwyddion a fydd cyn dechrau dydd
y sarn?

Colomen. Fe i ffwrdd i'r garneddion y dafr
dilaw. Fe si i y bŷ i llōn wrytai enwadol, a
ffwrdd naturiol, a chammiau amlfiol. Fawb yn Mat. 24. 37
oedd i'w dani ei fach, a llawer yna dilynni i'r bŷ 38. 39.
Dymyhyd yma.

Eryr. Oni losgar ar y cyntaf yr hell arifeithiad.

Colomen. Na wneir myn nag yna y dilaw y bo-
ddayl. Ac y hyd i ddyngien a achauir. Ie ni achubir
ni i gyd am fodennawdwlos i gan bwb, Pan ole-
us i dyd i y ceir gwledybhyn yn eglwaseb, a deall yn
llîp efallai i'w hŷ i dilaw i'r farwol. Gwel i
o fel y gweinidog a weyd i'w eirian efor i'r losci, neu
no llŷngor, disgwili am y ddiry a yn iawn di gei i
wled ymreolaeth.

Eryr. Ond pa fodd yr achubir y gweddillion o'r dynion?

Colomen. With i eodi i'r anyr wael law'r tan
i Thes. 4. (fel Noah i'r Arch yn llaw'r dŵr,) sef wrth i hael
y ffordd a'i bescyn oddi wrth yr ysblydol mewn i gy-
farsoda'r Arglwydd.

Eryr. A ymladd dynion ar ôl gweled y tan
cyntaf?

Colomen. Ymladd a Duw (mewn meddwl) a wna
o'r colledig byth, Buau yr anghofiwyd y dilun, ac yr
athont i adeiladu Babel, ac i foelystota ar ôl Nim-
rod. Acerbod angelion Duw yn nhŷ Lett, se fynnai
guŷr Sodom (bcs gallasant) i machi. Da yw cof Danio
yr hwn sy'n yn canfod, ac yn cydnwys pob peth ar un-
waith byd y diwedd, a ibu hwn i'r diwedd. Ond
drwg yw cof dyn yr hwn nien n munud awr sydd wedi
gwerthu mawr waith Dan, allen o'r law a'i goffa-
dri aeth ei bunan.

Eryr. Ond, a wyddost ti Pa bryd y dechrau
dydd y farn?

Colomen. Nid yw Noah yn rhoi cennad i ne-
Dn. 6. & 16 ledyr anr a'r cydol dan y charied syl. Ond i ddia-
chrenada y byd y byd y dilun y gwydd mil a chwibchant
ac un mynydd, ar ymtheg a dengun: fel y mi a'ch
gyngoraf (O Eryr) i ddilys ilawer ymae i ym agos.
Mae Sion yn esgor bygg i ym mynydd, a'r droell sawr
ddiwaethaf wedi dechrau trrei, i'r horod yn y llo.

Eryr. Beth a ddaw ar ôl y tan cyntaf?

Colomen. Fel ar ôl y dafydd dilun yn gyntaf se-
Gen. 9. mnael i ffarmmed uchel a hawl greaduriaid, yn ail fe
Heb. 2. roed i'r hawl ner ydd i'n marw a'u i ymwalli gradd, yn
Mai 11. o drydydd te uisgo ydalen a man y hydri, ag arglwy-
diiachtri i ddal a uchel i'r llo. ... I'ngoson i ii
(O Eryr) lloet i man y ddinas, ond i'r unig idigon i'r
eall droi i'r arfon.

Eryr.

Eryr. Ond. Pam yr wyt i yn dywedyd mai cyfelybiaeth o Dduw oedd Noah.

Colomen. *Wn yw ef yn ymgenbedlu yn dri. Ef e yn unig oedd berffaith, a'r holl fyd yn ymdrolio mewn Gen. 6. calwyd, ac o'i gariadat ei blant yn bennaf, ac at bawb, fel barai odd Arch i gadw cynnifer ac a ddoent iddi, a'r Joan 3. 16. rhai a appwyntiwyd a dliaethant i mewn, ac a gadwyd. Act 13. 48*

Eryr. Ond er hynny Gŵr pechadurus oedd Noah. Pa fodd y galiei efe fôd yn arwydd o'r hwn sydd ddibechod?

Colomen. *Fel yr oedd Salomon yn arwydd o'r mab. Nid ynei bechodi yr oedd efe yn arwydd, ond yn Pisiaq. ni berffeiddrwydd.*

Eryr. Tri yn un (meddi di) oedd ef. Ond a oes dim drwg yn dyfod oddiwrth y rheolwr cyntaf fel oddiwrth Noah?

Colomen. Nag oes. Nid oes fel y dywedais i o'r llen) ond cariad a goleuni yn ddo. Er bod digter ac ¹ Joan 1. 5 a gluyddiaeth gydag ef pa le bynnag y mae. Ac ¹ Eiay 27. 4. nac ef ymmlob man yn llenwi'r nesfoedd a'r ddayar. Job 25. ^{1. 2} Gochel feddwl fôd dim drwg yn ddo, er i fôd efe yn hir yn cyd-dddyri ar drygioni sydd yr y bŷd. O Eryr deall hyn. Canys *Dynamia wreiddya ymaraniad holl gan-*
ghennan gwylbo i'w ieth a naturiaeth. Canys y naturia-
eth dragn y ddol yw ffynnon y naturiaeth amserol. Di Rhuf. 11.
wyaddost nad yw'r gair da yn addo i hunan yn drwg, a 36.
dael allan o enau un a meddwl da, ond er eynedi y
dyneeder ef, mae'r gâtus ddrwg yn ei wyo. Felly ma-
ysbryd y bŷd wedi cippio a chammweraid dyn, er iddo
alwyd yn bûr ac ys berffaith allan o'r un daionus.

Eryr. Oni anwyd pob peth allan o hono ef cyflal a dyñ?

Colomen. *Ni adi. Ond y Gair llyfrau oedi yw Gen. 1. 9.*
y declrau a barodd i ddigwyd eisoes ar anifeiliad, 10. 24.

ac i'r mōr ddwy allan hyscod, ac i naturiaeth dārym
allan bob peth ar a oedd i'nddi, ar ôl ei rym ei hun.
Ond pan aeth ef i waethur dyr, ni pharodd ef i ddism
ar a gresaid mor iscor. Ond efe i hunan a ddywedodd,
Gen. 1.25. • Gwnawn ddyn ar i'nddi an delmein hun. Am hyn
nymeae enaid dyn medi dyfod o'r anfarwoldeb, ac yn
myned i'r tragyrwyddoldeb.

Eryr. Ond pa fodd y daeth yr Adar, a'r pyscod,
a'r anifeiliaid, a'r dynion i ymladd, ac i ymrafaelio
ai gilydd, na sedr neb gytuno yn yr un býd?

Colomen. Fy Arglwydd Eryr. Nid oedd a'r
cyntaf ond un natur ya Adda, ond bi a ymrannodd yn
bedair cainge: nid oedd chwaith unwaith ond un iâib,
Gen. 11.1. ond bi a dyfodd yr ydd ym dafodau lawer. Nid
oedd ond un grefydd gynt, ond bi a rwystrwyd, ac a
aeth yn opinwrau lawer i amryw Dduwian, ac am
fod Dduwian lawer mae rhysel ymmhyrth yr holl
greaduriaid, Ac ni allant gytuno ai gi ydd nes iddynt
gymmedi yn gyntaf a'r hunai gwnaeth, a dychwelyd
at Noah i'r Arch gyntaf.

Eryr. Ond pa peth yw'r Arch (meddi di) yn y
dirgchlwch?

Colomen. Immanuel. Yr Achubwr. Tn yr arch
ymma yr oedd tair cell (sef Swm pob naturiaeth,) fel
ymae y bryd, ac enaid a chorff. Ymma yr oedd lletsi i
obb creadur o bob rhyw, canys y cyntaf a nedig o bob
creadur yw. Oni bai idio ymadeliadu yngwnawd dyn,
a dioddef dilun digonaint, ni buase un enawd casnew-
dig, na dyn nag anifail yn cael ei anali ll dros awr.
Allano. Arch y wirionedd ymma y mae'r ho? adar
drwg yn thodeg, fel y cwmpodd yr anghelu gynt i'r
mōr mawr, (sef vibyd naturiaeth) a ymhorrini ar y
burgunnod meirion y rhai yw enidien ychaduriaid
yr hain.

Eryr.

Eryr. Pa beth yw'r drws a egorwyd yn ystlys
yr Arch?

Colomen. Y briw ynghalon yr Oen ar y groes, o'r
hwn y daeth allan ddwfr a gwaelod, i lanni ac i lanhan Joan. 19.
dyn, ac mae'r briw hwnnw eto yn agored i'r dynion 34.
bryntaf.

Eryr. Ond yn yr Arch yr oedd casglfa o ym-
borth i gadw yn syw bôb anifail.

Colomen. Felly y mae yn Immanuel, *nid yn unig*
ymborth i bethaduriad, ac i Seinleian, *ond hefyd i'r*
angelion nefol, ie mae ynddo ef sywl i fywyd yr holl
greaduriad, Oni bas hynny ni bydtai un byw. Canys
ynddo ef medd Paul y mae pôb peth yn cydymegynnal Coloff. 1.
fel yr oedd pôb byw yn yr Arch. 17.

Eryr. Pa foddy y mae bod yn gïdwedig drwy-
ddo ef?

Colomen. *Werb adgyfodi gydag ef, wrchlaw*
tonnau chwant an arhegymman y cnawd.

Eryr. Ond mae llawer yn dywedyd mai trwy
sedydd y mae i ddyn fôd yn gadwedig. Ac mae
llawer o sôn yr awron am y bedydd.

Colomen. Mae bedydd adfyd hwnnw yw erli-
gaeth) mae hefyd sedydd a y frllyd, hwnnw yw bedydd y
bedyddiwr gynt, (yr hwn a bassiodd fel y seren fo-
ran.) Gyd a hynny mae bedydd i anllŷd ysbryd y gwe-
thian. Ond bedydd Christ yw'r un bedydd iawn, ¹ Eph. 4. 5.
hwnnw yw'r dîfr nefol yn yr ailenedig aeth. Hei hwn
grae addyn. Arwydd o hronedd yr Arch yn y dîfr ¹ Pet. 3. 21
diluro. Ac fel yr eadur han o honi wrchlaw'r dîfr
a'r ban is i law, felly fedd iâidefodd y Messiah yn y
cnawd, ac fe ddyfiwr heis i law yr ysbryd, a'i bili-
gaeth ynddo. Ac i'w y codwyd l yr Arch wrchlaw
brynniau, a' enifftiad a'r synion collidiog. felly y
mae'r Seinleian ar y dîfr ¹ Pet. 3. 18
neisiaedd ym mbaradu yr

yn y nefolion. Fel yr oedd yr Ephesiad ysbrystebeddol.

Eryr. Ond dywaid i mi pa fodd y gosstegodd Gwynt y dwfr diluw, Canys mae gwynt fynychas yn codi tonnau.

Colomen. Gwai h oedd hwn yn erbyn rhewm llaner: Ac am hynny, na roed neb le i'r meddylian dñon, Canys pan ddelen ysbryd y nef i mewn, efe a ostega (drwy ostwng) y dwfr diluw sydd yn dy galon di, ac yno di gei weled pennau y brynnian, a'r meddylian tragwyddol cariadus yn ymddangos o'r tu fewn.

Gen. 8. 1. Gwir yw i'r gwynt lonyddu'r dwfr, ac i'r clai a'r poes.

Joan. 9. 6. ryn roi golwg i'r dall, ac i Isaac farm genhedlu miloedd, ac i'r Oen o'r bêdd ffrwythloni drwy'r býd.

Heb. 11. 12. Mae 'r Goruchaf yn galw y goleuni allan o'r tywyllwch, yn troi cyscod angan yn foreuddyd, yn peri

24. Amos. 5. 8. i ganol nôs fod fel canol dydd, yn diwreiddio dyn allan o hono ei hun i wblannu byth, yn gwneuthur y gweunwyn cryfaf yn ymborth diogelaf, yn dwyn uwchder o'r dysnder, a dysnder i'r uwchder, yn cadw'n colledig, ac yn collsi yr hith gadwedig. M.e., efe yn gweithio tu hwnt i feddylian dynion, ac uwchlaw Esayr 30. 28 doethineb angelion, Gogr yw cwrs natur yn ei law ef, a gwych gando wneuthur gwrthian.

Eryr. O Golomen dirion. Mi welaf fod Noah wedi caniadhou i ti wybod mwy na myfi, er bôd fy llygaid i wrth Naturiaeth yn cyrhaedd hefyd, Ac am hynny y sawl a fynno fod yn sicr o'i iechyd-wriaeth bydded fel baban bâch, allan o hono ei hun, yn barod i ddyfici y llythrennau cyntaf. Canys y rhai y mae Duw yn i dysgu, ac yn i danfon; mae nhw ym ehedeg dros bob peth, ac yn deall naturiaethau. Ac am hynny yr wyfi ym g-fyn i ti. A ydiw 'r dwfr dros yr holl fyd? Oni wela. Ti na cho-

ed, na chawr, na chastell, na chraig ai pennau
wrchlaw'r dwfr?

Colomen. *N*a ddo un, ymhedur rhwng byd. Ca-
nys rhwng yw boddio pob cnawd, ac nid oes dim a all
achub dyn ond yr Aeth a wnaeth Noah, sef yr Iesu
a'r Immanuel Daw gyda n: yn ein cnawd.

A&4.12.

Eryr. Beth yw hynny? a ydyw efe yn ein cnawd ni.

Colomen. Ydiw. os ydym ni yn ei ysbryd ef. O-
blegid mae'r ewyllys yn y gair, a'r gair yn y nerth,
a'r nerth, a'r gair a'r ewyllys nefol (fely dywedais
o'r blaen) yn aros ynghilol pob dyn a'r a gedwir.

Rhuf.10.8.

Eryr. Ond nid oes tawr yn meddwl am hyn.

Colomen. Pedfaent yn gwybod pwy sy'n aros yn-
ddynt ni chae chwani a phobod mor dyfod i mewn i Cor.6.
blas y galon, llei mae'r boneddigion nefol yn swpperu. 19.

Eryr. Ond pwy sy'n aros yn y rhai drwg?

Colomen. Ysbryd annfudd-dod (Diafol a Lu-
cifer) yn cadw lllys agored i'r holl chwantan drwg,
anenodd ganad yn erbyn daioni ymhob meddwl ty-
wyll. Ac fel y mae pob calon fudr yn grochan i'r cy-
threl ar dan uffern felly mae efe yn ofalus i gadw Jac.3.6.
tanwydd dano.

Eph.2.2.

Er. Oni wyr y pechadur pwy sydd yn aros ynddo?

Colomen. Na wyr mynag y mae'r murian Psal.14.
meirwon yn adnabod y trigianydd. Canys ni syl dyn 13.
weled y carnlladro o bechodaun sydd yn llechu ynddo,
fel y gweli di'r genegoeigion, a'r prifed mewn pwll
drewlyd.

Psal.8.2.

5.

Eryr. Gâd hyn heibio yi awron. O ba le y daeth
yi holl ddywfr i foddi yi holl syd?

Colomen. Allan o ddyforau y goruchaf. Efe a
rwygodd y dyfnder na wr yno halon y greadwriaeth Gen.7.11.
odd i anodd, ac a egoedd ffenestri element y dwfr
odd i anodd; a rhwng y ddau ddwfr yn unig fe orch-
figwyd.

frgwyd pob cnawd er dewred oedd. Ac ar ddydd y
 1 Cor.3. farn olaf fe ddaw i'n ysbrydol, i thâs naturiol i fer-
 2 Thess. nu ac i brofi'r býd oddinwrth y Goruchaf, yr hwn
 1.8. sydd ganddo yn ei drysorâd y tan, a'r gwres, a'r
 Job 38. gwynn, a'r glaw, a'r ôd, a'r rheb. Ac ni all yn
 25.26. cnawd aros na'i wres, na'i oermi ef. Ac fel y gwnaed
 Pial.147. Corph dyn o bedwar defnaydd (sef tan, awyr, dwfr,
 17. a dayar) felly ni all yn corph cnawadol spario yr yn
 Esay 33. o'r pedwar, na byw ar awyr heb ffrwth y dduar, nag
 14. yn y gwres heb ddwfr, nag yn y dwfr heb y trerallt.
 Am hynny fe fodwyd pob petb a'r yr oedd anodd y
 bywyd ynddo, ac fe ddygwyd ysbryd pob cnawd nad
 oedd yn yr Arch dan gaethiwed y dwfr.

Eryr. Pam y deuai y dwfr ymma i foddi dynion
 druain hebroi rhybudd i fod yn dyfod fel y gallent i
 ochel?

Colomen. Nhwy gawsant rybydd i gyd gan Noah
 2 Pet.2.5. (pregethwr cyflawnder:) ond roedd yr holl fford ym-
 chwethin am ei ben ef, er bold pob dyrnod morthwyl
 yn bregeith y galw a'r y byd cyndyn i'r Arch.

Eryr. Pa hýd y parhaodd ei chwethiniad
 hwynt.

Colomen. Nes gweled o honynt ffynnnonau y drud-
 der mawr wedi i torri, a ffenestr i'r nefoedd wedi i
 hagori a'r Arch wedi i chodi allan o'i cyrhaedd
 hwynt. Ac zna i dychryn erchyll at daliodd nhw, y
 fel gwewyr gwraig yn escor, ac am na fynnen: moi
 helpu o'r blaen, ni ellid moi helou yr aeron.

Eryr. Ond pa fod y gwaithant hwy ei hanfod
 o'r blaen?

Colomen. Ysbwyta, ac yn yfed, yn cyrra, yn ca-
 rnu, ac yn ymbrodi. Nid yn ei gwerddu ei hua'un ond
 ymgwrchu ei lunain, ac yn gwerthiuniau ben Noah
 a'i dylloedd.

Eryr. Oni ellid i helpu ei hyd i gyd?

Colomen. Na ellid o'r dweud, am i bôd wedi Preg. 3.
gadael i'r amser bâsia; ac mae amser i bob peth
dan yr hawl.

Eryr. Ond oedd ei heneidieu nhw yngadwe-
dig?

Colomen. Nag oeddlyn. Nbu, gal:fa'n wr enaid
i'r corff, y cleddyf grada'r waliau, Canys mae ys-
bryd y gwirionedd yn dywedyd m.ti bydo u:nteviolion
oeddym.

Eryr. Er hynny Caled yw'r gair, a garw i ti
(Golomen wirion) farnu fod ei heneidieu hwynt yn
golledig?

Colomen. Mae ysbryd y gwirionedd yn dywedyd
yr hyn a nfr, a lynnau a scrifennodd dwy fôs ^{2 Pet. 2.5.}
Pedr:

Eryr. Ond nid yw Pedr yn dywedyd i mynd
nhw i'r tan tragwyddol, na chadwyd enaid neb
ond yn yr Arch.

Colomen. Er hynny, nid oes iechydwr iach yn ^{A&.4.12.}
enw neb erall ond in enw yr wa heb yr hwnni all neb ^{Ioan. 21.}
sef ll. Ond n.a. g ymosf n.d. gymmaint beth a ddreth o ^{22.}
bonynt hwy, ond beth a ddâw o honot ti, mae s ti
ddigon o waliu dy gadw dy hanan.

Eryr. Ond pa fodd y ceist vñ wŷbod i fod yn yr
Arch wedi i blannu yn yr achubwr, gan fod y rhan
twyaf allan o hono?

Colomen. Os yw'r gwir ysbryd yn rheoli ynt, fe
ddengys: ti dy fod yn gadwedig. Ac hebddo ef ¹ Ioan. 5.
all nag addewid nag arwydd, nag ordinhad, nag an-
gel mo'ch sicerbau ds.

Eryr. Ond pa fodd i y ceir adnabod y gwir ys-
bryd?

Colomen. Wrth ei ffwrysti is nefol yny meddyllau,
a'r

Rhuf.8. 16. a'r geiriau, a'r gwenhreicioedd. Nid gŵyw dywedyd
geiriau yn y perthynnau; nad mae efe ei hunan yn felio
gyda'r gydwybod. A'r Sawl sydd yn yr Arch a
wrr i fod yn ddi, ac mae'n a hawerd iddi weled arall
allan o hynni.

Eryr. Ond withi ba hen y mae Moesien yn ga-
lw yr Arch?

Ffod.2. Colomen. Wrth y gŵy Tebah. ag felly y mae
Moesien yn galwyd llestr yr achabwyd ei frawyd es yn-
dilas ar y dafyr pan ddareidi merch Pharaoh yw dynnu
ailen. Fachab Noah yr oedd Arch; i wared Moesien
yr oedd llestr; ac mae gan Dduw lawer o foddioedd
i achab ei wredigion, ond eisiai fith nad Tebh, na
groeg, nag Ebrew yw gweiddion yr iserythur un.

Eryr. Ond mae ihai yn dywedyd mai 'r Arch
yw'r eglwys: Ac mae gwyd duwiol dylchedig o'r
meddwl hwnnw.

1 Cor. 6.17. Colomen. Yr un yw'r pen a'r corph, yr un yw'r
Eph.5.31. gweiddya a'r caugheuau, yr un yw'r gŵr a'r
32. wraig, a'r ysbyrd a'r enaid, a'r dia yn y tanwydd,
Mar.19.6. ac yr un yw Christ ai eglwys, yr hon sydd gnaed o'i
Heb.2.11. gnaed, ag ysbyrd o'i ysbyrd y Sawl sydd ynghrist
mae efe yn y wir Eglwys hefyd: se a dynnyd Efa
allan o Adas, a'r Eglwys o Ghrifft, a Christ o gnaed
yr Eglwys, a'r Eglwys eilwaith o ysbyrd Christ. Mae
llawer yn sôn am lawer math ar Eglwys. Canys mae
'r holl syd yn dŷ i Dduw, ac effern a lenwir hefyd,
canys mae efe yn preswylio drwy bob peib. Nid yw
Gen.30. eglwys sydd i phrifolion o ddefnydion, llawer
er eglwys blaen sydd fel eisian geirfa a blawd gwar-
chae defaid. Mae'r eglwysiaid wrallod daynion fel an-
seidliad brith: tigylchiadau, mwrwydion, a mân-
yndion Jacob, Nid oes iwr eisio yn fach iawn hyn
Ifran

Israel, ond mae i fod i aith y ddenbâr bobl yn ein mysg. Nehem. (fel y dywaid Nehemiah) Mae'r wesus uchaf yn 13.24. Israel, a'r wesus isaf o Aishod, Mae'r bobl mewn Babel. Mae'r Eglwys sydd yn goll: un desni, a'r distiar yn pydru, Mae rhai (yn sicr) fel y canhwyll-brenni aur, erall o brês, eraill o blwm, ac er hynny canhwyll-brenni yd, nt oll. Mae rhai o houynt yn fren- Can.6.8. binesau, erall yn ordderchwragedd, ond nid oes ond Gal.4.30: ymbell un yn aros yny i'g gyda mab Daw: ac am hynny, nid eglwys ond yr ysbrydol, nid ysbryd ond yr ail Adda, nid teml i Dduw ond meddwl pŵr dyn, nid tenwl barhaus i ddyn ond yr Hollalluog, a'r Oen, nid undeb ond undeb yr ysbryd trogywyddol nid canu, nid cymmun, nid uno, nid gweddio, nid ymaelodi mewn un Eglwys oni bydd ysbryd y pen yn rheoli mewn nerth. Canys professu maent i bôd yn adnabod Dduw ac yn ei gweithredoedd yn gwadu fôd Dduw wedi Tit.1.16. i caru, ac yn ei gweled, ac i w barnn. Am hynny di-angc di allan o honor dy hunan, ic o'r hen balaſau plwyfol, ac o'r hineglwys sydd pwdr, rhag iddynt gwym- Dar.18.3. po arnat, ac i tu h. m gwympo danynt i'r bedd a'r pwll. 4.

Eryr. Fe barwyd pygu yr Arch, Beth yr oedd y pŷg hwinnw yn ei arwyddocau i ni.

Colomen. Fe ai gelwyd Copher (ond nad yw iei-thoedd ond fel llais cogfras, er bôd llawer yn dorio ernynt) y pŷg yw'r heddwch, a'r cytundeb rhwng dyn a'r hwn a'i gwnaeth, sef drwy ffydd ynglysiawn-Rbus.3. der un ar all. A'r hwn sydd yn iawn gredu, mae efe wedi: glymwm, a'i bygu: ddilyn y wir eglwys, ac nid ~~fo~~^{2.27.} a del i'r bôd ddyfud i mewn iddo.

Eryr. Di ddywedaisl o'r blaen beth oedd y drws Job.1.18. oedd ar yr Arch, a'i beth hetyd yr oedd ffenestr yr Arch yn i'r rwyddo?

Colom n. Culceni'r ysbryd glân. Heb yr hwn y

Arwydd i annerch y cymru.

Isay 54.
22.

Mt. 11.

**1 Cor. 2.
26.
Luc. 24.
32.**

**1 Joan 5.
8.**

**Joan. 6.
45.**

mae dyn fel i'f yn llawn mwg, heb un ffenestr arno
i ollwng goleuni i mewn, Ac ym mwg naturiaeth
mae'r gwrybed uffernol yn hedfan: Y galon ymma
sydd fel ffenestr o risial. Mae'r haul o'r nîf, yn
discleirio drwyddi. Ond nid yw'r dall yn gweled
mor ffenestr na goleuni: r bjd. Ac ni all nêb ganfod
y Durdod ond drwy'r Tâd, na'r Tâd ond drwy'r
mâb, na'r môb ond drwy'r ysbyrd, na'r ysbyrd ond
drwyddo ei hunan. Mae efe yn agor yd ffenestr yn y
nîf fel y galon dyn weled y perth sydd ym monwes, ac
ym meddwl yr oen, Mae efe hefyd yn agor yd un arall
yn y galon i ddyn i weled ei stafelli ei hun, ac i hwnnw
mae'r yscryburau yn agored hefyd.

Eryr. Ond beth yr oedd y tair cell yn i ddangos?

Col. Tair rhan dyn, sef ysbyrd, ac enaid, a chorff.
Tair stâd yr Eglwys dan y gyfraith, dan yr efengil, ac
hefyd dan y nefoedd newydd. Tair cell yn gwneuthur
un Arch, grindod yn undod, fel y mae dwfr, a gwaed,
ac ysbyrd yn yr un wŷbhen. Ond mae dyn fel anifail nad
yw yn i ddeall ei uran, rag yn medru dychwel at Dduw.

Eryr. Ond pa fodd y gallai Noah gasclu yr anifeiliaid a'r adar i'r Arch?

Colomen. Mae'r anifail yn well na dyn, fe adda-
eth yr anifail i'r Arch i gadw ei fywyd; ond dyn a
foddodd yn y diluw. Er hynny Dduw a beliodd yr an-
ifeiliaid, a'r adar cadwedig i mewn drwy yscogiad,
ac wedi i cynhyrfu, nhwy a ddaethant o'i gwarch ei
hun, a'r Sawl a dywyso ef, a dywyfir, a'r Sawl a ddy-
scer gan y Tâd i ddaw at y môb. A, mae ysbyrd
etio drwy'r bjd yn cynnull y rhai cadwedig i mewn,
ac o'r diwedd yn gadel y rhai cyndyn allan.

Eryr. Ond yr oedd yn yr Arch anifeiliaid aflan
crystal a'r rhai glân. Beth a ddywedir wrth hynny?

Colomen. Pob cangen (medd y minnyddon) na
dylgo

ddygo ffrwyth ynofi a dorir i lawr. a phob dyn ar y Joau. 15.
sydd yn cael ei fywyd naturiol yngbris, a'r na ddyc-²
co ffrwyth i Dduw drwyddo, a furir fel ciw dierib
allan o nys h y Eryr, hynny yw, allan o gynhesfa by-
wyd tragicwyddol. A hyn a wneir yn y diwedd.

Eryr. Ouid oedd yn hir genuym am ddyfod allan
o'r Arch ar ol treio y dwtr.

Colomen. Di wyddost i bob un ddyfod allan mewn
trefn, ynaill yn llonydd gyda'r llall. pob u'gyd i gym-
mar, i ddangos mai trefnus yw ymddygiad y rhais cad-^{1 Cor. 14.}
wedig. Ac fel y claddwyd felly y codwyd nhw, sef ny-
ni, gyda'r arch, A phan rodder y deyrnas i'r Tâd, ni
bydd anhreftnusdra, ond pawb a eissi i wle, ac i waih
tragicwyddol yn ôl ei naturiaeth a'i weithrededd.

Eryr. Ond wedi'r diluw, fe a osodwyd Enfys
wyrdd-felen yn y flurfaen. Beth y mae honno yn i
ystyliu i ni?

Colomen. Mae'r bwa yn y cwmwl a'i ddau- Gen. 9.13;
pen i wared, ac nid i fynn, i ddangos nad yw'r Tâd
yn ewyllysi faethu at ddynion mwyach, ond yn gallwng
ei fwas lawr yn ei law. Maerhan o'r enfys yn wyrdd-
lau i ddangos ddarfod boddi'r byd mewn diefr, a rhian
o honi yn gochfelen i ddangos y lluscir y byd a thân
etio.

Eryr. Ond pa fodd wrth hynny y mae dial wedi
darfod a'r bwa a'i ddaugen tuag i wared?

Colomen. Enyll, y Goruchaf yw na phecho dyn yn
i erbyn, ac na bo'r haid iddo i'n diau ddial. Ond tra par-
hau ho pethod mewn dyn eisyrched a'r yr enfys a dian- Mr. 3.
ged rhag y tân sydd yn dyfod.

Eryr. Ond te tu agos i mi ac anghofio dyweddyd i
ti fod rhai yn y dolyu pa fodd y gwnaeth Noah yr
Arch;

Colomen. Mae llawer o seiri a'r wasb, ac ychydig
D 2

dig o'r rheini i hunain yn gadwedig. Llawer sydd o filwyr, o lywodraethwyr, ac o bregethwyr fel seiri, yrhai Phil. 2.12. yn y diwedd a fyddant anghymmeradwy. Am hynny Gweithiod dyn ei iechydwrfaeth ei hun mewn ofn a dychryn. Ac am y peth a ddywedaist dy fod ti a'r anghofio byn, Mae llawer peth yngylch yr Arch, nad myni yn i gofyn na minnau yn i barreh.

Eryr. O golomen dirion, Dangos mewn ychydig eiriau beth yw dirgelwch yr Arch.

Colomen. Yn ddiddadl Mawr yw dirgelwch yr Arch. Mawr yw cyfrinach Duwioldeb. Duwa ymddangosodd yny cnawd, a gyflawnhawyd yn yr ysbryd, a welwyd gan angelion, a bregethwyd i'r cenbeddoedd, a gredwyd iddo yn y byd, a gymmerwyd i fynn mewn gogoniant, ac a ddaw ei lwaith mewn anrhyydedd mawr, ac am danoef yr ydym ni yn disgwi.

2 Tim 3. 16. Er. Wele, Da yr attebaist. A chan ein bôd ni ymma gydai gilydd, mewn llonyddwch, mi âf rhagof.

Colomen. O Eryr, Gochel gyibruddo pan chwilier gwaelod dy friw fel y gwna llawer, Cares cybryblath yw anwybodaeth. A so diddig fydd dyscedig.

Psal. 25. 9. Eryr. Mae hyn yn digio llawer, fod y ffolafr yn barnu'r doethaf, ac yn dywedyd yn erbyn y peth ni ddeallant.

Colomen. Gwae a alwo y goleuni yn dywyllwch. Ond mae rhai nefol yn canfod Ecclips (neu Drwnn) ar y Henad naturiol, heb yr un ar yr haul ysbrydu. Mae'r creadur yn ymlusco ar ol ei oleuni: Oni weli dis y prenniau yn tyfu heb ynglywed a'r hymyd syad mewn anifeiliaid? Mae'r anifeiliaid yn symud heb adnabod y rheswm sydd mewn Dyn. Mae dynion yn ymgroethi heb ddeall y ffydd sydd eu'n foimod i ar y ddaisiar. Mae nwythau befyd heb adegau hanes o fwyd angelion, a'r angelion faintaidd i brwlio heb.

heb allel cwbl weled pa fodd y mae'r un mewn tri yn byw. Ac am hynny (fel y dywedais o'r blaen) Dôd i bob peth ei lê ei hun, ac di'elli weled yn hanedd nad yw synwyr naturiol yn medru nosio na hedeg i Arch Noah. Oni weli di y gwy'r duon dyscedig yn ymdrabeddu yn chwaint y cnawd, ac yn boddi yn ysbryd y gwaed, a rhai o'r bobl anlytbrennog yn hedeg ac yn cippio castell teyrnas nefoedd drwy drais, tra fo y rhan fwyaf yn cippio drwy drais bethau 'r býd ymma?

Eryr. Ond er hynny, mi welaf yr un diwedd yn digwydd i'r naill ac i'r llall. Marw y mae'r duwiol yn y diwedd, ac nid yw 'r annuwiol ond marw hefyd.

Colomen. Gwir yw fod corph y naill yn huno yn gbrisft, ond mae corph y llall yn pydru gyda'i enaid, fel y mae'r naill long yn boddi yn nhonnan 'r môr, a'r llall yn hwyllo drwyddyn, Pan fo dyn duwiol yn ymadef a'r býd, nid yw fo ond gadel ei wisg fel Joseph yn uwylaw gwraig Potiphar, honno yw 'r dday- Gen. 39. ar. Ac mae haul y cyflawnder yn suggno gwreis yr enaid bwnnw allan o'r corph ac yn gadel y cnawd (fel gloùn dù) i w orchymyn i'r bedd. Ac fe a godir cyrph (neu natur gorfforol) y rhai duwiol fel 1 Cor. 15. y cysyd yr haul yn ei ogoiant a'i nerth. Ond am y 43. lleill fe fydd ei cyrph moethus hwynt fel rommen i'r cyfranniaid i ymdrybaeddu ynddi yn dra gywyda. Ela. 66. 24.

Eryr. Er hynny onid oes adgyfodiad i gyrph y rhai gwaethaf?

Colomen. Fe gynnhyrfir gwreiddyn pob naturiaeth unwaith eto, ond ni thal ei cyffroad nhwy o'r bodd moi a'm, " adgyfodiad. Canys er iddynt sefyll ar y dàsar, nhwy fynnent y prfd bwnnw gaet i

Arwydd i annerch y cymru:

cuddio dan y ddayar ac ynglwmlechyd y creigiau.
 Ni chaint moi codi i'r awyr i gyfarfod yr usdus
 mawr. Canys nad oedd ei heneidiou yn ei bywyd yn
 yngodi i fynu, ond fel dwfr tywyll yn rhedeg ar i wa-
 red, ac yn swyso tu a'r dyfnder.

E y. Ond pa'r y ddyfnder yr wyt i feddwl?
 Pa beth yw'r dyfnder, a'r vwchder?

Colomen. O Eryr, Os gwrandewi fel y dylit, di
 Daf. 21.8. gei fwy O ddeallawriaeth. Y dyfnder ymmayw'r
 pwall diwrtaclod, a hwnnw yw'r ail angan, a'r angan
 mawr hwnnw yw'r vffern, a'r hild anrhaethadwy fy'n
 Mai 30.33 nosgi pechoda phechaduriaid cyndyn fel afon o frwm-
 stan, Canys mae'r pechoda hlaif yn cynhyrfu y digo-
 faint mwyaif: Ac am yr vwchder, hwnnw yw di-
 wedd yr ailenedigaeth. Nid oes nêb ai hedwyn ond
 yr hais sy'n hedeg allan o honyn eis hunain iddo, ac yn
 byw yn addo.

Eryr. Ond ai diogel i ddynion hedeg yn vchel?
 Fe alle mai pa vchaf yr ymgodant isaf y cwmpant.

Colomen. Gwir ddigon yw os bydd esyllt o gŵyr
 naturiaerb ganddynt. Canys felly yr chedodd Lucifer
 a'i lû i waclod vffern. Y balch a ostyngir, a'r isel
 Luk. 14.8. o galon a dderchesfir. Ond os calon ddylliadig a gais
 Psal. 25.9. adnabod dwfn gariad Duw, hi gaiff i dysgu, aichyn-
 uai, aichodi i vchelderam'r Arglywydd, aichyfarwy-
 ddo yn ysbryd y gwir Noah.

Eryr. Ond yr wyt i fynych yn sôn am Noah.
 Pa beth yw yr ysbryd?

Colomen. Ysbryd y Goruchaf yw'r anel dragwy-
 ddol, a' sefen forau, a goleuni'r bwdi, ffynnon yr or-
 seodd, fel y testament, Anadl yr Oen, Rheolwr ange-
 lion a bywyd dynion: a'r ysbryd bwnnw sy'n dwyn
 Phil. 3.20. rhai i baradwys tra foci cyrph bwys ar y ddayar.

Eryr. Paradwys: Pa le mae'r ardd hon-
 no?

no? Mi glywais sôn llawer am dani.

Colomen. *Ni all nêb bedog yno, Ond y sawl sydd yn rhedeg allan o hono ei hunau, sef allan o'i cwyllys, ai gyfrwystra, a'i ddiweddiann, a'i lwybran ei hunau.* *Mae Paradwys nid ymmbell oddi wrthys ond ymmbôb manu heis mae cariad Dnu yn ymddangos.* *Ac mae 'r holl golomennod cywir yn ddi, yn clywed geirian anrhæthadwy, ymmysg myrdliwnau o angelion, ac ys-brydoedd perffaith.* *Ac besyd o'r tu arall mae vffern 22, a'r tân, a'r nad, a'r tynwyllwch ynghalonnan lawer tra fone ymma yn rhedio ar y ddayar.*

Eryr. Ond gât i mi ofyn i ti. Onid oes yn nêf, nag vffern ond sydd yn y byd ymma?

Colomen. *Och lawer.* *Mae nêf dragwyddol, ac vffern fel ffwrn a bery bŷtb. Onder hynny mae naill, ai nêf ai vffern ymmbôb dyn yn y bywyd hwn. Ond Luk.17 22 nid yw dyn yn gweled ymma pa le y mae, mwyl na Jac.3.6. gât yn cysgu yn ei wely sydd a llenni tywyll y cnawd o'i gwmpas, a'i holl ffenestrï wedi i can. Ond mae 'r awser i ddeffro yn agos pan gladder neu pan loscer y cnawd, ac yna mae pawb yn mynd i'w gartref, ac yn canfod ei orweddfa.*

Eryr. Ond mae arnai ofn hyn; Pa le y byddai yn oes oesoedd?

Colomen. *Er bôd ffelix yn crynnu, nid oes fawr Act.14.25 dan y diwedd yn ymofyn am byn. Os dilyni naturiaeth di gesi losci fŷtb heb fynd byth yn ulâb. On os eis di naturiaeth arall a chalon newydd di syddi gyda 'r colomennod yn y llawenydd.* *Act.16.18*

Eryr. Aisôn a wnei di wrthyf fi am galon newydd? Parchedig oeddwn i erioed, am henaf i dbedyf (fel y mae 'r chau yn dangos:) Ac mae llawer a gawsant grêd a bedydd nad oes arnynt ofn vffern mwyl na thithau.

Colomen. Er bynwy fe ddaw uffern heb i bosni. ·
 Ac nid yw Achan teuluedd ond rhwyd a wenodd naturiaeth yn yr hon y mae prif coppynbachder yn llechu. ·
 Nid wyt i nes er dyfod o honor o dywysogion Cymru,
 onid myt i yn un o hâd Tywysog brenhinoedd y dday-
 ar, wedi dy eni, nid o ewyllys gatr, ond o'r Hâd anly-
 gredig: Rhaid i ti er glaned myt oddiallan gael ne-
 wid dy naturiaeth oddifewn, neu fe a'i th losgir di
 yn dy Blù, a'i th foneddigieiddrywydd a'i th synwyr dy
 hunan. Ac am grêd a bedydd dyfrllyd, nid yw byn
 fwy na gwelli yn y dommen, oni chei di gyda byn yr
 ailenedigaeth.
 Jean.1.13. ·
 Jag.1.18. ·
 Act 8.13. ·
 23.

Eryr. Peth na wni i oddiwrthi ynof fy hunan yw
 'r ailenedigaeth, er i mi a'r glûst glywed sôn am
 dani.

Colomen. Tr ailenedigaeth yw dyfodiad dyn
 allan o'r naill syd i'r llall yn y bywyd ymma. Pan
 fo 'r enaid yn yr ysbryd (mewn poen dan weiddi) yn
 torri drwy gwrs naturiaeth oddifewn, heb synnu
 moi ddal yn hwy yngbrôth y meddwl dayarol, ond er
 gwaethaf pob creadur yn dyfod allan o dywyllwch i
 oleni, allan o fryntni ysbrydol i burdeb, allan o gâs i
 gariad, allan o gaethi wedi i rydd-did nefol, allan o'r
 Eph.2.1.2. carchar i reol, allan o helynt y byd i gymdeithas Sein-
 etian, allan o fowres cybrenliaid i gwmnhi angelion
 Duw, allan o siŵn y cnawd i glywed llais Duw, allan
 o'r oferedai i sbwrwydd meddwl, allan o'r chwerthiniad:
 brudd-der paradysfaidd, allan o'r enawd a dwrllyd i'r
 ysbryd bywiol, ac allan o groti naturiaeth i'r Gae-
 salens nefol. Mae yn yr Ailenedigaeth ddwy ran. Yn
 i'r enaid, a'r ysbryd, aw yr hon yr ydym ni yn fôn, a'r
 llall i'r corph yn y diwedd, yr hon a elwir a sbwrwydd
 corph. Ac fel y mae 'r corph yn y traean heb i eni hyd yw
 adgyfediad, fel y mae 'r enaid yn pydru yn naturiaeth

m's iddo adgyfod i gyda Christ, Ac fe wna Dhu i ddyn
neled i fod ef yn gorwedd yn uffern, ac yn llechu
yn y ddayar, cyn iddo ddwyn y meddwl i baradwys.

Eryr. Rwyti yn sôn yn synych am baradwys.
A wyddost di Pwy sydd yno?

Colomen. Dôd gennad i mi: sôn yn ddifyr am fy-
ngwlad am brô fy bunan. Rhaid i bawb sôn am ei Luk.6.45.
gartref. Rwi (mewn rhan) ynddi yn barod, a'r Co-
lomennod gyda'm si fel y dywedais i ti.

Eryr. Ond Beth ped fawn i yn dy lâdd di'r
awron, i ba le yr ait ti?

Colomen. I mewn ymhellach i'm gwlad, canys ni
ellir mo'm gwthio i allan o'm naturiaeth, a naturi- Rhuf.8.38
aeth nesfol yw paradwys. 39.

Eryr. A wyddost i beth yr wyt i ddywedyd?

Colomen. Gwn, er na fedrai beri i ti ddeall.

Eryr. Onid oes arnat ti ofn marw er hyn i gyd?

Colomen. Nagoes, mwynag ar un fydd wedi
blino, fynd i w wel y i orphwys. Cennad yw angan oddi Phil.1.
wrth fy nhâd i'm dwyn i adref allan o yscoll y byd
bw'n fel allan o garchar y cnawd.

Eryr. Ond mae ofn marw ar eraill?

Colomen. Mae iddynt hwy achos, Canys pan fo
angan yn marchogaeth atynt hwy, mae uffern wrth Dr.6.
tisell ef.

Eryr. Pam nad oes arnat tithau ofn marw?

Colomen. Am ffordd arall wedi marw drosofi,
a hwnnw yw fy merchiant. Adigon yw naill ai iddo ef, Heb.7.
ai i mginnau farw.

Eryr. Qni þu efe farw dros bôb un arall cystal a
tithau?

Colomen. Fe fu farw dros bamb, ac mae pawb
ynglîs oddiwrtho dros amser. Ond nid ydynt Heb.2.
hwy yn i garn ef, ond yn ymollwng oddiwrtho i fyw 2 Cor.5.

ac i farw fel Balaam. Ac oni bai iddo erioed ymra
a chytuno i farw, ni buase y bŷd ymma yn sefyll mu-
nud awr ar ôl cwmp Adda.

Eryr. Ond ni bu efe farw lawer blwyddyn ar ôl
hynny.

Colomen. Ond deall di (O Eryr) iddo addo a
Dcl. 13.8. bwriadu mawr er sylfaeniad y bŷd, a'r perth a fwriad
efe, mae hydny fel ped fai wedi i wneuthur yn bared.

Eryr. Ond a fwriadodd ef wrth farw gadw
pawb?

Colomen. Mae cariad y Tâd yn ymâb yn gwe.
3 Tim. 2.4 nu a'r bawb, ond mae digofaint y Tâd, ai Arglwy-
2 Pet. 3.9. ddaeth ofnadwy yn gadel ac yn gwgn ar lawer.

Psalm. 101. Felly y mae Trugaredd a chyflawnder yn un, ac yn
mynn ei diweddiwn. Nid yw'r rhain yn Nuw yn ym-
ryson, ond yn digoni y naill y llall, ac yn ymborth yn

Rbus. 9. es gilydd erioed. Fel llawenydd a thristwch yn yr un
galon. Ewyllys calon y Tâd (sef yr Achanwr) yn
ac hwb y pechadur, ond mae 'r cynhyrriad trogyddol

fel tân, neu fel crochenydd. Dwfñ yw gwreiddyn y
matter ymra (fely dangoswyd o'r blaen) a phôb Dys-
cawdwr ai reswm gando, mewn amryw opiniwnau,
Hyn sydd ddogon i'r call, a gormod i'r gwaswarwr. Ac
am y gwan ei ddeall a'r llychedig ei galon, disgwiliad
yn ddistaw, mae 'r dydd yn gwanrio, a'r dyfnder yn
ymagoryd i dderbyu i'r fowes elan y rhai isel go-
falus.

Eryr. Nid yw hyn yn bodloni dim ar feddy-
liau rhai?

3 Cor. 14. Colomen. Ni fodlonir rhai byth, nag yu y bŷd
38. ymra, nag yu yr hwn a ddaw. Ond bydd di fodlon yn-
ghariad Duw, fel y mynne ef. i bawb fôd: Buysita
o bren y bywyd, er bod lawer yn ymgipio awwf ffrywib
pren gwybodaeth da a drwg jngyla. Digon yw i
dolys.

Arwydd i annerch y cymru.

37

Yn wybod týd, a llêd, ac wrwbdwr a dyfnder cariad y Eph. 3.18.
Trucafas trug at ei enaid truan : a'r boll gwytadaeth^{19.}
Trall a dderfydd ac a ddifydd fel canwyll pan godo y
ymbestioedd olaf.

Eryr. Ond (wrth hynny) i ba betb yr ydym ni
n ymddiddan ? Onid gwïw cael gwybodaeth nid
gwïw siarad nag ymofyn am dani ?

Colomen. Bywyd tragwyddol yw adnabod y Tâd
a ymâb, Ond angan yw i adnabod allan o bono, a Joan. 17.3.
wrthrymder ysbryd. Nid yw'r Tâd yn i ganfod ei
tan allan o'r mân, ond ynddo, a'r mân ynddo yntau,
Ond fel yroedd yr Iddewon yn edrych ar y mân allan
o'r Tâd, (heb adnabod yr un o'r ddau) felly y
naes llawer yn edrych am Dduw allan o's ddi-
ffyrwch a'i anwyl fab, ac yn i gael yn dàm Nos-
adwy.

Eryr. O Golomen. Rwyti yn rhwng gyflwm i mi.
Ond oni fedri di fôd yn falch am hynny ?

Colomen. Ni fedrai, ac ni feiddias fôd yn falch.
Canys nid fyf am gwnaeth fy bunan. A'r hwn am Psal. 100.3
gwnaeth i yn wirion ymhob perth, iddo ef y byddo 'r
glôd byth. Nidoes gennif na llais, na llîw, na llun
na phfen o'm gwaith a'm gallu fy hun. Nag ym-
frosted nêb ynddo ei bunan ond yr hwn sydd o bono Jer. 9.
ei bunan, yn fendigedig ymmyg pawb ar a'i bedwyn
mewn cariad.

Eryr. Ond mae (er hynny) llawer yn hoyw-
ieithion, yn ymfronni, ac yn ymosod allan,
onau y gallont.

Colomen. Er hynny, nid yw dŷn o bono ei hun ond
sup o wenwyn, a thelpyn o bridd, ac anifail brwnt Gen. 3.19.
cyslyd anellus, neu we'lyn glas yn gwywo, Twrr Preg. 3.18.
a esgyrn yn pydws. Gwâs i ddiafol ynnbowmnen y Elas 40.7.
enawd. Ac a ddyle bwn (dybyg i di) fod yn falch ? Jo

Arwydd i annerch y cymeru.

er bôd rhai yn Seintian ynglysiawnder yr Arch, nhy yn gweled nad yw ei cnawd nhw y ond blodenyn
 Dial. 238.6 ni all y Goruchaf aros bygaid a meddylian uchel.
 Dib. 16.5 se a ostyngir y brynnian fel Dagon a Jezabel. Camp
 llesi bo balchader mae ynsydrwydd, ewyllysgrysder, an-
 hofusdra, crenlonded, drwglygad, censigen, ymrafa-
 el, anfodlonrwydd, gwael, cynnen, malais, ym-
 ladd, gwagfost, dirwyg, anair, ymgystadlu, ac ym-
 chwyddo ymhob drygioni.

Eryr. Onid oes dim o'r pethau ymma yn eich
 mysg chwi?

Colomen. Fel y mae'r afiechyd yn yr iachaf, n-
 ddraen yn y troed, neu wynt yn y cylla, neu ascwrn
 o'i le. Mae pechyd yn olrhain dŷn da, i geisio i ddal.
 Ond y mae meddwl dyn drwg yn dal, ac yn goddiwedd
 ei bechyd. Mae'r naill yn marwban, a'r llall yn ma-
 gu ei anwylchwant. Mae'r naill yn iofni, a o ym-
 gâu fel gelyn, a'r llall yn i groesafn i w foddwl fel
 Job 20.12 siwgwr dan ei ddannedd. T naill sydd yn ei chwant a
 natur fel brithyll yn y dwfr, a'r llall yn nosio allan
 o hono ei hunan am ei fywyd. Y naill fel yr hwb a'r
 afr, a'r llall fel y ddafad ddiniwed yn adnabod llais y
 bugail.

Eryr. Sôn am y bugail yr wyt. Ond mae
 llawer llais yn y byd, a fwn rhesymmau i lwer. Pa
 fodd yr adwaenost di lais yr ysbryd glân ymysg
 y cwbl?

Colomen. Oni wyddost ti y medr oen bâch ad-
 nabod llais es fam ei hun ymmysg cant o ddefaid. Nid
 Joan. 10. oes néb a fedr ddinad y gwir ysbryd ond y fam
 sydd ai natur ynddo, am hynny ofer yw rhoi arwy-
 ddion a geirian i w adnabod

Eryr. Wrth hynny. Rwyti yn gadel pawb i w
 foddwl ei hun.

Colomen,

Colomen. Pan fo'r gwir fugail yn llefaru, a dŷn
i glynwedd, mae 'r galon yn llösc i oddifewn, a'r
cawd yn crynnu, a'r meddiwl yn goleuo fel canwyll, Luc. 24.
a'r gydwyr bod yn ymiente hio fel gwin mawn llesfr, a'r Hab. 3.2.
cwyllys yn plygu i'r gwirionedd. Ac mae 'r llais main 1 *Bein. 19.*
nefol nerthol bwenniw yn codi y marw i fyw, o'i fodd ei
bunain, i wiso 'r goron, ac yn newid yn rhyfedd yr holl
fryd i fyw fel oen Dnu.

Eryr. Onid oes cawd yn gorchfygu y gorau o honoch.

Colomen. Ni goes. Y mae cawd drosom ond nid yw fo yn gorchfygu monom. Ond fel i ſaul yn myned wannach wannach. Canys y nib sydd yn yr Arch a groeshoelias oñt y cawd a'i wymian, a'i chwan-

Cawd i
fod i
gyd

tan. Mae nhw y fel dynion wedi meirw i blefferau a chloda a chyfoeth y bŷd, nid hni fywiog iddynt, nag yn- Gal 6.14
 ddym. Maeint wedi gwywo yn ei synwyr, a'i bewyllys i hunain, ac yno mae 'r blodenyn tragywyddol trwy-
 ddym, ruddym, iddynt.

Eryr. Pa beth (meddi dî) yw 'r cawd yr ydym ni yn sôn am dano, gan fod llawer heb ddeall ei geitriau ei hun?

Colomen. Y cawd yw pob peth dan yr haul a'r sydd o'r tu allan i'r dyn oddifewn. Pa beth bynnag sydd ddarfodedig, ac nad yw dragwyddol cawd yw. Cawd yw synwyr dyn, a phleser y bŷd. Cawd ro chwâr yddiaeth hên ac rafange. Cawd yw ymboeth a biliogaeth dyn. Cawd yw amser a phob peth ar a derfynir y do. Cawd yw cwrlyss a dirgelwch dynion. Cawd yw gweddian a phrigedian llawer. Cawd i amhydedd gŵyr mawr ac wrcheder gŵyr man. Cawd yw pob peth ar a all dŷn naturiol i weled, a gylched, a'i tel, a'i gynnwys. A gwellt yw pob cawd.

Wele

Rhes. 8.

- Elsy 40. Wele gwywo y mae. Nid yr un yw dros un mun
 Mae anadl Immanuel yn chwythu ar y bloden
 ymma, fel ar llyse:yn gardd, yr hwn a lychwi
 rbwng dy fysedd : fe elwir y cnawd ymما wrth benn
 Eph. 4.22. Henddyn, am i fod yn gyfrwys i dwyllo, yn hawdd
 gofio, yn anhawdd i adnabod, yn gynnesin a dŷn, a
 fel iâd iddo. Cnawd y gelwir ef, am i fod ef am ddy
 fel dilledyn, yn anwyl iddo, yn agos atto, yn rhan o bo
 no, yn i yfu ynddo, ic yn pydru wrtho. Y cnawd ym
 yw Gelyn Duw, Gwennwyn dŷn, lîfran uffern, Deli
 anifail, Amblyyd pechadur, lloches rhagrithim.
 Rhwyd y prif coppyn, marsiandwr eneidien, Car
 iref y colledigion, a thommen y cyhlreuliaid. Gwae
 Gwae, Gwae y rai sydd yn byw yn y cnawd; ni all y
 rheini na bodlons Duw, na bod yn gadwedig, on
 ddychwelir hwynt.
- Rhuf. 8.8. Eryr. Pwy yw y rheini sydd yn byw yn y cnawd
 yn ôl y cnawd?
- Colomen. Ped fawn i yn henwi'r cwbl, mi hen
 nwn y rhan fwyaf o holl drigolion y ddaear, y tywys
 gigion beilchion, yr offeiriad mudion, y llefarwyr my
 glyd, y gwrandawyr cyfnglyd, y professwyr gweigion,
 yr uchelwyr trawsion, y tenantiaid ffêlisi'n, y rhai i
 faingc newyfau, y rhai hén ofergoelus, yr usdusiaid
 anghysision, yr ymosfynwyr partiol, y cyfreithwyr cy
 frwysiddroeg, y boneddigion brifisioedd, y clodion
 rhagrithim, y gwerin anwybodus, yr ysgolheigion
 chwydiedig, y milwyr anrhedimol, y trethwyr di
 gydwystod, y i:farniwr anfeliannad, y cynllifanwyr
 segur-hyd, y gwir clwydroedd, y guregedd anysydd, y
 plant cyndyn, y masnachwyr sidanog, y lladron an
 weledig, y llofruddion malefici, y cymbennu direol,
 yr ymladdwyr gwaedwylle, y ged nobwyr anfeliannad,
 a holl addolwyr y bythyr, a'r cyffleib i'r rhai byn,

Yn y rhai y dywedwyd o'r blaen, ac yr wylfi etto yn ty- 1 Cor. 6.
 siol aethu, nad y rhain yw eriseddion teyrnas Dduw. Gal. 3.
 Mae rhain yn boddi yn y cnaud, ac heb adnabod
 rhodfeydd ysbryd y bywyd. Meirwon oedd ynt,
 meirwon yd ynt, a meirwon fyddant oll, oni oiliw 'Dduw
 ras o honyn.

Eryr. Beth a wna dŷn i ddyfod allan o'r cnaud
 i'r ysoryd glân, ac allan o hono ei hun i fyw yn
 Nuw?

Colomen. Mae llawer yn ymosyn ac yn ymbul-
 salu dros amser, ac yn ceisio unioni cangen gam ei ne-
 mtriaeth ei hunain, ond mae nerth natur fel llawn yn Luc. 13.
 gorchfygu yn y diwedd. Ac yn y diwedd y mae barnu. 23.24.
 yn yr hwyr y bydd dydd y farn. 'Dy'n a derwen a di-
 wrnod fnt anhawdd i hadnabod, Ond os myn nébi
 nadu ei hun a delyn yr oen yn yr ailenedigaeth, a phar-
 han hyd y diwedd, a bôd yn gadwedig, Na ddisffoddod Mar. 19.
 mor golau sydd yn ei gydwyr bod, ond chwyt hedef 10- Mar 24.
 leno, a dilyned oleuni Dduw, a'r seren forau ynddo, ac fe 13.
 agyfod yr hanl yn ddisclair arno.

Eryr. Pa beth yw'r seren forau honno?

Colomen. Siwrwydd gwybodaeth, Gwylt yr yf-
 bryd, ffrâr lygad ffydd, ernes perfficitbrwydd, fel Je-
 hovah, a i hysbt tri yn un, angor yr enaid, a'r cwbl Col. 2.2.
 pan fo dŷn yn y goleuni yn adnabod cariad Dduw ato, a Per. 1.
 ynddo, a thrwyddo, mewn nerth a heddlwch ry-
 fodd.

Eryr. Oh. Beth a wna i gael hyn ynof fy hun-
 nan?

Colomen. Rhaid yw enro yn galod wrth ddrôs
 Dduw mewn gweddian, fel carddodyn, ac nid tewi nes
 eacil. Mewn ysbryd a meddwl yn y porh bôb
 iawn, Canys y Saül a'i gofynno ai casff. Luc. 11.
 13.

Eryr. Oni mae llawer yn gweddio heb fod nes.

Pa brŷd y mae gweddi dŷn yn cyrhaedd yd mon-wes Duw?

Colomen. 'Paa foysbryd Duw yn ochneidio (yn ddigymmysg) mewna dyn, 'Pan fych di yn ymrois i Dduw, ac ewyllis i gesfio ysbryd Duw fel cynnyscaerib i'r enaid; Ac bryd yn ymgryfhan i barhau yn daer, ac yn wangoes nes i ni i gael. O blegid nid enocc uen ddau sydd ddigon wrth ddrws Duw. Mae llawer cytbrel nad a allan drwy ympryd a gweddil heb ffydd, na i hriwyd ffydd heb ympryd a gweddi. Ac mae'n agos drô mawr ar dywyddiaid Mae taranau ysbrydol, Mae darar-grynsau ysbrydol, Mae lleisiau ysbrydol, Mae cerllisiau ysbrydol, Mae melli ysbrydol, Mae dreigiau ysbrydol, a barn ysbrydol. Ac mae'r rhain i gât yn arweledig yn ysbryd dŷn, ymwranaid a wedi dŷn a galon, ac fe gauiff glynwed y perthau hyn yndio ei hunan, Mae llawer a ffiddi wych ganddynt drasaelio yr holl fyd drosto, ond nid adwaenant y byd mawr belaeth yn y galon, ond mae'r borau wedi gwarrio i ddin yw adnabod ei hun, canys mae'r priodfaib yn barod, ar brenin, ar barnwr, wrth y drws.

Eryr. Ond mae llawer yn dywedyd er ystalm fod y barnwr ar ddyfod, a bôd ei fys ef yn codi cliced y drws er-ys llawer blwyddyn. Er hynny mi wela i monofeo etto yn ymddangos, na dydd y farn etto wedi dyfod.

Colomen. Mae dydd barn wedi dechrau yn barod yn y gydwyr bod, ac fe si datcuddir yn yr amlyg pan ymddangos o'r Dduw mawr. Nid yw ef oni oedi dyfod fel y drws i'r hawl sydd heb i ganfod ef, mas i gydnabod ymllerol i'r holl fyd, mae gweled a pŵb perth, ym hanner y terynfa oedd i'r cyffros yr holl naturiaethau, mae'r ddu cydwyr bod tru, yn cyflwyni prophydol i'r aethau.

yn agor yd yscrebharau. Er ir Iddewon ddisgwyl yn hir am y Messiah ni dderbynient mono pan daeth am na daeth ef ym ffugur yr oedlyn hwy yn disgwil am dano, fel y mae fo yr aros yn barod i ddysod yw deml, ond pwy a all aros e.e. y roddnud Mil. 3.1.2. a sebon y golchyddion? fe ddaw, ac fe gaiff pawb i wledfely dywedais i am y Dilun or blain.

Eryr. Rwyti yn myned oddi wrth y Questiwn a osynnais i ti.

Colomen. Felly yr oedd Fachardiar y byd pan cyffnnid iddo lawer peth drwy jnwyr y larch. Ac ni i hili y cnard moi atieb, Ar sawl sy'n siarad llawer ymysg dynion nid yw fo yn clywed fawr o lais Duw a pharadwys. Agwell i mi derwi na dywedyd wrth un byddar rhag dywedyd geirian segur, Canys rhaid rhoi cyfrif am bob gair diwaith.

Math. 12.

Eryr. Beth (wrth hynny) a ddaw o honom ni³⁷ sydd yn siarad rhyd y dydd am y peth cyntaf a ddèl i'n pennau?

Colomen. Mae ysbryd dyn siaradus yn farch i ddiafol heb un ffrwyn yn ei Safn: o p.1 sawl mil yn yr wythnos o eirian segur llyd y mae pawb agos yn i traethu? yr holl eirian budron, anllad, diofn, diglon, afrywiog, anneallus, enllibiaidd, rhyddion, yr holl eirian gwtwarus, meddwaedd, bloddestgar, sargin, cyfrwydddrwg drygionus, pan adlo'r rhain i gyd fel unoedd mewn arfan i gyfarfod y pechadur Beth a ddaw o'i obaith ef y dydd bwnnw? Am hynny gwaedda yn fuan am yr ysbryd glan i fod yn borthor ar ddrws dy wefusau, Cyn i ti ddywedyd gormod.

Psal. 120.

3.4.

Psal. 141.3

Eryr. Ond beth os dywedais i ormod o eiriau yn barod n- fedrai gofio un o fil, (er bod yr angelion wedi i printio nhwy er cyned y daethant allan o'm genau?)

Colomen. Selia dy ena o hyn allan ac egor dy gydwybod o flaen Duw, a glawn galed wrth yr Arglwydd Jeshu ar iddi, fod yn feichian drofot ar ddydd y farn, ac na chwsg addydd na nos nes cael sicrwydd oddiwrtho. Mae ar y dledwr ofn cael i arrestio ai ddal u garcharu nes iddo dalu yr batling eithaf. Pan beckodd Adda fe ddywedodd wrth yr Arglwydd (Jehovah) mi a glywais dy lais di yn y gydwybod, ac a ofnais, ac a ymguddiaisiai. Dymma snydd Sinai a dirgelwch y daran, Dymma gydwybod ledraidaidd yn ceisio (pe bai bosibl) ddi-

Gen. 3. Job 21.15. angr o'r tu cefn i Dduw allan o'i olwg. Ac am fod y goleuni cyhuddgar ymma mewn ayn, mae arno gywilydd wneuthur o flaen pawb y peth naturiol nad yw'r anfaill yn rhwng i wneuthur. Canys mae disclerdeb Delw Dduw ar enaid dyn, er na wyr yr enaid mo hyunny yn eglur nes torri o'r gostrel bridd, a myned o'r meddwl allan o'r corph. Am hyunny gochel di adel dim llwgr, ac euogrwyddar dy gydwybod, na dim crawn

Heb. 10.22 yngwaelod y briw. Canys os bydd llun a delw y pechod Levit. 26. (fel btbach uffern) yn y gydwybod, pob peth a' th gynbyrsa, a phob digwyd a' th ddychrynnna. Os gwnes di ddim (mewn meddwl gair neu weithred neu ymddygiad) yn erbyn dy gydwybod, mae raran yn nesba ynos yn dangos ei lles. Ac os par dy gydwybod i'r wneuthur y peth ar peth sydd dda (drwy estyn brys oddisewn ai dlangos i ti) os ti ai bescenlusi, ac a droi heibio, mae Scrifen ar dy fur di yn peri i' th gymmalan di oddisewn figlo. Ac heb law hyunny (Deall byn O Ezek. 14.4 Eryr) fod delwym meddwl pob dyn, a'r rheini yw lluniau pob peth a welodd y bygad yn y byd, maent yn ymddangos oll megis mewn drych yn y meddwl, a'r lluniau ymma a barhant byth onis distrywir bwnt cyn i'r corph farw. Nid oedd ond un ffordd ar ran Dduw i'n difetha, se

gymeroddei anwyl fâb a'i ddelw ei hunan ac a'i tarawodd yn erbyn dy ddelwan di, fe a dorrodd ei ddelw ei hunan ac i'ai haddodd ar y groes, fel y difebid enylyn. ^{1 Joan 3.8}
 noddy galon ditbau drwy nerth ysbryd y groes. Ac os wynn ni di gael heddwch cydmybod, A beddwch a barbatho byth, Gwybydd y gwneir i ti wybod, pa foddy bu (Christ sef enneiniog Duw) farw drosor ti, a thithau ^{Ruf. 6.}
 ynddo yntau, ac yntau ynot tithau, A thrwy gredus hyn i gyd ynglyf, mae'r gydwybod yn cael i hyfenu
 yn lân drwy ffydd, ai byscawnau oddiwrth yr holl ^{1 Joan. 5.}
 hên feddylian pechdol er brynted fuont. Gwaed yr ^{Heb. 9. 14.}
 Oen sy'n golchi'r enaid, a'r dwfr gyd a'r gwaed. Ac ^{Zach. 13. 1}
 yn y dwfr a'r gwaed hwnnw oddifewn mae rhinwedd,
 a holl nerth ysbryd y Duw byw trwynnyddol, Dyma ^{2 Cor. 5.}
 'r ffynnon agored yngrist i ti, ac ynot ti i widdiodi ^{18.}
 ynaau, Pob perth sydd o DDu w, ac nid o ddyn, am ^{Psal. 14. 2}
 bwnny disgwil di wrtho. Ac o achos dy fôd di yn
 sôn am bechyd y genau, ac am ddrygions geirian,
 Cosia byth fôd meddylian 'r galon yn esirian sylweddol yngluestian y Goruchaf, A thra fo meddylian 'r ^{Jer. 4. 14.}
 enawd ynot ti, mae nhw fel bythennaid yn dy ganlyn di ddydd a nôs, ac yn gwneuthur sôn amherffaib yngluestian 'r Barnwr. O i ba le y diangi di rbagdaiant ond allan o honot dy hunan? Mae un meddwl ofer yn drymmach na'r holl ddayar, canys nid yw 'r ^{Psalm 14. 2}
 ddayar ond amserol, ond mae'r meddwl yn dragwyddol. Ac besyd nid yw 'r llais oddiwallon ond adlais y sôn oddifewn. Ac mae meddylian pawb, agos yn rhedeg allan oddiwrth DDu w drwy y llygaid a'r clustian at bethau gweledig darfodedig, heb fedru, nag heb gal aros i wewn i wran lo ar y llais anrhaethadwy yn yr ysbryd; Mae 'r gelyn wedi cynnu allan lygaid a chluestian pob dyn agos at y perth a wnaed oddiwrth yr hwn ni mnaod ond oedd erioed.

Eryr. Sôu yr wyt i'r awron am ryw syd oddi-sewn, nid wi'n deall mor pethau hyn.

Colomen. Missoniais am hyn o'r blaen. Ond nid yw rhai yn deall er dywedyl deirgwaith yr un petb, am fod y cnawd fel sachlen ddin ar ffenestri'r meddwl. Rwyti oddyn ynganol pob naturiaeth er nad wyt yn gneled. Na wrando ar y mesur uyr cnawdol, sy'n sôn gormod am yr un mil ar hugain a chwechant o filltadroedd sydd yn gwreigyn yr holl syd, ac yn bwrw fod eair mil o ganol gwaelod y ddayar ir wynebion, a phedwar myrddiwn oddi ymma i'r hawl, a phedwar ugain oddi wrtho es i'r wybren, ac oddi yno i'r néf gymaint ac i'r ddayar. Ond mae gair y ffydd yn Siônio ynot ti. Mae'r Drindod gyda'ib dis, Mae paradyws ac uffern drwy bôb lle, fel y dywedais i o'r blaen.

Rhuf. 10. 7. 8.
Eryr. Er a ddywettech di. Nid yw hyn yn mynd i'm pen i, nag im calon chwaith. Ar pen yw drws y galon. Pa fodd y mae i ddyn feddwl heb gamfeddw! am y pethau hyn?

Colomen. Ni all fod ond un anfesurol, Abwnnw am i fod es yn bwrfaith, rhaid iddo fod ymhob man ar unwaith, ac yn llifarn wrth bawb yn waftad, yn clywed a yn cyanal pob petb ar unwaith, nid rhani o hono (ydd iawn), a rhani accw, canys nid oes mor rhannau ynddu. Ond mae fe i gyd, ac yn gwbl, ac yn hollawl ymhob man ar unwaith, Am hynny y galte Moesien chwedlen a g es nyneb yn wrneb. Canys yr oddi yr hell Dduw dodo flaen i llygaidef. Ond ni wé! nêb hyn ond y meddwl ysbrydol. Fel na ellir gwelid hawl ond yn ei oleuni ei hunan. Prw sydd yn groeddu neu prw sydd yn pregethu? neu yn rhoi trô yn y bîc ac yn gneled fod yr holl Dduwod i gyd, sef y Dduw manur ai holl olwg arno? ac yn deall mai he y ma'i gariad es, yno i mae hywia a pharadwys, ac ll.

mae ei ddig ef, yno y mae angau ac uffern. Hwn yw Rhuf. 11.
 'r Duw anfesurol bêndigedig byth, yn rml. nyddu yn 36.
 ddo ei hunan, ac iddo fe bo'r glod ym mhob man yn
 dragwyddol. Ni ddyfe ddin sôn am ei enw ef heb Deut. 28.
 barch a chrynsa, canys ynddôr y mae pawb yn son ans 58.
 dano. Oi flaenef ymte'r nefyedd yn diange, achar Dat. 6.
 ei fron ef y mae'r angelion sanctaidd yn ymguddon, Elay 6.
 Ond mae dynion fel anifeiliaid direiswm uffernol, yn Rhuf. 3.
 rhos, yn anghofus yn cablu, yn camarfer y gair, yn 14-18.
 tyngu, yn drwgfeddwol, yn melldithio, yn rhegi eraill
 a heneidi.es ei huncin, heb weled fod y tan anifodd-
 adwy wrthynt ac ynddynt. Ac mae rhai eraill
 (Druain) yn edrych am Duw o hirbell, ac hefyd yn
 gweiddi am dano oddiallan, heb weled fod ffynnuon a
 gwreiddyn ynddynt yn ceisio tarddu a thyfu drwydd-
 ynt, Canys mae fe gyda phob dyr er cynddrwg yw, Joan. 1.9.
 yn galeno pob dŷn ar sydd yn dyfod i'r bŷd, ond er i Eph 4.6.
 fod ef drwy bawb nid yw fe yn cael aros ond yn ym-
 bell un. Y Sawl sydd ganho glust i wrando, gwran-
 dawed.

Eryr. O Golomen. Onid wyt i yn blino bellach
 a siarad am y pethau hyn? Ni tynirwn i mo'ih flino
 di chwaith.

Colomen. Edrych di ar dy ragrith. ond dydi dy
 hun sydd yn ceisio escus? Nid wyt i nes er blino, nac
 er rhagrithio, ac ymescuso. Nid oes dim blinder ar-
 naf, Pethau nesol yw fy mywyd, Ac fe am gwna-
 ed i o bwrrpas i ddawn cystiaeth. Arhaid i bob
 llestr wasanaethu yw ddiwedd ai ddefnydd. Nid yw
 'r angelion yn blins yn canu, ac yn canmol. Ac yr
 ydychwi yn gweddiso. Gwnelef dy eivyllys ar y ddais
 fel yu y nes.

Eryr. Onid oes (er hyiuny) rai o honochwi yn
 swrthdrymion?

Arwydd i annerch y cymer.

Mat. 26.

41.

Ezay 40.

3. 31.

Ezay 40.

28.

Ezay 40.

11.

Rhef.

4. 18.

Heb. 11.

Dih. 16. 3.

Pli. 55. 22.

1 Pe. 5. 7.

Colomen. *Tre enyllys sydd barod ond y cnawd sydd wan, Nid yw'r dyn gwan yn blino ar ei fywyd ond ar ei glefyd, ac eisiau bod yn gryfach, ac mae nertb newydd yn descyn ar y llawer os disgwiliant am dano oddsychod, y gwan a saif, a'r cryf a syrb.*

Eryr. *Ond beth meddi di a wna dyn sy'n barod i ymollwng dan ei feddwl, ac i orwedd dan ei faich yn ddigalon?*

Colomen. *Nhwyr ddywedant nad trwm ond y ddaiar, ac er trymmed yw hi, (er ei hoed) mae Duw yn cynnal i synnu y ddaiar a holl gyrrau ar ei air ei hunan, ac heb chwysu na dyffygio. Edrych dithau arno. Hwn a ddicibon gynnal dy galon dithau er trymmed yw. Hwn sydd yn gofad ei fraich dan ei hyn. Edrych a gwêl fel y mae efe yn dwyn oddiarnat yr hen nerth, ac yn rhoi i ddynau truan nerth newydd, ac yn i lewi ag i'r der newydd (fel y mae'r gwreiddyn tra barhatho, bôb blwyddyn yn danfon i'r canghellon ddail a ffwrysth newydd.) Canys yn y gwreiddyn y mae'r bywyd. Y Tâd Abram a obeidiodd yn erbyn rhewm dan obaith, felly y gwnaeth Barac a Gidion a Habbacuc, ac Ezay, a llawer eraill yn ddiweddar, ac yn yr oes hon. fe fyddai'r hir i si glynwed y cwnl, Ond gwylch gan bwab sôn am y peth y mae efe yn byw ynddo, ac arno. Oni ell i ddwyn i synnu dy ffyrdd a thwll fuddliar, Treigla dy holl hunan ar yr Arglwydd, sef arno neu euag atro o'r byn Reiaf, ac efe a thwll gynnal di dan y maen melin. Ac os myn y Tâdrhaid i si berchi ei fab ef yn y cwpan chwarter er mwyn Hâd y pecbodau, Rhaid yw bod yn faddon i ormedd yn farw yn ei fêdd ef cystal ac i eistedd yn ei gadair, Mae cur y meddwl yn bysgwriaeth, y mae Duw yn i roddi i roi y mae efe yn i garn, i dynnu i lawr ei balchder. Hiliogaeth Duw yw ysbyrddyn, ac mae Tâd*

yr

yr ysbrydoedd yn i cosbi, cwymspa dan ei draed ef, ac Heb. 12.
di gei gyffur.

Eryr. Mi welaf fod y Golomen yn hedeg heb
blino mewn daioni, er bod eraill tel yr hwiaid yn
buan yn cwympo i'r pyllau. Gwyn ei býd y rhai
iydd heb ddyffygio wrth hedeg vwchlaw 'r býd
ymma.

Colomen. Onid wyti (O Eryr) yn un o'r rhes-
ns ?

Eryr. Nag ydwyt etto y llywaith. Nid oes flin-
der wrth ofer-iuarad, ond buan yr wyfi yn blino
wrth fôn am bethau nefol. Ac er hynny tra fwyfi
yn dy gwninhi di mi debygwn fod rhyw fach
ar ddityrrwch ysbrydol yn fy nwyn i ym-
laen.

Colomen. Am hynny Glŷn yngbymdeithas y
rhai nefol : Hawdd yw adnabod rhagrithiwr wrth
ei gymdeithion. Safnau diafol yw cymdeithion drwg Dih. 22.
yn llungu meddylsian 'r gwirion. Gelod penagored 24-25.
yw 'r gwyr cyfrwysdarwg, yn suggo 'r meddwl yn dds. Dihar. 1.
staw i uffern allan o'i gof ei hun, ac allan o gariad 14-15.
Dnu. Ond am gwninhi da dia glyweist o'r blaen
faint a ddywedodd y gigfran yn i erbyn. Mae yn sicr
Efrau ymysg y gwenith, ac mae etto wlŷdd ymysg y
llisiau, a Judas ymmysg yr Apostolion, a nadroedd
dŵfr ymysg y pyscod. Ond er hynny Gwae a wrtho-
ddaa am fod drwg wrth ei ystlys. a gwae a gam-
gymmero y naill am y llall.

Eryr. Ond ni welafi etto yn Eglwys bûr i mi i
vno gyda hi : Nid oes yn yn gwneuthur daioni, nag
oes vñ. (ac er hynny mae yn a bwnnw meddi yw
Christ.) Ond dywaid y gwir sydd dan y llenn,
Onid yw 'r Eglwysydd newyddion ymma cyn-
ddrwg a'r eglwysydd plwyfol gynt ?

Arwydd i annerch y cymru.

Colomen. *Mi ddywed is o r blaen fod llawer yn medru lleisio fel colomennod ac fel eis fraint hefyd. Mae yn yr eglwysydd i:cer o adar eraill, mae'r wyddwarch, a'r forwynnol, a'r bartud, a'r gog, a'r gwalch, a'r dylluan, a'r gogfran, a'r bisgoen, a'r gornachwyl, a'r iystym, a'r crÿr, a'r nos frân, a'r falfraen, (a'r cyffeliad bobloedd) a'r rhai hyn wrth y gyfrannu adar aplan ydnynt oll. Mae hefyd ysbyryd y galomen yn ei mysg yn yr eglwysydd. Ond mae ysbyryd y byd yn i astu cerrig ati.*

Eryr. Oed beth a ddywedi am yr yscuthanod a'r cystelyb rai sydd yn deilig i chwi eich hunain?

Colomen. *Nid yw Moesien yn i galio nhw y yn aplan, er bod gwaith anghyweddol. Nid wyls finnau yn i barwn, Ond yn ddiyn ar gof, nad sidan yw'r carth meiniawf, nad ariw pob disclair, Nid Gilead yw Ephraim, Nid Aithod yw Sion, ac nid gwiw nosio a boddi wrth y lan, Nid gwellrhedeg a blino cyn diwedd. Nid nes dŷn er iddo gychwyn o'r Aifft a chael i ladd yn y diffaethwch drwy anghrediniadaeth. Roedd gan Iachawdur y byd lrai ceraint yn ôl y cnawd ei gwarwarent rôf, Middlywedus, fod Duw wedi rhodio drwy dair Teml yn barod, sefyd Deml yngahaersalem o waith Salomon, (a honno oedd dywyll i'r ysbyryd a disclair i'r cnawd) wr ait oedd Teml corff y mab a ddinistriwyd, ac a gyfdydwyd yn ogoneiddus ysbrïadol; y drydydd oedl yr eglwys wych ymrhesenoldeb Duw gyda'r Apostolion; a'r eglwys nesaf yw Caersalem newydd, wr ôl un a gynnar yndai yr hen destament a'r newydd, ac eisff tu hwnt i'r ddau.*

Eryr. Ond (yn bennaf peth) dangos i mi beth yw'r bedwaredd Deml, Canys mi welaf bawb a-gos wedi blino ar y temlau a'r gwaianacth sydd guto.

Col.

Colomen. Y Deml olaf yw Duw mewn dynion yn ymddangos, a dynion yn ymddangos yn ei enw yn-^{tar,} Pan fo dynion yn addoli Duw ynddo ei hunan, Tit. 2.13. ac nid mewn cyfarwyddyd dynion, a Duwei Hunan yn oll yn oll ynddymt, ac idde:ne. Canys hyd yn hyn 1 Cor. 15. y greadwriaeth a gyscododd y Creawdwr. Ond ^{24.} pan ymddangoso y Duw mawr fe ddisflanna y cre- aduriaid. Mae fo drwy bob peth erioed, ond n d oes mo ysbrydoedd dynion ar y ddagor yn i ganfod ef eito yn oll yn oll, Ond yn chwennych Rhuf. 1. y wifg yn hytrach na'r hwn sydd yn aros yn-^{24.} ddi. Cyn gwneuthur y byd nid oedd ond Duw ^{2 Thefl.} yn ymddangos iddo ei hunan, ac wedi difa'r byd ymma ni ryseddir nib ond 'Duw. Rhai a wel ei ddigofaint, ac eraill ei gariad ef byth. Y dyn na welodd Dduw mewn meddwl ysbrydol ni addolodd hwnnw mo Dduw ei hunan; Ond ^{Join. 4.} ysbryd y byd mawer yn ei le' ef y mae y rhan ^{22. 23.} fwyaf yn i addoli. Mae'r amser yn agos na bridd gan ddynion na goleuni, na hyfrydwch, ni rhwysog, na bugail, na phorfa, na thai, ni thiroedd, na meddianau, na gorlhwysfa, na chy- foeth, na gwybodaeth, na bywyd, na dim ond Duw ei hunan, ac efe sydd ddigon, fel y dywaid y ddihareb. Heb 'Dduw heb ddim 'Dduw a digon: A'r rhai sydd yn byw heb 'Dduw, ni bydd ganddynt ddim pan loscer y byd ymma ond ei peckodau, a'i gweyr tra- cwyddol yn ei cydwylodau ei hunain. Am hynny edryched dyn ar ba beib y mae fo yn gosod ei galon. Llawer o demlau yw 'r achos o lawer o ymrifsonau, llawer o opiniwnau a adeiladasont lawer o Demlau, Ond yn y di-

diwedd ni bydd ond un denol s'r holl ras Duw-
iol, ac ni bydd yr un s'r rhai annwediol. Teml
Col. 2. 9. 'Dyw yw corf ei fab: Teml y mab yw ei ysbryd an-
fesurol, (canys yn ei ysbrydei hun y mae fo yn byw ac
1 Cor. 6. nid allan.) Teml yr ysbryd glân yw plant y deyrnas,
ai teml nhw ythau yw Duw, yr hwn yw y cyntaf a'r
diweithaf, sef yr holl yn oll. Y sawl a fynno fodloni
Gal. 5. 16. Daw, arhosed yn ei fab, Y sawl a fynno ddislyn y mab,
rhodied yn ei ysbryd. Blin gan ddyn gael i ddiddym-
mu a'i ddiddysnu i'w ddiddannu, Ond y sawl sydd gan-
do glûst i wrando, Gwrandoawed.

Eryr. Di soniait am glûst i wrando vnuwaith
o'r blaen. Ond oes gan bawb glûst i wran-
do?

Colomen. Mae llawer o leisiau ynghalon dŷn.
Zach. 2. Mae fân y byd a'i newyddion, a'i draffordision, a'i
13. bleserau, a'i ddychyrnadau. Mae hefyd o'r tu fewn
i stafell y galon fwrn meddyliau, ac anhymerau, a llau-
nw a thrais cnawd a gwaed. Ac fel hyn y mae'r e-
naid truan (fel lletty'r meddwn) yn llawn dwnn-
dwrr oddisewn, y naill chwani yn ymgoci hi a'r Hall,
Nen fel ffair neu farchnad fawr llei mae trûst a si-
rad a bloddest yn llenwi heolydd y dref oddisewn.
Dyma'r achos na byr dyn hanner ei feddyliau ei
hun, ac nad yw fo yn clywed yn iawn beib y mae ei
galon ef ei hun yn i ddywedyd.

Eryr. Ond pa fod y mae i feddwl dyn gael llo-
nydd?

Colomen. Wrth fynd i mewn i'r stafell ddargel.
Ezay 25. a'r stafell honno yw 'Dyw ei hunan o'r tu fewn. Ond
trafych di yn gadel i'r meddwl redog allan drwy'r
llygaid a'r synhwyrau, neu yn edrych oddisewn ar lu-
niau a delwau y peth a welaist neu a gofiaist. Mae'r
Gen. 19. meddwl fel Lot yn gadel ei dŷ i ymresymmu ar Sodo-
micid,

gaiad, nes i ysbryd Duw dy gipio di i mewn i ymddilen a Duw yn safell y galon. A thra fo'r meddwl fel hyn o'r tu allan mae diabol o'r tu fewn yn rhwystro y meddylian i ddychwelyd i mewn i Dduw: ac felly mae'r enaid i'r tu yn rhodio oddicartref, yn queled, ac yn cbwennych y naill beth a'r llall oddiallan, sub weled pa fath Dduw sydd oddifewn. Ac yr awtom (O Eryr) Gadis mi ofyn i ti. A wyt ti yn gofyn, ac yn dywedyd pôb peth (dybygi di) o eigion dy galon?

Eryr. Mae'n erbynfy ewyllys i etto ddangos fy holl feddwl i nêb.

Colomen. Ond Gosod at dy galon, nad oes dim dirgel, ar na fydd amlwg, Canys mae pôb peth o flaen Luc. 12.1. wyneb mawr galan Duw a'i Angelion, a cher bron Job 34. milsoedd meddylian 'r gydwybod. A'r hyn a siffler 21.22. yn y glûst a bregethir ar bennau 'r tai ynganol y marchnadodd. Tr hyn a feddyllo dŷn wrth orwedd ari ei wely a gyhoeddir yn y ffurfasen. Er cynted y Elay 29. dyweder gair mae fo wedi i brintio yn yr awyr, ac mae 'r angelion yn i ysdyn ef i'r hŷd arall (yr hwn yw'r naturiaeth nesaf yn dy gymydogaeith.) fe ddaw i oleuni disclair yr holl ddirgel ddychwymgion, a'r llen gyngorion, a phob bryntus cornelydd, a difgriad cnawdol, a llofrudd a lledrad a lechiad ffalster, a tbywylwch, a phob gair segur (fel y clywaist di) i'r farn. Ond ni all dŷn rosi cyfrif am un peth o fil, er hynny rhaid ym rhoi cyfrif. Deall di befyd fôd pôb peth ynddo ei hun yn eglur yn barod, nidoes ond cnawd, ac amser a mesur daiarol yn rhwystro i'r naill wybod meddylian 'r llall, a phan dorrer y rhain, fe gaiff pawb weled y symudiadau sydd oddifewn. Ac yno fe gaiff pawb glôd 2 Cor. 5. neu gywilydd o enau Duw.

Preg 12.
14.

10.

Eryr. Ond er hynny Mae llawer peth a wyr dŷn

dŷn na ddyle fo moi ddywedyd, a llawer gwir drwg
i ddywedyd.

Colomen. Gwir yw. Am hynny naddywaidd an
Eph. 4.29. wrth n̄c̄b oni bydd i w̄ lis. 'Pam y troi dy dafod
Col. 4.6 yn ofer mewn lleferydd yr hwn a roddwyd i si, ac nid
i anifail? Ond er cyfrwyfed a fod y dŷn, cosied a chan-
sydded fôd y bŷd yn gweled peth, a'r angelion lawer,
a'r gydwyr bod i w̄y, a 'Dnuw yn gweled y cwbl ar un-
waith.

Eryr. Ond pa fodd y gall va ganfod y cwbl ar
unwaith?

Colomen. 'Di weli fôd yr haul yn edrych ar yr
Psal. 19.6. holl w̄lid ac ar bob peth yndds ar unwaith, mwys o
lawer y censydd yr hwn a wnaeth yr haul heb yr haul.
Oni chlyw yr hwn a wnaeth y glûst (heb glûst?)
Psal 94.9. Ac oni w̄el yr hwn a luniodd y llrgad heb ganwyll y
llygad enawdol? Pedfaid y dŷn yn canfod fôd y Barnwr
maur yn gweled ei holl feddyliau ai drofeydd a'i lwy-
brau oddisewn ac oddifaes, ni pheche efe byth. Ond
mae Lucifer yn cadw mwsgwd y cnawd ar lygaid
meddyliau Dyn, na chaiff ef ganfod mo hono ei hun-
nes i bôd hi yn rhŷhwyr.

Eryr. Ai rhŷhwyr yn amser i ddyn wellhau?

Colomen. Mae 'n rhŷwyr i lawer y foru. Am
Zep. 3.2.3. fôd Heddlwr yn rhŷ gynnar ganddynt. Ar Sawl sy'n
troi, sy'n dychwelyd weithiau heb tybod iddo ei hun.
Esey 65.1. Cafwyd si(medd y Goruchaf) gan y rha: nim ceisiasom.

Eryr. Beth os caledir calon dyn heddyw, onid
yw yn rhŷhwyr iddo geisio troi y toru?

Colomen. Y Sawl a galedir unwaith drwyddo, ni
chais ef byth yn iawn ddychwelyd, nes i fôd ef yu y
pwll o'r hwn ni ddaw n̄c̄b allan byth.

Eryr. Ond pa fodd y caiff dŷn adnabod dydd ei
iechydwriacth.

Colomu

Colomen. Tra fo'r adar yn canu, Tra fo'r felia
yn troi, Tra fo'r gwynt yn chwythu. Tra fo'r bay-
arn yn dnymyn, Tra fo'r awr hon yn parhau. Tra fo² Cor 6.2
'r meddwl yn ymgeisio, Tra fo'r gydwybod yn rhybn-
ddio. Cyn diffyg yr anadl, Cyn can porth y ddinas, Cyn
bedeg or enaid, Cyn torri or edef, Cyn cwympo'r pren.
Cyn caledu'r enyllys. Cyn serio'r gydwybod, Cyn di- Pieg 12.
ffodd y gannyll. Cyn passio y farn, Cyn i heddyw ddar-
jod. Cyn i'r munud ymma fyned hebio. Dychwelwch
O blant Dyonion. Pa hŷd yr oedwch gymmeryd bywyd?

Eryr. Mae llawer yn Sôn am gael i dal ai cym-
meryd ar awr dda. Onid oes awr dda i bôb un
oddiwrth y Planedau?

Colomen. Mae'r Planedau yn rheoli y meddwl Job 38.33
anifeiliaidd cnaradol nes iddo fynd allan er corph
oddi tan yr haul. Ond mae 'r dyn difrif ysbrydol
vrchlaw'r holl blanedau yn ei feddwl yn barod, er
bôd ei gorhaf etto fel anifail. Ir dyn cyndyn nid oes
un awr dda, nag ir dyn nefol un awr ddrwg.

Eryr. Ond mae ein Henafiaid ni wedi dangos i
ni yn y gwrt hwyneb, ac mai da yw ymgroesi.

Colomen. Nid gwiw croesi'r talcen, pan fo'r
ysbryd astan yn y galon. Mae arwydd y groes yngba-
lon y dyn ffyddlon, yn croesi ei chwanfan ac yn lladd
ei natur lygredig, ac yn newidei feddwl dyna'r
Groes sy'n achub dyn rhag pôb drwg. Ond Deall nad
i'n'r dyn sy'n ofni Duw yn ofni'r planedau(mwy nag
y mae usdus ar y faingc yn ofni y rhas sydd dano)^{Gel. 6.14.}
canys mae 'r dyn duwiol yn rheoli pôb peth yn yr
ysbryd gylia Duw ei hun. Ond mae 'r dyn arall yn ofni^{Hol. 11.}
ei gyscod yn fwyna Duw, am nad yw fo yn gweled
drwy ffydd mor Goruchof.^{12 & 12.3.}^{Dan 3. 16.}

Eryr. Ond Beth a ddywedi di am y Dewiniaid a'r
dewiniesau? Oni wyddant hwy lawer peth dirgel?

Colomen.

Colomen. Os ymroi a wnei rhwng i ddilasol, fe
Deut. 18. 10. 11. 13. 15. ddengys iddyni yr hen a byr (gen ddisgu ei blam
 meon malais a drwg) Ond ni wyrer ei hun neu
 holl gospedigaeth sydd i ddyfod arno, Am hynny
Jac. 2. 19. 1 Joan. 3. 18. mae fo yn crynnu. O'r tu arall, yr hais sydd yn ymrois
i Dduw a gant i dysgu ganddo, ac ni all yr un drwg
gyffwrdd a hwyt, am ei bod merien byd uchel (mewn
naturiaeth arall) yn rheols gyda'r Oen, ac yn barod i
farnu dynion ac Angelion. O Gwyn ei bŷd sydd wedi
Dst. 2. 11. cael yr adgyfodiad cymaf, canys ni all pyrib uffern
 ymbel ar rheini.

Eryr. Gwyn ei bŷd yn sicr. Ond mae arnai
 oñt ty môd i etto dan draed naturiaeth cnawd a
 gwaed.

Colomen. *Dymma'r amser i'w ymgod i'r uchel-*
2 Cor. 6. 2. *dorau, ac i ddiangor rhag y gelyn writh redeg dan gro-*
es Christ. Dymma'r dydd i dorri drwy'r cwbl;
Dymma'r awr i fod yn ddedwydd. Ac o na bai
pawb yn gweled ei tymor, ac yn paratoi erbyn y nos
Jer. 8. 7. *a'r gayaf sydd yn dyfod; Mae'r wennol ar cyffyllog yn*
Ezay 1. 3. *adnabod ei hamser, a'r ſech yn adnabod ei feddian-*
nudd, ond mae dyn yn ffolach na'r affynnod gwyl-
lion.

Eryr. Rhaid i ti ddangos yn helaethach pwy
 sydd ddedwydd, a pha rai fydd anedwydd. Canys
 mae llawer math ar bobloedd a galwedigaethau. Beth
 hetyd a ddywedi di am y Pyfylgwyr, ac am y Gwyr
 o gyfraith? Di lontaisit am lawer math o rai eraill
 o'r blaen.

Col. Mae'r pysylgwyr yn lladd llawer corff dyn
 drwy ei hanwybodaeth, neu o chwani arian (fel y mae
 llawer pregethwr yn lladd eneidien:) Ond mae'r Py-
 sylgwyr yn helpu rhai drwy rodd Dduw. Os claf wyt
 si, Dos yn daer at Dduw; hefyd cais gan yr hais sydd

yn y ffydd ar ffafri nefol weddio drosor ti. Ac os Iac. 5. cymghora Duw di, Diôs wedi hynny at y Pysigwr. Ond nad oes arro fo yn gyntaf rhag cael dy droi ym-maith yn ddiobaith. Ac am y Cyfreithwyr, Cofia mai fel ac y mae pysigwr ffôl yn llenwi'r fowen yn llawon gyrph meirwon, a'r pregethwyr aneallus yn llenwi'r Eglwys ac opiniwnau gweigion, felly y mae 'r cyfreithwyr annuviol yn llenwi'r gymansfa ac ymrysonau trawfion. Ac fel mai gorau cyfraith cyiundeb, felly gorau ffordd yr dioddef cam, a bôd yn isel ac yn addfwyn. fe ddioddefodd Duw fwy o gam ar dy Mat. 5. 39. law di nag yr wyt i w ddwyn oddiar law dy gymy- 40. dog.

Eryr. Ond os goddeddafi fi bôb peth, Mae dynion mor anhelygol, Nhwy dyiunant fy llygaid i o'm pen o'r diwedd.

Colomen. Disgwyl am gyflawnder nid oddwrthi ddynion ond oddwrthi hDduw, ic di ai cei yn ddiamman. Ps. 98. 7. Mae 'r awser yn agos iawn yn yr hon y caiff pawb ei eiddo. Nid yw 'r cam y mae eraill yn i wneuthur a'i b-di ond fel pigiad chwannen wrth y cam ar gorthrymder yr wyt i osod ar wddf dy enaid dy hun. Cofia hynny cyn mynd i'r gyfraith er dim. O mor chweinllyd anioddefgar yw llawer? Mor barod i'r gyfraith? mor ambarod i'r efengil? yr hon a ddysg ddyn i roddi ei gochl i'r Sawl a ddycco ei famell cyn cynhennu: Ca'nys gwell yr dioddef y cam mwyaf, na bôd yn y gnnen leias. Ond bôd fel oen mûd dan law y cniswyr, a mudan gwirion byddar ym mysg y cyhuddwyr. Eslay 53. 7.

Ond gwae chwi'r cyfreithwyr, mae cyfraith a'ch yffa: Gwae 'r cynhennus mewn gwlad, Pentewynion Iac. 3. 16. uffern ydynt. Gwae chwi Rysigwyr llofruddiog, mae llawer o'ch wedi mynd i'r lan arall yn eich erbyn. Gwae chwi wyr trawfion yn llyngau cyfoeth, Rhaid 15. i chwi

- i chwic hrdwr 'r cwbl gyda'ch gwaedeich hunain. Gwae
 Psal. 10. 9. chwi yr uchelwyr drwg i siAMPLAU, yn llusco y clodion ar eich ol i ddefstryw. Pa fodd y rhonchwsi gyfrif am eich tenantiaid truain? Beth a ddaw o ho-
- Job 24. 9. nochws pan dorrer a phan loscer pôb peth uchel? Gwae
 Eli 2. 12. bob pren mawr a phob pren bychan ar nad yw 'n dwyfwrwyd da. Mae 'r iân wedi enygn ynghymru,
 Math 3. 10 zach. 11. 1. Mae drws dy fforest di (o wlad y Brifftaniaid presennol) yn agored i'r eirias dàn. Ac hefyd mae 'r fwyall ar dy wreiddyn di. Oni ddygi yr awron ffrwyd
 Preg. 11. da, fe a'th dorrir rhag bôd yn bobl. A Gwae chwi 'r ofermyr, sy'n gwario i hamser, i hiechyd, i barian, i meddylian eragwyddol mewn oferedd. Gwae di lasfurwr anwybodus. Dy holl waith yw cloddio 'r ddayar ai thrin, a throi 'r anifeiliaid yn y mynydd, ac nhw y gymmerant i troi gennit ti, Am bynn ystilion
 Job 24. 5. Dib. 6. 13. jnt yn ay erbyn. Gwae di Ddarllenwr cyfrwys drwg, 15. yrbwn nyf yn chwilio llyfrau i ganfod hunian neu feian. Fe genfydd y Gwirionedd y feian di ac a'th far-
 Math. 23. na. Gwae di Ragrihiwr yr hwn nyf yn ofni golwg dyn. Nid nyti yn ofni pechu yn y dirgel, Di gei dy farnu yn yr amlwg. Gwae di Garddodyn heinif segur-
 hyd, na fyuni weithio er llêsi nêb. Llêsi niceis, llêsi
 Dib 19. 15 a golli. Gwae di gylwybod gyscylt yr hon (fel ei Dib. 6. 10. mudi) i ym bradychu dy berchenog, mae amser hir i ti i vdo. Gwae chwi sy'n ymgrychu ir dyrfa (yn boyw eich y sbrydoedd) yn brycta siwgwr chwarter y cnawd yngyrfa dafol, ac ym carowfio eich eneidian. Ar fylder ni byda drefnyd oddi wrth i ti i w gael i oeri blaen dy safod. Gwae chwi foneddigion drwg sy'n llyfn
 Amos 4. 1. chwŷr y clodion, yn peris iech tenantiaid ochreidio, ac Mic 3. 3. yn torri ei hys yrn. Mae amser eich gwasgfa chwi yn prysuro heb oedi. Gwae chwi offeiriad mudion yn caru llwynogod, yn cyfarth defaid, eto deitlion
 chwerron

chwærwon, beil hion, diog, gwangoes chwrrnlyd, cys- Elsay 55.11
 ghyd, llydlyd, drefwylt. Fe a b troir chwi oll allan or
 eglwys. A grae chwi holl kén Gymru ydd etto Jer. 23.
 heb i hadnewyddu. Ord Grys i eich byd: hwi sy'n h- Math. 5
 rathus am Dduw, chwi gewch eich llenwi ac ifo Zech. 10.
 ynddo iddo. Gwyrn i eich llyd chwi rai dir y ffyddlon Psal 1.3.
 parhaus, et wi a gorch fendith ar eich gwraeth. Gwyn
 ei byd y Gweddlyn- dir agrith, nhw y a gant i gwran- Jer. 29.13.
 do bob amser. Gwyn ei byd ai gwriadant ei hunain, ni Mar. 4.
 wâd Dnuw mo horyst. Gwyn ei byd a gywir hanant we-
 nth Dnuw, hwy gânt fynhauen i ysbryadol. Gwyn
 ei byd y rhai ysbryadol, canys gyda nhw y mae cyfri- Psal. 25.14
 nach Dnuw. Gwyn ei byd y gwiliadwrus, ni chaiff
 diafol afel arwynt. Gwyn ei byd y disgwylwyr di- Psal 27.14
 staw, fe ymwl yr A. glwydd Iesu a hwynt. Gwyn ei Galat. 3.16
 byd y rbai a dioddefant dros yr Oen, gyda'r Oen y 31.
 teyrnasant. Gwyn ei byd y rbai a ddihunwyd a a ddi- 2 Tim. 2.
 hun-anwyd, Byw a wnan yn Nuw ei hunan. Gwyn ei 12.
 byd a barhant hydy diweddu mewn daioni, Anrhæfhead- 1 Joan 3.
 ny yw ei cystog hwynt. Gwyn ei byd y llêg gestyngedig 24.
 torredig ei calonnan, canys ynddynt hwy yr erys Dnuw. Dan 2.10.
 Gwyn ei byd y diniwed, ni all neb i niu eiddio. Gwyn ei Phil 2.15.
 byd blant bychain Dnuw, mawr yw ei ofal am darwynt. 1 Joan 2.
 Gwyn fydd weision grymmus y Tâd, eisteddani i u- 12.13.
 dda, ar Oen a'i gwasanaetha. Gwyn ei byd y rhai bod-
 lon dioddefgar, nid oes dim a all i cybruddo. Gwyn
 ei byd a arhosant yn isel nhw y a godir yn uchel,
 Gwyn ei byd a nosiant yn erbyn ff. a d naturiaeth,
 nhw y ddône i'r môr llei mae'r ysbrydodd sanctaidd.
 Gwyn ei byd a wnelont bob daioni ar a mypont, nhw Joan 7.17.
 gânt mybed a fynnont, a nerth newydd fel Enoch.
 Gwyn ei byd a rodiant gyda Dnuw (fel Enoch) Dnuw
 a i geilw ac a derbyn o fysg dynion. Gwyn ei fydd y Heb. 11.9.
 meddwl pûr llonydd, se edwyn hwnnw Baradwys a Math. 5.3.
 phron y bywyd. Gwyn ei fydd a ymddyrio oddiwrth
 F gwaendo-

gnawdoliaeth, se gaiiff fwyrra Manna Duw. Gwyn
ei fydd a wrthodo holl blaserau 'r cnawd, efe a yf o
afon Duw. Ac (mewn un gair) Gwyn ei fydd yr ari-
lenedig. Hwnnw a anwyd i etifeddu pob perth. Duw
fydd yn Dâd iddo, ac yntau yn blentyn anwyl i
Dâw. Tr oes fydd ti oleni, ac yntau fydd oleuni yn
yr Arglwydd. Ni all dim i ddrygu, ond pob perth a gât
weithiaer llus iddo. Pan na allo ddales afael ar Dâw,
E h 5
Rou 8.28 fe adeil Duw ei afael ar ei hâd yn ddo ef. Fe gaiiff or-
phwys byth ynghalon Duw (yr hon yw ei fab) pan fo
llawer eraill byth yn ffrio ar y llechan duon tanhyd,
yn farw heb fyw, yn fyw heb farw yn dragwyddol.
Ond ni all yr ail angau niwed i'r arilenedig, ac nid
oes dafod angel a all gyfrif yr holl drysorau fydd yn-
ghadw yn Nuw cyn dechrenewyd bŷd i'r enaid bwnnw.
1 Cor. 2.9. Ond efe a'i censydd ac a'i caiff, a'i waith ef fydd i cy-
frif a'i mynhyr yn dragwyddol. Wele 'r awron,
Dymma'r felldith a'r fendith. Wele dymma fwyd
Ebal a mynydd Garizim. Dymma angau ac fel dy-
ma fwyd. Dewis di (o ddyn) fwyd ac nid angau.
Ei yr. Dywaid i mi. Pa fodd y cymmerai afael ar
y bywyd?

Colomen. Mae 'r addewid yn perthyn i ti wrth dy-
benw os cedwi afael yn ddi. Dy enw di (wrth naen-
riaeth) yw, Drygodyn, Annwyl, y pechadur ffiaidd,
crenlon, Carcharwr, Vall Byddar, Ir rhain wrth ei
1 Tim. 1. benwau yn yr ysgribur y mae gair yr addewid. Je er
13. Rhuf. 4.5. bod yr enaid yn wann heb allel cymryd gafael ar y
Dat. 3.17. cyfammod, fe gymmer cyfammod Duw afael ar yr
18. enaid. Canys yn enw 'r mab y Caiff y enbedloedd
Mat. 12.21 ymddiried. Ac os dywedodd ef y Cai di lynn yn y mab.
Beth er dywedyd or gelyn na chais di? Nid gair y ge-
lyn a Saif.

Eryr. Attolwg Dangos i mi , Beth yw'r cyfam-mod newydd?

Colomen. Cytun heb rhwng Duw a'i fab dr o s ddy n, arhwng Duw a dyn drwy waed yr Oen. Cariad yw Duw ac Ewyllys da at ddyn. Ac er darsford i Ddyn Joan 4.10. i'adel ef, a devis y cythrel yn dywysog iddo yn ysbryd Rhuf. 5.8. y bjd manr ym ma, eto fe a glywodd Duw arno gym-ryd i fab (a galon anwyl) o'i sonwes, ac fe a'i rho-ddoddi farw (fel gwenhinen yn y ddalar i borthi Joan.12. llawer. Rhodd fawr anhieithol yw Christ, a rhodd fawr yw law ffydd i'w dderbyn, Ni all neb i phrynnu Ri uf.8.32. ond fe all y cloraif i derbyn. Llawera ddyne dir yng- Elay 55.1. hylch y cyfam-mod newydd, ac am hynny ni ddywedafi ond byn yr awron. Mai drwy rinwedd hwn y mae'r Can.2.18. pechادر yn eiddo Christ, a Christ yn ei eiddo yntau: mae Duw yn ymro i drwy Ghrifft i ddy n, a dyn yn rhaid iddo ymro i drwy Ghrifft i Dduw. Ac felly mae pôb petb ar sydd gan Dduw (oll yn oll) yn eiddo dyn, ac eiddo dyn pechادرus, sef ei holl ewyllys a'i feddalau yn eiddo ysbryd Duw. Eiddo si (medd y Tad wrth Joan. 17. Ghrifft) yw'r eiddor ti. Ac medd yntau wrth y pe- 6.10. chadrur, Eiddo si yw holl eiddo'r Tad, ac eiddo ti yw fy eiddo si, a'm heiddo si wyt i oddyn. Mys i'ch bryu-nais. Rhaid i mi dy gael a'i th gymryd. A rhaid i ti' das gael ffydd gennisi i'm cael ac i'm cywryd innar. Dyma swm y cyfam-mod newydd.

Eryr. Ond bethyw'r ffydd ym ma y sonir am danis?

Colomen. Ysbrydoliaeth ryfeddol, nid yw'n aig i' grada mai'r Jesu yw Christ, Ond hefyd mai'r Christ Eph.5.6. ym ma yw anwyliaid a Brenin a Bywyd dy enaid ti: a darfod i'r Jesu farw dros o'i fyw ynoti, ac i'ch ddwyn yw ddyled at Dduw i'r gwreiddyn yw y drindod nefol, a'r hwn yw chedodd dyn allan drwy gwymp Adda. Pan fo'r enaid yn canfed hyn iddo ei

bun, ar y a cynnws hyn y addo ei bun, Dyna ddys yn ei hyd. Na gwnwyllyd yn dechrau gofino. Ni d' i ffddir moni.

Eij. Ond am yr wyt mor fynych yn dywedyd mai Christ yw calon Duw'r Tâd?

Colomen. Am mai ef ym hynyd, a dirgelwch, a
Joan.1.18. doethineb ac annylyd a clyntas a dimarthaef, a phen-
2 Cor.1.24. naf ei Dâd (fel y mae calon mewn dyn.) Ac nid oes
yn ei galon ef ond ewyllys da tuag at bawb, heb ewy-
llysio fôd neb yn golledig. Er hynny pan wneilo dyn
ddrwg yn erbyn Duw mae fo yn barod i foddwl yn
ddrwg ac yngaled am Dduw ac nid am dano ei bun, fel
ped fai'r Goruchaf or y bai ac nid dyn.

Eryr. Er i ti ddywedyd mai da yw Duw, nid
wyfi yn credu nad oes digter ynddo tuag attaf ti?

Plal.99.8. Colomen. At dy gnaud y mae digter, (a gwir
yw hyn) Rhaid i ti adel iddo ddisfa dy gnaud, rhag
i th gnaud i ddisfa dy ysbryd, Ond at dy ysbryd
nid oes ondcariad. A oes dim tynwyd yn yr hanf?
nen eisian ar berfffeithrwydd? A wnaeth Duw ni-
wed i si erioed? Ond oddi wrtho ef y cefaisti bob dai-
oni? Ond efe a'th achubodd di oddi wrth lawer pe-
rigl? Ond kir y cyd-ddygodd ef a'th di, er i ti ba-
er i dy brachod beynydd yn ei wyneb ef? Ond efe a ro-
ddes y lhd ai bobl ai fab ai fiblo'ch flaen di, a lawer
rhyi uud cariodus i ti? A yni (wedi'r enwbl yn tybi-
ed mai meistr caled yw?) Nid yw fo yn eisio genit i
ddiom end y perth sydd iha ar dy lös dy hunan. Dymaid
dithau fel y dywedodd gwraig Manoa. Pe buase Duw
ar fedr ein lladd ni, ni buase fo yn gwnenwr
cynaint drosom ni. Nid awser yw hi yr awren i
ddigalonni. Nole, mae'r draf ym lodi yn ddis-
clair, ar Seint Eliav yn gweidi Hallelujah, ar
pechaduriaid yn daffroi, ar anifeiliaid drwg yn

Job 36.23. Exod.34.6.7.

Born. 13.23.

dishau fel y dywedodd gwraig Manoa. Pe buase Duw
ar fedr ein lladd ni, ni buase fo yn gwnenwr
cynaint drosom ni. Nid awser yw hi yr awren i
ddigalonni. Nole, mae'r draf ym lodi yn ddis-
clair, ar Seint Eliav yn gweidi Hallelujah, ar
pechaduriaid yn daffroi, ar anifeiliaid drwg yn

rhedeg i wlochesau, ar blodau yn tarddu, ar haf
mawr yn agos. Cyfod iukan i fynu yn galonneg, Ro-
edd gan Duw feddwl ddiattai pan ordeinie ef i ti
gael byw yn y fach amser a hwn. Ne wyddost i nad
oes gan Duw adefnydd mawr mewn cariad i wneu-
thur atb di yn dy genhodlaeth. Gwir yw y mynnai
Diasfol i i feddwl yn ddrwg am Dluw (i fod ef yn dy
gafan di,) fel y mae fo ei hunan. Una Cosia i Dau o
gymryd gafael nid ar natur angelion ond ar natur Heb. 2.16.
dynion, yn Hâd Abram ac nia yn had Lucifer.

Dywaid ti yn dr galon. Drwy nerth Christ tra fynd-
wyf byw, mi feudylia 'n dda am Duw. Er iddo Job 13.15
fylladd i, mi alynaf wrth ei draed ef. Ac os da e
meddwl i mewn fel pelien danlyd oddiwrth ddisfol
Taft hi yn fuan allan ei vanh at ei thâd, ac yno nid
dr eiddoti ond eiddo'r gelyn yw'r fach fead lian di-
ffath ar rheini, nid yw Satan ond fel Ceil. 2g sydd.
Gwirthwyneba fo yn dy galon, ac fe addi. 2. ge udus- Jac. 4.7.
wrthyt. Siwm dy holl daled ti yw meddwl y dda am.
Dluw, ac yn ddrwg am dy feddal di hunan, enys-
daioni yw ef, a nhîth ârygioni yw iuthau. Gwra. yn
nes i i garu Duw yn anwyl ddigon, eth gwynn a dy hun-
nan yn anghyrmodlon fel y dilit.

Erv. O d yr wyii yn clywed beynydd i yw fân
ynol, Mai cyflawn i yw Duw, mai cyfyd yw i goith
netol, mai colledig yw'r ihan twyat, mai aml yw y
rhagrithwyr, Mai anaml yw addolwyr y Tad, mai
taer yw'r gelyn, Mai diartog yw dyn, Mai my ych
y cwmpais i fy hunan, Mai digymma yw
ty mhechod, ac mai cant i un y cai tîch fod yn
gadwedig.

Colomen. Dymma'r asteb. Wele mae'r dros i'r
bywyd yn agoredetto. Na fydd ddisfol. Diselli etto fy- Esay 63.
ned i mewn i'r plas gogoneiddus trogywyddol. Mae 1.20

Mar. 11. gwaedd oddwr i'r Dduw drwy'r holl wlad yn gwahadd pawi i mewn er trymmed yw ei pechodau ac er arosed fu ei crompian. A phan ddelych yn ddi ewyllys i mewn at Dduw, se a rydd i ti arfan i ymladd ar farph, ac a'i thwna di yn daer i ddynnu i lawr wrjchoedd gardd y cythrael ynoti ac yn y byd. Ac se a ddisg i i'r addo-
23.
Eph. 6. li'r Tad ei hunan yn ei rifyd ai wirionedd ei hunan, drwy garthu allan y rhagriath ar ffalfseddwl. Ac yna di ges tyhod dy fod i i'w mewn er i'r cadweddig, wedi myned drwy'r porth i mewn i gwisgonder Dduw 'r hwn sydd i ddo pŵ yn i'r sy'n nesol gredu eseng! Dduw. Cenys nia oddi'n ond o Dduw y mae iechydwriaeth.

Abus 3

Eryr. Mae hyn yn gyflwrus iawn, ond er hynny mae rhyw teb o'r tu fewn yn fy lladd i. Beth a waa ym colled g? A oes dim help iâdo?

Hol 6 1.

Colome i. Kard yw di ladd di cyn dy iachau, eith golwg i'n dr gael. A fel y daeth Immanuel o wrcheder nef i waelod wffwrn, felly i swydd ef i'r codi llawer o wael d Gwae i wrchaer Gwynfyd. Ni adwaenion yn ddech i'r Disfol atto, gan ddywed yr. Colledig yw'r ynau a ateb idd. Gwir yw hynny. Ond (ebrif) Gwir yw hyn hefyd. dd fod Christ i gadw'r colledig. Dal d iafael ar yr edef honno. se goftiodd i Glynif ei syrdd i njldu l i i gadw dr frwyd i. Ca-

Mar. 2. 17. rior y pechaduriaid pennaf yw'r Arglwydd Gornewydd.

El. 1. 18.

Mil. 3. Mae es eich fel scarllet yw dy bechodau, efe ai gwna yn wyniach ner era. Mae ei ysbryd ef megis sebon y golchydion yn carthu allan y llwgr dyrnaf. Ac

Pli. 1. 12. fe'i mae'r mab yn rhâd felly mae'r ysbryd hwnnw

Luz. 1. 13. yn rhâd hefyd. Gofyn ac di as hei. Hwn a esid yr olaf yn gynraf arbryntaf yn lanaf. Hwn a gynnar wiai newyddion i'r geryddu di (yn dy gydwybed) a-

Ban

Lan o honor dy hunan. Ni 'yn ef i ti fôl yn un or
baith diard, ond yn un o wir hiliogaeth Duw; ac er Heb.12.
mwyn bynn y mae se yn dr geryadu. Ac i'r cyntid
unwaith y gwelych di' waclod uffern dy galon i y hun,
ac uwehder cariad Duw, a rhyfeddeddan Paradwys, a
chanfod Beth wyt, Beth a fnoft ti, a Beth a fyddi di
bytb, ie meddaf pan ymglywech unwaith ac eli ac
olew serch mwynaidd y Duw trazywyddol yn iachau
briwian'r galon ar gydwybod y sa di weiddi allan. Hes. Ps.147.3.

Melsiah: Moliant Duw a leinw'r bollsyd; pwy sydd
debig iddo? Iddo fo bo 'r moliant. Duw a doddodd
synghalon galed i, ac am dyscodd i yn ffrisol i gennu
iddo gyda'i boll seintian mewn ysoryd a nerth. D. w Pial.40.2.
am carodd, Duw am coiodd, Ceisiodd, ca-
fodd, cadwodd, cododd. Haul sy mywyd drwy
farwolaeth, ffynnon sy ysbryd: Swm sy hiraeth,
Gwreiddyn byd, a phen angelion. Tâd sy Ar-
glwydd Carwr dynion. Ac o hono, drwyddo, iddo,
mae pob peth: Pwy all i chwilio? Ond pan fycb di Psal.2.11.
Lloerenaf fel byn ym mharadwys Duw, yno Gochel 1 Pet.5.8.
fwyaf rhag i'r Sarph genfigennus ddyfod ar eas a dy-
wedyd wrthi. Di elli yr awron fôd yn ddiofal.
Mae pob perth yn dda. Gollwng i mewn dy chwarterau
cyfreithlon naturiol ynos i ymgynomysgu ar deisif-
adan nefol, ac wrth hyunny (meddyg sarph) di gei'r
ddau ynghyd.

Ond dymma'r gwir, Wrth hyunny di golli'r ysbryd Pial 30.6.
pur ar golomen, ac yn i le fe ddaw'r gigfran i mewn, 7.
a'r llu o feddyliau auron amheus, anfodlon, rymbeistlog, Hol.2.
ac yno Rwyti yn cwympo oddiwrth dy gariad aib bri-
odcynaf ac megis yn colli dy fywyd aib oleuni uwyl
ac yn panteisnio yn dy feddwl gydag ysbryd manw y bŷd
bw̄n, yr bw̄n hefyd sydd yn chwennych dy enaid i iachau
sw feddgan. Ni buddyn anllad erioed yn chwennych

Jac. 4.4.

morwyn brydferth, cymaint ac y mae i sbryd y byd
bw̄n yn chwantu dy enaid a:, Canys fe wyr byw yd naturiaeth i Dduw wneuthur dy i sbryd di ar ei lun e bur, i fod yn forwyn iddo ei hun. ac na ddylit ti ymlygyn gydag un creader. Ac am hynny os cefaisit ti unwaith flas ar air Duw, Gochel i golls, a mynd yn butem i'n dy feddwl i chwantu diu fol, ar cnawd briom, ar byd bir ymma.

Heb. 6.

Eryr. Ond bech os cwympha dyn oddiwrth y gofal ar hi aeth ar cariad cyntaf? A oes dun gobaith o hwynnw?

Hof. 2.7.

Colem. Cofed hwnnw yn fuan. Cofied mai grëll yw bud ymmeriebau mab Duw nac ym t ybueddu yn y enwed. Gochel galeda dy gwdwyr bod wrth i mynych dwymu. ai hori.

Lzec. 16.

Mae dy reswm di (o Ddyn galwedig fel neuadd wedi i hyscabo ar i hreftnu ai goleuo, Gwala rhag i sart i ffordd naturiaeth lygiedig ddyfod i me i'n enwau, rhag ir diwedd fôd yn waeth na'r dechrau; Dwyg ac erci yll yw dechreawd pech id r iorl i eis i'r byd, ond mae diweddrhai yn wreth wrth i geni or fôd. o Cymmer ofal rhag i'r

Luc. 11.

genysilid: i ddâu, rhag na bo goleuni ynot i ddangos i u i ba le yr ei di iorl fwrw. On d bydd i'r orl: i nyddam eu ngyb d eih a gostyng eiddriwydd a

24

2 Pet. 2.

25.

pech id r iorl i eis i'r byd, ond mae diweddrhai yn wreth wrth i geni or fôd. o Cymmer ofal rhag i'r

Pst. 13.3.

genysilid: i ddâu, rhag na bo goleuni ynot i ddangos i u i ba le yr ei di iorl fwrw. On d bydd i'r orl: i nyddam eu ngyb d eih a gostyng eiddriwydd a

1 Cor. 16.

hysdra gydi'r Duw. Dal i duoni a cefaisit. Gad ir ledyn mawr a bedeg a thys i ynot. Cadwallan y drwyg, a Gwacada am help, ar Achubwyr a nesha etiat. Cofia weision Duw ynt, er amled oedd ei gwendid yr iedd ei meistr yn rhoi henwau parchedig arnynt. Sef, Noah berffanh, Abraham ffyddlon, Llŷg siawn, Job ddioddefgar, Davydd llun calon Duw, Ionach y prophwyd, a Moses addfwyn (yr hwn pan ddigodd seithwrth fe a bechodd unwaith.) Am hynny,

13

ymdaro di yn lew ar gelyn yn nerth yr Oen. Cymmer

Dat. 2.25.

glez

stebwaith fe a bechodd unwaith.) Am hynny, ymdaro di yn lew ar gelyn yn nerth yr Oen. Cymmer

gleddysf hyns angau Christ i ddarnio 'r Sarph, ac i ladd
yr hen delyn ynot. Os cwrympaist, Cyfar, Ac os codaisit
Gochel gwympo. Nid rhaid i ti ymgadw rhag dim ond
rhag y Pechod yr hwn yw gelyn Duw, a gefail diafol
drwy 'r hon y mae fo yn cymryd gafael ar y meddwl.

Eryr. Adolwg Dangos i mi yn eglurach, pa beth
yw pechod.

Colomen. Pechod yn iro seddiad y gyfraith, Am- 1 Joan. 3.4.
huredd y creadur, croesineb naturiaeth yn erbyn
Dnu. Gwrthwynebriwydd iw ewyllys sanctaidd es.
Pechod yw pan fo 'r meddwl yn chwilio am fodlon- Esay 95.2.
rwydd lle nid yw iw gael. Rhaid yw deall mai drwy
bechod a Adda y torrwyd naturiaeth yn ddarnau,
ac mae Dnu drwy 'r darnau hyn (sef drwy bob peth)
yn Llo. Ar pechod yw cesio dedwyddwch yn y Lu. 15.16.
darnau hyn ond nid yn Nuw. Mae 'r dyn glwth
yn chwilio am y daioni mewb bwyd, ar meddwl mewn Phil. 3.19
diod, ar balch mewn dillad neu ddonau 'r meddwl.
Hefyd mae 'r gwryw ar fenyw yn tybied fod y per-
ffenthrwydd yn y naill y lloall, ac yn mynd drwy frym-
ni (o flaen royn eb golau Dnu) yw geisio, ond yn lle i
gael yn cwympo illdan i ffwr y cythreuliad. Canys nid
mewn un creadur, nac yn yr holl greaduriaeth y mae
'r trysor ar blodeuyn Daioni. Mae 'r wybren ar ddai- Job 28.
ar, ir mor yn llefaru, Nid yw ynone ni. Mae 'r def-
nyddian ar dfrnderau, ie ac amser hefyd yn dywedyd.
Nid yw ynom ninnau. Di ells gael y rhain heb gael
Daioni, er i fod ef yn ymguddio drwy 'r cwbl ym-
mhreswylor trogywyddoldeb. Mae chwariant 'r me-
ddwl fel saethau, Pob un ar sy'n mynd heibio i Dduw
pechod yw: o mor aneirif iw'r rheins? Ac ni all dyn
ond pechu tra fo ef yn aros ynglŷn â naturia-
eth, Hynny yw yn llŷgadrythu ar y naill beth ar ôl y
lloall, heb ddychwelyd ir undeb, yr hwn yw Duw ei hyn.

Pi 5.1.6.

A chymaint o ddyn ac sydd yn ysbryd Dew, cymaint a hynny sydd heb pechu. Ac yn fynnych mae enaid dyn yn pechu pan fo ei ysbryd ef yn ymgadw yn bŵr.

Eryr. Roeddwn i gymwynn barod i ffientio, ond yr awron mae ynot beth nerth, (a chefn a chalon) i ymofyn ymhellach cyn ymadel. Adolwg dangos Beth yw y rhagoriaeth rhwng yr enaid a'r ysbryd yn yr un dŷn.

Colomen. Ysbryd dyn yw 'r tryffor mawr, ar enaid sydd megis llong i w ddweyn o'r naill ir llall. Ysbryd dŷn yw 'r castell, ar enaid sydd fel tref os amgylch. Yr ysbryd yw cynthwyllyn y meddyliau, ar enaid yw pliscyn y rheswns oddi allan: yr ysbryd (medd yr yscrythur) yw 'r mér, a meddyliau 'r enaid yw 'r cymanlan.

Heb. 4.12. Ysbryd dyn yw gwrciddyn y pren a rhefys-
i Thess. 5. man 'r enaid yw 'r caughennau. Mae enaid ym
mhîb perth byw, a math ar ddeall gan anifail,

Ond nidoes ysbryd ansarbol mewn dim ond mewn dynion ac argeision. Yr enaid ymae dyn yn ei lun ei hun yn i
genedlu, ond Dew yw Taid (ac nid Taid) yr ysbryd.
Yr enaid rhesymol yw llywlawn dyn ond yr ysbryd yw
llyw y llong. Weuthiau mae ysbryd dyn yn rhodsw (fel
Dina) allan yn rhodseidd yr enaid, ac yna mae gwynn
ysbryd y byd hun yn i gipio, Ond mae ysbryd dyn
natuwbol yn wastad allan o hono ei hun fel y mab a-

fradlon nes dychwelyd, yn cael i ddwyn yngheriwyn y
cyfraddol, ac yn dilyn et ebwib:aniad ef yn y cnawd

mae 'r ysbryd fel tý Llo: ar enaid yn cnawd fel heol So-
dom. Ac fel ymae rhagoriaeth rhwng anadl dyn a
feddal, felly y mae rhwng yr enaid ar ysbryd. Yr ysbryd
yw neuadd yr enaid, a'r enaid yw perth yr ysbryd. Dyma 'r ysbryd (yn angau 'r corff) sydd

Preg. 3.21. yn esdyn i sýnu at gadair preswyliwr tragywyddoldeb,
pan fo enaid anifail yn desdyn i lawr, canys gwaad yw.

Deall

Deall hyn hefyd, wneuthw o 'Dduw ddyn ym mewion pob creadur (megis cynhwylin y byd mawr.) fe Psl. 139. mae lodd Duw os enau ei hun e: anadl ynddo iddo, a hennw a bery byth. Ei ysbyrd naturiol sydd drwy ejd-gynhwiliad y ffurf-fen, a'i gorff or pedwar defnydd. Mae dŷn Duw yn gyfrannog ar ser mewn teguch, ar planhigion mewn cyfiant, ac ar anifail mewn synhwyrau cnaudol (y rhai yw'r enaid naturiol: yn gyfrannog hefyd ar Angelion mewn deall trwyddol, ac a Christ yn y natur nefol. Na chymer dimeth dwylo gan dwylla'r yr oes hon, ac na fydd ddiorth i ti dy hun.

Di weli ynot dy hun ddau fath ar feddyliasi. Rhais dynion cuddiedig pwrsesol dewisedig anwyl (fel ari ym y meddwl.) Mae rhai eraill yn gwenni mewn ac allan drwy'r meddwl, fel dynion mewn llety, ond nid ydym yn aros ynddo. Di weli hefyd fod y naill feddwl ynot yn gwrtihod y llall; atb fod ti yn meddwl llawer perh yn erbyn dy ewyllys. Gwybydd gan hynny, Agor ar lygaid a Ciwl, mai gwreiddyn yr ewyll; a yw dy ysbyrd, ac mai'r llall yw ei fraith dy aelodau. Mae 'r enaid yn y byd ymma yn sefyll yn y corph, ar ysbyrd yn llechu yn yr enaid. Pawo sy'n gweled corph dyn, a llawer sy'n c. infod yscogiadun yr enaid, Ond ychydig yn dirnad yr ysbyrd a'r geiaf, sef gwaelod y galon. Ni nol neb hwnnw ond ysbyrd Duw, yr hien sydd yn chwilio pawb. Ynkellich; fel mai'r corph yw cysrod yr enaid, ar enaid yr ysbyrd, felly di ell i weled fel y mae dy ysbyrd a'i nbiwrw 'r holl ymportioin (yr holl feddyliam naturiol) fel gwagedd a gorlhyrniad yr ysbyrd: bresef yr enaid, ar enaid yn bwrrw yr ymborth corphorol i hapran y corph. Mae rai nes yng weithio ar daid rhan dyn, yr isaf ar ein cyrph (fel y gwelwn beinydd) Job 38. 33. y ganol ar ein bencidiu, ar uchaf ar ein hysbrydoedd.

In yr ysbryd enaid a chorff yr ymddangosodd Duw ac y pechodd dyn, ac y dsoeddefodd Christ. Mae rhin-weddau dyn naturiol yn ei enaid, a'i bechodaun yn ei ysbryd, Mae rhinweddau dyn ysbrydol yn ei ysbryd, a'i bechodaun yn unig yn ei enaid. Y Sawl ni adwaeno ei enaid a'i ysbryd ni ddeall nes feddylian 'r dydd, nes frenn-dwydion y nos. Pam y mae rhifeloedd mewnwseinietai oddifewn? em fod y dref er castell ymma yn saethu at ei gilydd. Pam y mae ymrisonau ym'r sg ffyddloniaid? am fod enaid y naill yn ym'fod yn erbyn ysbryd y Hall, canys yr un yw ei hysbryd hwyni oll yn Nuw. ond ni chytuna ei baneidian naturiol a'i gilydd. Ac hefyd llawer dyn sydd yn newynu ei ysbryd wrth besci ei enaid a rhefwm dynol. Mae tair rhan dyn yn ymddangos fel plant a gweision ac anifeiliaid Iob, neu yn debig i dri mab Noah a'i gwraigedd. Neu fel tri phlentyn yn y ffwrn a mab Daw yn bedwerydd. Neu fel cynieedd y deml, ar lle Sanctaidd, ar lle Sancteiddiolaf. Cofia di; hau mai'r tri hyn yw dy dyddyn a'i erifeddiaeth di; Ac mae'r yscryt a'i lan yn son yn helaeth ac yn sych em ei enaid a'i ysbryd a chorff, er nad oes favor eito yn deall hyn. Ar rhai sydd yn canfod ychydig lewyrch ni chaniadhaed iddynt moi dræthu mewnwseinieth ddynol, Canys dysnder anfeidrol yw, Prin y ganwyd yr amser yn yr hon y datenuddir hyn. Ond disgwi di yn ostyngedig am Dduw, ac di geis weled rhyfeddodau tragrwyddol ei g. triad ef, a bydd ddisolchgar am ychydig oleuni.

Er. Ond mae arnai olin ysbryd Anghrist, rhag i ni dderbyn gau achrwiath ac angel y tywyllwch yntith angel y goleuni; mae llawer dyliceidiaeth ddwfn ddieth ddyrus yr awron nad wylfi yn i deall.

Colomen. Hawad i blentyn y dydd adnabod Anghrist (Blaidd y nos) fel y dywedau i o'r blaen, Mar. 7.16. wrth ei lais a'i llo i ddillad a thnedd ei fywyd.

Mae

Mae fo yn newid gwisg yn fynych ac yn dyfod ^{2 Cor. 12.}
 yn rbiith gofystyngeddrwydd a dyscseidiaeth a go-^{Col. 2.}
 leuni newydd, yn cymryd arno brudd-der neu lawe-
 nydd, a zêl i lo'gi'r cnawd ac i fyw yn ysbrydol,
 ac er hynny Hunan yw Siwm ei holl grefydd ef, Ei
 enwllys ei Hunan awna, a'i feddwl ei Hunan a syn, a'i
 synwyr ei Hunan a'i barwain. Mae 'n hawdd dy
 adnabeddi (o Sarph dorchiog dwyloedrus er dy fôd
 ti yn nyddau dy edef yn Lawer miinach nag o'r blaen.

Rwy i yn ymffrosto mewn rhinwedd a chrefydd ac o-^{3 Cor. 10.}
 pinio'n han o'r gwirionedd; rwy i yn sôn am yscrybwr ^{12.}
 awdurdod Duw, ond yr wyt i yn byw mewn angbariad
 a chenfigen, mewn hyfdra cnawdol (yn barnu Lawer
 cyn clywed barn Duw am danat dy hunan) yn rhyfif-^{Math. 7.3.}
 la, yn ladd, yn llo'gi, yn hedrafa dan rîb Du-^{Jer. 7.4.}
 wioldeb, yn difetha'r defaid fel dwynoges, ac yn
 diangor i thffau, yn hechua yn dy synwyr dy bun, ac yn
 gwnio dail i guddio dy noethni. Wele Haia y Goruchaf
 a'u ddycbryna a, discleirdeb ei addysodiad a'u ddisfe-^{Psal. 29. 9.}
 tba. Ar sawl a addolo Duw ei bun a addiangor rhagor ei ^{Preg. 7. 26.}

Eryr. Ond beth a wna un sydd yn tybied yn ei
 galon nad yw ei holl grefydd ef hyd yn hyn ond
 oferedd cnawdol, a phennod rhagrithiwr.

Colomen. Dechrau o newydd, a chymer dy gyfrif
 fel plentyn basb. Anghesia yr hyn sydd or tu'n ôl er ^{Phil. 3. 13.}
 na wyddost nad oedd gras Duw yn yr hîna waethost.
 Oblegid yr un deyrnas sydd yn gyntaf yn yr eginin ac ^{Mar. 4. 28}
 yno yn y dwyser, ac yn olaf yn gallawn yn y dwyser.
 Na farned neb ddydd perthau bychain rhag i fawr farn
 Duw gwympo arno. Di frost mewn cyffordd meddwl ^{Zach. 4. 10}
 yn ysbryd caethiwed mynydd Sinai, ac ar y bryn my-
 glyderchyll bwnnw yw wyt i etto mewn rban, Ond
 mae 'r treud arall ar fynydd Sion, Cofia fôd cariad ^{1 Jea. 4. 10.}
 Duw yn bwrrw allan o'n fel y tasfodd Sarahagar allan.

Mae cariad Duw yn toddi calonau rhai yn llawer
cynt nai ddigofaint. Gochel iau y caethiwed. Ai
vn o'r Hagarenniaid a fyddi di yn dy ddiwedd? Fe
ddyle fod ynot feddwl sobr ffrisiau diolchgar byfryd
gweddaiad diniwed yn waftad. Nid wyneb-pryd sarrig,
fur, cymylog. Ond wyneb-pryd angel doeth diwyd di-
stawi di-gymysg. Ac oni buost felly, Eärych a gwel.
Mae'r pren mawr yn blodeno ynot ti ac eraill. Bydd
fellos o byn allan.

Eäryr. Et hyn i gyd, mi dyby gwn nad wyt i wei-
thiau yn ateb ond yn dywyll ac yn brin, a bôd
llawer o'r peth a ddywedaist ti iw roi heibio cyn
nemmor o amser.

EisB.13.

Colomen. Cofia byn (O Eäryr) fod yr holl ym-
ddiddan ymma a fu rhwngom ni fel Hyfr corn, neu A.
B.C. i blentyn; Ond mae amser a lli bôb pesh, Ac
mae yn rhaid rhoi lin ar lin a gorchwyn ar orchby-
myn i'r anneallus, a dysgu i'r Baban Grifft Groes (yr
bon ni ddeallodd nemmor mewn nerth eto) Er hynt
diweli pafath waith awna'r Gorsuchaf wrth ysgogiad
deiliem. Fe alle drwy byn y gweithiau fo lawer yng-
halonau rhais. Ond mae llawer dirgelwch iw ddangos
ar syrder nad wylfi yr awron yn fawr Sôn am dano.
Ac meddaf nid yw byn i gyd ond golygiad mewn drych
ar frisiau, neu rossyu yn gwywo wrth i areglî. Nid yw
Hyfran a llythrennau ond fel gwelt. Mae'r bynyd
yn yr ysbryd nid yn y Hythuren. A'r sawl sydd ysbry-
dal a wyr oddiwrab ba ysbryd y daeth y pethau byn,
Ac nid gwarwarw yw. Ond gochel di pwys bynnag
wyt (er doethod moddant neu er dwriadol) escluafo
dan dy berigly peth a ysgrifennir ymma, neu ddarllia-
in yn ddifraw, a'i fwrr i gornel i rydus yn dy erbyn, heb
öddeall hyd y gwaetol, Canys mewn rhyw fannau mae
dysfaien berthau Duw yn ymddangos, ac mewn eraill

mae llaeth, ac megis chwaryddiaeth besyd i'r rhai bychain. Ac weithian rwi 'n adrodd yr un peth yn fyngoch drosto.

Er. Ond mae llawer o'r dyscedigion nad oes gan-ddynt fawr bris (Dybygwn i) am y pethau hyn.

Colomen. Taw son o'r diweddu. Nid oes tor o ddysg yn y byd, nag oes un a fedr ddarllain holl ddalennau Isay 44.
ei galon ai feddylianci hun, Nid yw 'r Doctor ond 25.
ansfail cyfrwys, nid yw 'r yscolhaig da (fel y gelwid i
fo) ond aderyn coeg, Oni bydd rhôdd or nefoedd gan-
ddo. Ac os bydd, Mae fo yn isel ei feddwl, ac yn lle-
isiau pawb mewn cariad, ac yn byw yn gysion yn sobr Tit. 2.
ac yn ddauiol. Mae gwir ddysg yn dysgw dyn i fod
yn y byd ymma, yn ddewiswad fel plentyn, yn fuaddiol
fel defad, yn ddiogfalu am y byd (fel un yn huno ym-
monwes y creawur,) yn effro yn erbyn pecbod, yn ddi-
wyd yn ei orchwyl, yn ddigenfogen oddisewn, yn llar-
wenbau yn naioni eraill, yn lonydd dan waethaf dy-
nion, yn ddioddefgar dan ddigofaint Duw, yn fodlon
beth bynnag a daigwyddo, yn nefol fel Christ eis huo-
nan, yn hyfryd mewn tristwch, yn galonnog mewn cy-
fyngder, yn hyf fel y New, yn wirion fel colomen, yn
gyfrwys er mwyn yr efengil, yn ffiaidd ganddo ei hun,
yn blino ar fiodau natur, ac yn bresu am Baradwys.
Ac he nad yw 'r perban hyn, nid oes yno ddilys gwir
dyscridaeth.

Ergr. Ond beth oni ddyscais i yr un o'r rhain etto?

Colomen. Mi ddywedais o'r blaen, fod Duw yn
danfon ei holl blant ei hun allan o'i tai ei hunain i
yscol ei fab. Ar sawl a ymroddo i'r môb yn ei holl
ewyllys a gatff i wneuthur yn ddyscedig am deyrnas
nes, a chlywed llais yn siarad oddisewn, Dyma'r
ffordd Rhodia ynddi. Cyfod, medd Jetemi, i ti arwy-
ddion ffordd. Gosod it garneddau uchel i'w gylfarwy-
ddo

Arwydd i annerch y cyrra.

ddo yn yr anialwch. Un garnedd yw Gwybodaeth, ac hen
bo'r garnedd honno mae'r dynion yn cyfeiliorni, Canys
heb mybodaeth ni all y galon fod yn jawn. Fe all fod
gwybodaeth heb ras fel tannu'r id heb dan) ond nid oes
dan heb danwydd. Carnedd arall yw Cariad at bawb.
Lleis bo brunnw mae Duw yno, ac lleis bo mae fo yn awy-
ddus i wellbau pawb, ac yn ofalus rhag niweidio neb.
Carnedd arall yw Gostyng eiddarwydd ac isder meddwl
lonydd, dioddefgar, distaw; ar cyfrin a gant i dysgu
gan Dduw ei hun. Cyflawnder yw carnedd arall, a
heddwch oddiwrth gyflawnder, ac oddiwrth heddwch
llawenydd mewn ysbryd glan. Ar fawl a wasanaetho
Grist yn y pethau hyn, a fodlonia Dduw ac fydd cym-
meradwy ym mysg ei blant. Dymma rai o'r Carneddi
yn y mynydd i'r arwain i Ganaan. Edrych ar y
pilerau hyn ynot a Dôs ymlaen, a chofsta. Nad digon
i ddyn fyned i ffurdd dda, oni byr ef mai honno yw'r
ffordd orau. Bydd ddisgwyl oddifewn, di gei adeall pob
peth oddiwallan. Na symud chwaith nes codi o'r
cwmmwl. Hawdd yw diwno'r ffordd sawr wrth
geisio i mendio. Aros ym mbebyll Duw nes adeiladu
plas Caerlalem newydd. Tanbaid yw zel heb wybo-
daeth, ond cariad addfw yn colau fydd hyfryd.

Num. 10.

Eryr. Dywaid etto. Beth a dybygi di am holl
opiniwnau a chrefyddau y Twrciaid, ar Papistiaid,
a'r Protestaniaid, ar Lutheraniaid, ar Calvinistaid,
ar aneirif eraill o Sefti yn yr oes ymma? Mi
addewais hefyd i'r Gigfran ofyn i ti cyn diwedd
yng hylch y llyfr gwlasanaeth.

Colomen. Na sonia am lawer o grefyddau. Hen
a newydd, a phob un yn barnu ei gilydd. Nid oes un
grefydd a dal ddim ond y creadar newydd. Ac nid oes
Gol. 6. 15. ond un drws i mewn yno, a hwnnw yw'r ailenedig aeth
John 3. 13. yn euw Crist. Fe fuase dda i'r dyn nis efallai
fod

fod wedi ei eni yngi neu yn gath, neu yn rhwymedig
h.b. ysbyd a farwol ynddo.

Swm Daniel ab Iorwerth, Car Dduw a th bell galon,
a.b. gyrryd log fel ti dy bun. T dysn nad iw yn dilyg
lyn, ni wrth o ba opinian y be. Ar faint a dyllo
iddo fedru hyn yn rhwyl nideawys i bunnau mowris-
dysa y chwerwedd fydd yngardd ei galon ei han.
Ond i dduello ei haner y mae. Mae'r piciwrnnyr
yngmrfaelio ai gilydd fel i'w i amôl h.y. nad f-f'w a
a möch i w y rban orau yndlynt, a thithbe (O Dafyⁿ
cyfrnys ddrwg segur llyd) i webhen uffrn y'i chwer-
tikin o'm ei pennau, wrth i gweled yntaro y'a erbyn ei
gilydd yn yr entri dywyll, am i h ôd hab na gweled na
deall i'w iethi gilydd. Ond o'r ymddyliad Gad-w hymmaith
yr holl ym ysgson ranbaid, anghariaidus, rhyslog, na
wnaith dia i nberioed. A thêwb a Sosibag i'r cy-
threulaisid chwerthin oni fedrwchwi ymrelymu mewr
cariad eg addfwyndr, a meddwl i dyllo ca llawer
mewr y hyd i'w eirian bob un gan ei gilydd, ar ebl gan
Dduw. Ac am y llyfr Gruffan aeth, ni thîl ef far
Sôn am dane. Mae hi yn llawn a bryd tu gladdu, rhag
i neb gael drwg oalwrth, yr hêl a lethrau a iant hestio.
Wile, fe mae'r pob deth o nofroydt.

Eryr. Oni allasi gael gwybod. I ba le mae 'r holl
eneidiau yn myned pan ymadawont ar bywyd yma
Pan elont hwy vñwaith ymaith nid ydym ni yn cly-
wed dim oddiwrthynt hwy ond hynny. A aethant
hwy ymhell neu yn agos neu ymha le ymaent hwy?

Colom. O Eryr angraff. I ba le mae 'r ganwyll yn
myned pan ddiffodâd hi ond iw hwy bren danllŷ i'w natur-
iol ei bun? Neu i ba le mae 'r tan ar gwres or bau-
arn poeth yn mynd allan wrth ei roi mewn dwfr? Nid
drwy 'r genau y mae ysbyd dyn yn mynd allan or i'g
pridd, ag nid drwy 'r genau y daeth yr enaid i'w
i'r corph ar y cyntaf, Canys perth pŵr bywiog cyflwm

ir ysbryd meddwl dyn yn i'r undio drwy bôb corph heb
symud na chynhyrfu dim. O chwi rai deillion Ag-
or i'wch eich hygaid a gweilwch, sed ysbryd pôb un(wrth
Gn. 25.8. dorri i'r corph) yw aros yn y naturiaeth yn yr hon y
bu soryw. Os hygredig oedl y meddylian hygrediga-
eth trwynnyddol i'w ei leti. Mae naturiaeth cariad
newydd a dîgter trwynnyddol yn cynnwys ei holl blant yn-
ddi, ac yn cipio gafael fel ffilm ar wer, ar bôb ysbryd
yn ôl ei anian. Ond ni wêl dyn mos garref tra fo ei
gnawd am dano; Mae dynion (meddaf) fel adar yn
canu ar y pren heb feddwl am y gweiddyn sydd yn-
dynt. Mae'r eneidian sanctiarâd a hunasont yn
Nnuw yn lonydd yn y golan distaw ymhob man o flaen
ei'n yneb ef i'r tu allan i drws y sbryd y byd, yn dis-
gwyl am gynhyrfaid y corph drwy gyffroad gweiddyn
naturiaeth. Ond mae'r ysbrydoedd colledig wedi torri
edefy bywyd yn nhywylwch meddwl diglonedd Dnuw
yn rhôo ac yn oclain, Ordnid i'w'r iâd yn i clywed.
Pem hyunny? Am nad oes ganddynt hwy yn uffern mor
llais safod i lefare, na chan y'r han fwyaf o bonom nî
glustian y sbrydol i wrando sef calonau i'n hystyrio er
i bôd nhw yn yr un natur a ni. Ond mae'r ffyddlonia-
id ymma yn gwybod i aith y Seintiau yngyd arall,
ac yn canu yr un Hallelujah i Dduw gyda bwysol, nid
yn gweddio arnynt am syned ar Gbrisf drostym, canys
mae fo i bun yu nes atynt na seintiau neu angelion.
Ond am y defaid ar geisr yn y goleuni ar i'w yllwch,
Luk. 16. Cofia foâ Gagendorf a wr rhwng ddynt (fel rhwng La-
zarus a'r gât h goludog) a horno i'r y rhagoriaeth yn y
naturiaeth drwynnyddol. Fel rhwng melys a cbwerw,
neu rhwng da a drwg, y rhai er i bôd yn yr un lle,
maent wedi i gwabau yn ddigymod. A phan gwympo
y b. id dyn o'r corph i'r i'w yllwch bwnnw, nad oes gam-
ddo tygaid hyth i weled y goleuni, na meddylian hyth
am addaioni. Ac o'r tu arall y rhai sydd wedi diwysgo

ï'r Golomen Hwnnw nidoes fyf ganddyn feddwl am y
tymhellwch. Am hynny Edrychedd pôb dyn, ym mba un
o'r ddau y mae ei feddwl ef yn byw tra fo ef yny
corph, canys ni wr y colledig mo'i hanes ei hun.

Eryr. O Golomen mi fyddaf mor hys yr awron
cyn diwedd a gofyn i ti dy hanes dy hun. Sef
Hanes y Golomen.

Colomen. Mi ddywedais i ti ar y cyntaf ond ni
ddeellaist. Rhaid iw torri pliscyn y ddammeg cyn
cael y cynhwyllin, Er bôd yr yscrythurau sanctaidd
hefyd yn llawn Damheigion. Ar y cyntaf, mi fûm yn
Enoch yn ymrysson ar hên syd, ond nid oedd neb am
derbyniodd ond Noah anwyl ai denlu. Wedi hynny mi
ddaethym at Abraham ac yn y fan se daftodd ymaith
ei Reswm ei hun ac am dilynodd i drwy ffydd. Mi
fûm yn ffenestri yr holl Bartrieirch ar Prophwydi ber
fyd. Ag ar ôl y Prophwyd Malachi ni chfeisiai famr
le i ddosdyn nes dyfed Joan. Ond mi orphwysais ar
Jesu Christ ai Apostolien, ac mi a chedais drwy 'r
eglwysydd hynny. Ond cyn ywadel o honyn tebyr ar
byd, se ddaeth Brân y nôs (sef ysbrwd Anghrist) ac a
gafodd gennad im berlid i. Ac yno mi addiengais i
fwrnes y Mervyrion, ac yn y Târ yr oeddwn i yn
i cyffuro bwys. Ond yn ddiweddai mi ddiscynnais yn
ffenestri yr eglwysydd newyddion, ac weithiau ar rai
o'i pregethwyr, er bod llawer o fudreddi yn ei nythoedd.
Ac yr awron, Mae'n weddus bod yn bryffur, Canys fe
osynnir, Pwy iu y rhain sydd fel cymylau ac fel Eslay 60. &
colomen nad yw chedag i ffenestri?

Er. Ond pa fath rai y myniti ti i' thddynion di fôd?

Colomen. Nid fel y genhedlaeth sydd yn mellai-
thor o'r Tâd, ac heb fendisio ei manu, non yn lân yn ca-
going ei hun, ac yn anherffaith yngolwg Daw. Nid
fel y genhedlaeth sydd uchel o'i bygaid ei dannedd yn
glaedysfan, ei gildasnewd yn gylch, i ddifesa 'r tlediga
Dihar. 30.
11.12. etc.

Dib. 20.24 oedd y ddilys. Oraint synnas im dyfodolion i fod
25. &c. fel y morgwŷg yn darparu ei gwaith cyn bod yn
rhwyg, ac fel ewnniged yn adeiladau ar y graig,
ac fel eusiard yngentno i ymdech y ghyd, ac fel
y prif congyngiaeth yn ddi i gael ar air y bywyd,
fel y gallont i'w arof ymhlas y brenin nesol. Ar
rhais hyn a wne'r mor daidig na all dim i cyffrois,
mor isel na all dim i balio, mor tystysl na all dim
i tristbau, mor sobr na all dim i ffili, mor ddislin
na all dim i cloff, mor hir na all dim i halogi, mor
rbagorol na aw neb fynd u bent i llawn, mor dâmys
na all dim gloddio a menynt, mor i'rfaenedig na ellir
i siglo, mor blantaid na ellir i cyfrwyo, mor ago-
red na ellir i cau, mor middaidd na chaff neb gam-
air gandlynt, mor isel na ddi-hon un gwynt moi
byswyt, mor uchel na all un meddwl naturiel moi
cyrhaedd, mor gyswys ar seirpw, ac mor wirion
ar colomennod. Ac ymbellach, mae rhai o honynt a
allant ddywedyd (drudyr a') i bôd nhw yn marw i'r
byd yma, ac er hynny yn hyw by.b, yn llai na dim yn-
ddynt ei hunain ac yn fwy nar byd yn i gwrreiddyn.
Ar y dibin tebynydd, ac er hynny y a sefyll, heb wybod
dim y-ddynt ei hunain ac yn deall pob peth yn nuw,
yn llawn tristmach, ond yn mynban canwyll llawen-
nydd digymmar, yn ymdaslu mewn tonnau, ond yn
fierwrith yr angor, yn gwrando ar hawb heb gredu un
dyl, ond yn chwilio pob peth, yn id y bar y caugheu-
nan ond yn byw yn y gwrreidiyn, yn rhodio yn beoly
bylyn yr enaid, ond yn ymgadw ymblâs Duw yn yr ys-
bryd, yn llafurio yn wastadol, ac er hynny yn gyrr-
phwy, yn ddistaw ar y ddilys, ac er hynny yn dystion
o'r gwir, yn llawn o feddyliau ac mregis heb feddwl am
ddim, yn cael i'w gan bob enwed a chariad
bob y bryd da, yn ymdech ar holl gyfreithiau
at yn ymgaredigo ac angelion Duw yn elyw

mwy o lais y byd nag a garant, a llai o leferydd y
Tâd nag a synnent. yn chwilio gwaelod crefyd ac
yn ymddangos ar yr wyneb i nuddir agraff mewn daio-
ni, yn ymbriodi a Doethineb Dduw ond eto hib i
mwynhan yn hollhawl. Ac er amld ei pechedan,
yn dyner ei cydwybedan yn waith nar gwaith saf yn
ei golwg ei hunain, ac yngystaf ar gorau ymmanell
yr Oen, ac yn aibig i'r gwynt anol heinadny, ydynt
yr hyn y bynt drwy ffafri y Goru has. O bydd un o
bonynt.

E yr Mae'r rhain wedi myned ymhell. Ond
dangos i mi Pa beth y mae'r gwan yn ei mysg yn
eiddywedyd.

Colomen. Mae gweiniiad yn sicr ymmysg ffy-
ddlonaid fel y mae'n ymmysg defaid, a thosturus
iw gwrandio ar fresiad y gwan yn llefaru ac yn traech-
iun. Wrth naturiaeth marw oeddwn, a phan we-
lais i hynny mi a geisiais fyw, ond nis gallwn nes i bob
peth yn of ac om hamgylch farw i mi, ac yna y
collodd y creadur ei asael arnaf, ar munud
hwnnw y cefais asael ar y creadur, neu yn hyrach
efo a ymflodd ynoffi. Orblaen mi a glywais bre-
gethau ond nid oedd i y gwrando, mi ddywedais
weddian ond nid oedd i yn gweiddio. Mi g-nais
Psalmau ond mis i orffen fronghalon. Mi Sacra-
mentais ond ni welaus gorff yr Arglwydd. Mi ym-
ddiddeinais ac a ddywedais lawer perh nid oncalon
marw gwirionedd, nes i'r rhoifyn darddu yn
Ac wedi'r holl gynnwys rhaid ordi dinedd or diwyddegyn
debrau, a marw cyn i'r wenhithen dyfu drwy
yr uaiar i. Fe sy'nhaodd y pechol ar amledodd i,
Rudeb Dew wedi digio ac yn eirug yngladair
fynghydwybod, a diafol yn gwennu ac yn cibwr-
tien am fymben i, ac yn gweiddi er tu fewn.

Ho Ho myfi pian 'r aderyn. Mae fo 'n siur
 yn y fagl. Mae ei feddwl ef mewn tair o gad-
 wyni hefyrn, yn ffasi'r ei cwyllys ei hunan, ac
 yn ysbryd y bŷd mawr, ac yn nigosaint y brenin
 mawr gyda'm si. Mi ofnais hafyd na ellid byrb dor-
 ri mor tair cadwyn bynnu i'm gollwng i yn rhudd.
 Heb law byn hafyd fe ddaeth Rytheiaid Saxon ar
 fy ôl i dan clrbain: Gmatwarwyr y mlâdum gwam-
 diafoni. A phan welodd yr Heliwr nad oedd gennif
 fatter beth a ddylwedi'r bŷd ai fytheiaid, fe gynhyr-
 fodd blant y deyrnas, arbai (megis) o blant y Bre-
 nin im ceryddu im digalonni, im rhwystro, ac iau hoersi.
 Pan ballodd byn hafyd, fe ddeffrôdd y gelyn holl wreid-
 diau usfern o'r twfwn i mis y hunan, i fod yn ddig-
 Non, yn astan, yn greulon, yn benwyllt, ac yn llawn o
 wres hion drwg, yn fyddol, yn sarrig, yn fuddo, yn
 oferfeddwl, ac yno'r oedd yn flin gennif fyw ac yn
 ofnus gennif farw, am nad oedd bechod yn y dyn
 gwaithaf ar a welwn, nad oedd ef yn ceisio codi i
 bin i fynnu yn fynghalon i. Roedd y nef wedi
 ymadol, ac usfern yu nesbau, Angelion Duw yn
 ymddieithro, a delwan anifeiliaidd yn ymddangos.
 Roeddwn i yn gweled fy mod i wedi cwympo
 ymysg lladro'n ysbrydol anhrugarog rhwng Caerfa-
 lein a Lericho, ac yn ceisio gweiddi am bwlph ond
 yn methu gweddio, Nes i'r Samaritan bendige-
 dig, sef yr Abarbwyr nefol, ddyfod atraf am codi
 i hyu. A hyn oll yr wyl yn i ddywedyd er dy fwy-
 di, fel os doi dithan byth i'r gwasgfydd yma
 am y pechol, na ymollwng mewn anobaith a chrif-
 iwb bydal, ac nay ymgura fel dasad yn y mieri,
 ond disgwi'l yn llwydd wrth fin y ffordd. Po-
 ddaw 'r prynwt beibio, ac a'i tholwg i'w yn rhwng
 Afon Gwy, os derfyddi am danas, Darfyddid am danas

yn es freichian ef wrth ddisgwil wrth ei air ai addewid ef. Ond os dilyni hyn byw fyddi, yn ysbryd y nerth, ar cariad, ar pwyll. Roedd ynfinghalon i ysgrifennu eisai i'ch rybuddio mewn cariad perffaith, Ond fe ddaeth y Sarph ettafi, ac a geisiodd aial y pin gymma. Hi a boeroddu ei chelwyo da i nac uiaf wrth si-fial fel hyn. Hunan sy'n dy osod ar waith. Rwyd yn scrifennu yn rhwng dywyll, ni fedr ni b mo'r h ddeallnes i'ch niwl di godi, ac nid wyt i i yn dy ddeall dy hunan; Gad yn llonydd, Mae digono iwybod eth gan ddymion, bei gwnaent ar ei hol. Mae gormod o lyfrau yn barod yn y byd. Dy holl wobr fydd cael dy adelsfel tylluan yn y diffaethwch, fel felican, ie fel huryd neu un o'r philosophiddion gweigion yn ymosynn am oleuni naturiaeth i adnabod y Duwdod ynglyrreaduriaeth y byd. A welaist i i yr Arglwydd erioed? nou a glywaist i i Dduw ei hunan? Dös i ryw dwll ac ymguddia. Mae dydd Duv wedi goleuo. Gorau i i dewi, a gadel ynsmaniaid scrifennu. Gad bawb yn llonydd a'i h gydwyboddy hwn yn esmwyth. Bydd Iwan. Biwita dy fwyd a chalon iach. Rhodua i chymmer dy bleser fel y gweisi de bawb agos yn gwneuthur, ac yna si estynnir dy ddyddiarai ar y ddeutri. Wile llyma fel y chwedlenodd y ddraig gyfrwys am si, llyma fel y ceisiodd hi fynbwyllo i. Llyma fel y gwnaeth hi ei gwae-baf i'r wyltiro'r meddwl, i felio fingenau ac i aial fyllaw. A phesi canse y Sarph i meddwl ni chawsun i nag ysgrifennu hyn na thithau nai ddarllain nai wrando. Ond fe ddieth y Golwynen ac am belpodd, ac am cynorthwyodd gan ddywedyd. Dös ymalaen. Rhaid i bob gwas arfer ei dalem (er a ddygwyd o dynion) ac onide Gwae'r gwás. Nid llawnan fydd ymwa yn dy gymhell, ond gwir serch at

Dduw, aekwied fiddlin (yn nes f) at y cymru.
 Nid yw'r nwy erall nes ee gwaris o hynot dy amser
 bir mean a nghredinwch a difrifioethdra. Ac fe
 1. by 29. guff rhai gorsol dealdarwaeth allan o'r ni lar ty-
 2. 3. rydweb. Ie er nad yw drigrâu di yn deili bech y
 3. 4. mae'r ysgorol glân ynot yn i ysgrifennu. Mae rhai
 4. 5. ysbrydol ar eisffwr. Nid oes chwech fawr lyfrau
 5. 6. euraig yn hanner cer pan losewyl parparau y Brutta-
 6. 7. niaid gyn. Ac (medd Dduw) symkobl i ynglym-
 7. 8. ru a ddefethir o eisian gwybodol, Ac am dianuei
 8. 9. dy hen, nol gwech i pa amharch a gaffech yn y
 9. 10. enwed. Di heddaustr i Dduw dy writhod, aith a-
 10. 11. del me'n emloch i'r gwyddol. Ond ni ad Dduw
 11. 12. bith mo hynot. Ac er nad Dduw yw naturiolol,
 12. 13. ac er na ellir i adnab d aroyr Philosofyddiwl,
 13. 14. eisani waeth ef mor byd ymma yn ofer ond fe ai
 14. 15. gofodol fel d ych i waled ei grscod ef ynddo. Dy-
 15. 16. di bescod (cbr i G lmen, a welaist Dduw ei hunan,
 16. 17. drwy ffrwd, te a gloeiaint ei lais ef ei hunan drwy'r
 17. 18. ysbryd fidd ym llfeyrn wrth ddynion. Ac er bod
 18. 19. rhai o'r amgylch mor anheilong ar gwaethaf,
 19. 20. Mae er hyd y dyn oddifewnt leb pechu, a chanho-
 20. 21. law ymmbôh dwyv, yn ceisio llêsi bawb. Ac wr-
 21. 22. thys i (o Hâd a ngyredig a llawnym gu) yr wyl
 22. 23. yn dweud ei waeth, Cysid, a Dos ymlaen yn ostyng-
 23. 24. edeg, yn osain, yn ddi ed, ac yn ddislet gar. fel
 24. 25. byr y dât fe i'r golomen aitheb holl resymau'r sarpb,
 25. 26. a dduros wrth i'r nydlise hi yn y meddwl. Wel-
 26. 27. (o Eryr) Dim i ran o lais yn o'r rhai llêscas o'm di-
 27. 28. lymer i. Dim i'r chwyddeg o lawer.

Eryr. Bech hefyd?

Colomen. Mae yn m'ellach yn llêfarn fel byr.
 Byr yw fy dêl yn i o'r dechrau i'r ddeedd. fy am-
 oes fidd fel afon chweyr yn rhedeg i'r mör. fe gan-

ganwyd ymmysg creigian, se am magwyd mewn opinio-
wnau, se am maglwyd aros amserau, se am rhydd-
hawyd mewn amser cymmeriadwy, se am cariwyd cyn
dechrau amser, a munau byth a gas garu yr hwn am
carodd, ei lawen hoffi pan si amser weds terf. nu. Ca-
nys yr wyf dan gariad Du. er fy niöd dan gerydd
pawb, Gwael yn y tir, llwyd gan mor, llawn o brofe-
digaeithau, ond llawn mewn gobaith gogeniant nefol.
Yn y cyfamser yn rhodio mewn maes ysbrydol ymrys
defaid, ac yn rhybuddio'r geisfr na thorrant ei gydusau.
A gymmero rybudd cymmered. synbasg i ym bôd
yn ddiniwed ymmysg dynion. Ac oni allas lês i
bawb, gochelyd gwneuthur asles i nib: A cheisio
byw allan o Hunan, yn yr ysbryd glân, ar Christ, i
Dduw, yn ôl yr yscryburau, etto dan ordinhadau,
uwechlaw'r bja, iflaw'r groes, yn erbyn pechod, ac
ar dô sancteiddrwydd, ymmonwes craig yr oesoedd, yr
bîns ar gwrs naturiaeth, yn bresu am y ffrinnon ne-
fol, ac yn gweddio ar i Dduw roddi heddwch nefol, a
llawnder gwirionedd i'r Cymru turion, iw portbi a Jer. 3.15.
gwybodaeth ac a deall ysbrydol, ac iw llenwi a holt Eph. 3.19.
lawnder Duw, ac ar i munau gael cyfran o'r
rhander nefol ymmysg yr hais cywir mewn Duwioldeb,
ac ar i'r amser frystio pan na bo rhyfel yn unllon ond
ymmhyrhaf Satan ei angelion (a hynny a welaf.)
Jabez a weddiodd, i Duw ai gwrandawedd. se ofyn-
nodd bedwar peith ac ai cafodd. Disgwyl yr iorff 4.10.
finnau ar y Duw dinereidfad yr hwn a ddichon
uaneithor mwy nag a silyr i ofyn nsi feddwl. Iddo Eph. 3.20.
ef y bo'r glod ar mawredd ar doethineb ar diolch ar
deyrnas ar cariad ar cwbl yn dragwyddol.

Eryr. Mae'r amser yn dyliso tel pellen ymmaith,
Rhodded y Golomen yn gair o gyngor etto ir E-
ryr cyn ymadel.

Colom.

Ezay 59.

5.

Jac. 1.

Dib. 10.
19. 21.

Colomen. Deall a dilyn yr byn a glywaist yn barod. Canlyn y llawn a roddwyd i ti. Gochel wŷau'r neidr ar gigfran yn dy resymau dy Hunan. Na reoled ysbryd y creادر ynot, Canys y Sawl a ymleuwo ar creادر sydd wag fymchaf o'r Creawdr. Na chais fod yn llawn meddylian. Gwell yw un meddwl difrif nefol mewn diwrnod, na phum canu o ras disclar naturiol. Mynn ddiffa dy Arglwydd Bechtad oddiseon, ar lleoli a ymtraant. Ac wrth hyn y cai di adnabod y peched bwnnw. fe reolodd yn dy henafiaid. Mae dy feddylian dithau nos a borau yn hedeg atto (fel brain wrthben burgyn.) Pechod yw am yr bwn y mae dy gyddwybod yn dy gyluddo, a'i h elynion yn dy gymwilyddio, a'i h wir-gyfeillion yn dy rybuddo. Gochel bwnnw (yn anad un) beth bynnag yw. (osia ymmobob cumhbi dy fod ti ar dy daeth iuar byd bythol, ac ystyria gwyrmp yr Adda cynaf a cho-diad yr Ail. Cyfansid yw amman gyda'r cynaf: Cyfod heb amman gyda'r ail befyd. Na dderbyn un atiarwiaeth cyn i charfod. Na wrthod un gair cyn i holi, ac na chwda oddiwrthys mor gwansonedd a dderbyniaest unwaith. Na choelua mosbun y wlad, ond gorando beth a ddywaid Dew wrth dy enaid anfarwol di: Onid oes ynot maelod pob gwybodaeth a rhinwedd, ni elli du wneuthur y poethau hyn. Onid os oes, Bydd ysbrydal ddifigl yn dy feddylian, nid fel tonn y mor, neu crwyn y dŵr, neu bren dwraidd, mewn tymorol, neu long heb angor, ne'n s annwadal, Bydd anam mewn geirian, ac anil mewn gwenhrebedd nefol gorchesol. Ac wrth ddywadyd, Cosia, Mai-mewn llawer o orian uisg oes ball. ar hechib, ac er hyunny na fydd fudan (canys gweffusas 'r cyflwm

fawn a boriant lawer.) Wrib geisio derbyn mwy o'r ysbyryd da, gochel rhag tr yn drwg rufro i mewn yn ei fantell ef: Mae rhai llorog a rhais dieflig, ar gelyn yn Math. 17. marchog aeth ar ffig ac ar humors ei cyrph nhwyr. 15. Mudion a byddar iad yn malu ewyn, yn hygadynnus ac yn synnu 'r gwirion. Mae eraill fel y Bedyddwr, yn dylod heb na bwyrra nag yfed ac meddant wele Mat. 11. ychraeal ganddo. Ond rhaid i i brosi yr ysbyrdoedd. 18.

Ac llei bo (meddaf) oleuni a phurdeb a chariad a go-styng eiddrwydd yno y mac Duw ei Hunan yn aros. Gochel y ffyrdd Pabaid hysyd, nid am nad oes addysciediaeth yn ei mysg, ond am mai creul n fuont wrth bawb eraill, am hynny tywelleri phiolau dialedd ar y genhedlaeth honno. Na addoria wrth feddwl am lawer o opiniwnau ira fych di dy hun yn gwneuthur llawer peth yn erbyn dy gydwybod. Gwna (o Eryr) dy orau i rwystro pob Drwg, ac i rwyddo pob Da yn y wlad oddisewn ac oddiallan. Na chwsg ond hynny yn nhosmen y cnawd (o swyddog.) Pryn dy amser. Na adir syrhni, ar ymbarthi diofn, ar balchder, ar oferedd lyngau dy ein oes di aith deulua. Canys y peth a bassio unwaith ni ellu misi alw yn ôl. Gorhymyn heddlwch a threfn dda (od oes awdardod genit yn y wlad) o usdaw. Na ad i' th gymydigion frw fel unifeiliaid diraswm. Cosbabawb ar a weithredo ddrtwg yn erbyn ei gydwyb. d fel y dywedaisf di dy hun o'r blaen. Nid digon dymyd yd heb wneuthur. Ile os cais neb gelu ei oleuni, ymresymma ag ef yn ofn Duw. Dymma'r ddanmedigaeth fod dynion yn caru'r rywylwch yn fwy na'r goleuni yn ddiyni, ac yn mynd felby yn yrroedd ir lladdfa. Caffed pob drwgweithred genit y goff a haedde. Na ddwygar bywyd ayn am anifail Bydd dedmaeth i ddanoni ymresyma Pawb, ac nad fel Niurod yn lladd ac yn lyngau Gen. 10.9 y gwydd ei human. Na chais ebwaisb ystyrwyo cydwybod

bod nêb i'ch opiniwn di drwy rym, ond drwy reswm, a
 chadw heddwch i bôb un i dtywedya ei feddwl os he-
 ddychlon yw. Mae opiniwnau 'r cyndyn mor amal ai
 dyddiar, ac mor anwadol ai Hygaid. Mae llawer o
 groes ffyrdd yn llawn Hadron hyd yn hyn ymbedair
 eorll y ddaear. Os troi di oddiar y ffordd diaf gwnymp
 i w dmyliaw nhw. Am llynny Gochel meddlef, gel dym-
 ma 'r dydd. N din aethaf dyrri saf pery claf. Dy-
 waith di yw dy weia dy hyn. Derchafu mân Dduw,
 Caru pob i, Caibau pob pechod, ymnythu yn New
 yn unig. Di gwyl yn arataiad am eisblaserif, ymestyn
 ymlaen at y perlau traegwyddol, Cadwr gynbwyllin
 dealldwriad h y seintian o'r blaen. Gochel ffurcho
 wrbodaeth yn y pen hub nerth yn y galon a phu dib yn
 y bynyd. Ac eir y lo am dydd y farn bôb munud.
 a chais heddwrch, a char wirionedd, a gnîr Dduw
 'r danghneddif ar goleuni a fydd gydath di ac
 ynot ti. Ond onis gwnei ya ôl fynghyrgor i ond
 gwrthod o honot wrando ar fyllai. Wele i cerbwaddrew-
 llyd a fyddi di yn y wlad, a charcharwr anesmrwyth yn
 y pwll diro a lot heb gael byth newid dy big. Ond o
 Eryr adenog mi dbygwndy fôd ti yn addfedi ddaioni,
 Am hynny sy nymuniad yw ar i thau hysydebedeg
 dros dair fir ar ddêg Cymru, a dywedyd wrth ynt ym-
 mhôh tref a phentref, ym mhôb llan a threflan, ym mhôb
 cymydog aeth a theulu, wrth bôb un o ganghennau A-
 dda, Hên ac ifange. Edifarbeuwrch. Mae teyrnas y
 Brenin mawr yn agos. Na cbwedluwrch oferedd y
 naill ai gymydog myn. Ymrowch i ddisgwil am ym-
 ddangosiad y Dduw mawr ar holl galon mewn bwriad
 nerthol i ddychwelyd ato yn ei alluei hun. Cedwch y
 gwir Sabbath oddifewn ac oddiwallan. A Dduw 'r Dduw
 garidd a ddisgleirio arnochwi or uchelder.

Eryr. O Colomen. Mi wrandewais arnat yn ddi-
 ffawd

staw fel y dyle'r mwyaf ar y lleiaf. Ac mae sy meddwl i yn ddiolchgar am y cwbl; Ac am dy holl gynghorion caredeg. Mi a roddaf i tithau air cyn ymadel. Cadw ar yr aded yn wastad. Canys mi wn fôd llawer aderyn dû mewn cenfigen yn chwennych cael gafel arnat. Pe bai yn rhaid mi ddywedwn. Gochel ddiscyn i lawr i garu'r ddayaren, Gochel hedeg allan o olwg yr Arch. Ond mae yn yn dy ddysgu di, nid rhaid i m. mo' th gynglori di ymhellach.

Colomen. Nid ydis eito ond trydar se gair llais arall ar ôl y chwe diurned. Na en y bedrwb am synwyr yn ôl ayleiddiaeth y bydd i din rhwng Colomen wirion. Nid wyfi yn meddwl dring i'n rhb. Am hynny na ymddigied rhb. (nag ymflined neb i bigo tyllau yn y llyfran hon) Sum yr hyn a ddywedais yw Llogeirwch yr Ailenedigaeth yng n dwfr ar iân ysbrydol. Dymma ddiogen (meddaf) i'r doeth, a Dymma ormod i'r cyfrwys.

Fryr. Mae gennif llawer o Gwestiwnau caledion eraill iw gofyn, Ond ni ai gadw a nhwy dan Glônes cael yr Agoriad ar odfa nesaf os rhoddir hi i ni) Melys fydd gan rai ddarllain ein hymddiddanion ni, ond chwerw fydd iddynt i catcharu ai Gwawdio. Ac mi wn mai gwir a ddywedodd *Salomon*. Y gwatwarwr a gais synwyr ac nis caiff, ond hawdd Llo. 14.6 yw i'r deallus ddeall. Y pechadur a ddibrifi yr hyn ni ddeall, ac a wnaiff yn erbyn yr hyn a wyr. Nid *Jud. 10.* yw nes er cael hyn iw dî oni bydd oddifewn. Ond mae 'r geiriau a ddywedaist ti wrthyf si fel mêl yn syngenu i, beth bynnag a ddêl yn nesaf. Ni a adawn hynny i ddyfod, ac yn y cyfamser nia a gýde-hedwn yng hylch yr Arch yr hon a achubodd weddillion dynion. Gorau i'r plentyn fôd gydai rieni ac i ddyn fodgyda Duw, Disgwiliwn wrtho. Gwnaed

a fynno. Ond Gwrando Accw. Mi ghywaf adar eraill yn ymresymu. Ai gorau i ni fyned i wrando arnynt?

Colomen. Gwrando wedd pawb ar y llais cywir,
Ond na reded ar ôl cyscodan. A Gwna dithau O
Eryt yr hyn sydd ynot fel y dylid i wneuthur.
Amen. Ac felly ffawwel.

TERFYN.

TERFYN

Llysgriffr. Llysgriffr.

